

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΥΛ. ΜΠΑΞΕΒΑΝΑΚΙ
Δ. Φ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΧΑΡΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

«Βιάζεσθαι οὐχ εἶπεν
οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα,
πολύ δὲ τοῦτων ἔτι ἦεν
τοῦ Πλάτωνα.»

Τυπᾶται μετὰ τοῦ βιβλίου, καὶ φόρου δρ. 11.15
Επιλόσημον καὶ Φόρος Ἄν. Ἄν. δρ. 5.20
Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 20986
Ἀριθμὸς ἀδείας κοκλοφορίας 1487, 25-10-1928

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ἙΣΤΙΑΣ,
50-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ--50
1928

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΧΑΡΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

«Βιάζεσθαι οὐχ ὄσιον
οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα,
πολύ δὲ τούτων ἔτι ἦτοον
τὴν Πατρίδα.»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,

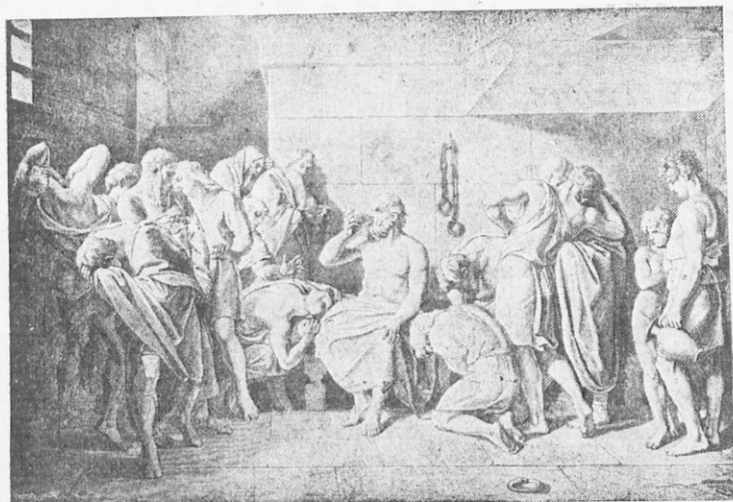
50-ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-50

1928

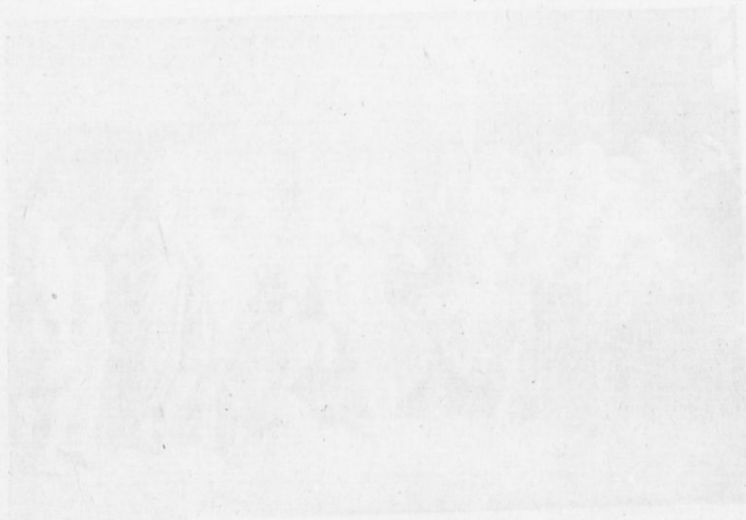
Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπω-
λείου τῆς «Ἑστίας».

Ἔργοι : Σεργιάδου, — Γεωργίου Σταύρου, 10.

Ὁ Σωκράτης πίνων τὸ κώνειον.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΠΕΡΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁ Σωκράτης ἐγεννήθη τῷ 469 π. Χ., γονεῖς δ' αὐτοῦ ἦσαν ὁ γλύπτης Σωφρονίσκος καὶ ἡ μαῖα Φαιναρέτη. Ἄν καὶ κατήγετο ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας, εἶχεν ὅμως τὸ εὐτύχημα, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἔζησεν ἐν Ἀθῆναις καὶ μάλιστα κατὰ τὴν λαμπροτάτην τῆς πόλεως ταύτης ἐποχὴν, δηλαδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν Μηδικῶν, ὅτε καὶ ὁ ἔσχατος πολίτης ἠδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ βίου τῆς πόλεως, ἐν γένει δὲ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ἀναστρεφόμενος μετὰ τῶν ἐξόχων τῶν χρόνων ἐκείνων ἀνδρῶν. Περὶ τῆς παιδείας καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν τίποτε, φαίνεται δ' ὅμως ὅτι ὁ Σωκράτης ἔλαβε τὴν τότε συνήθη ἐν Ἀθῆναις παιδευσιν' περὶ τῶν γεωμετρικῶν μάλιστα καὶ ἀστρονομικῶν γνώσεων αὐτοῦ ἀναφέρεται, ὅτι ἦσαν τοιαῦται, ὥστε εἶχε πείραν καὶ τῶν δυσκολωτάτων προβλημάτων.

Ὁρμος ἤδη τὴν ἡλικίαν ὁ Σωκράτης συναναστράφη μετὰ πολλῶν, παρ' ὧν πολλὰς ἀφορμὰς πρὸς ἔρευναν καὶ γνῶσιν ἔλαβε. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Πρωταγόρας, Γοργίας, Ἴππίας, Πρόδικος, ὁ ποιητὴς Εὐριπίδης καὶ ἄλλοι. Πρὸς τούτοις ὁ Σωκράτης ἔλαβε τελείαν γνῶσιν τῶν διαφόρων φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν παλαιότερων καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ φιλοσόφων. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἠκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐγκατέλιπεν αὐτὸ μετ' ὀλίγον, διότι ἐφρόνει, ὅτι ἦτο προωρισμένος νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς τελειοποιήσεως ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων. Τοιαύτην εἶχε μάλιστα πεποιθήσιν περὶ τούτου τοῦ προορισμοῦ, ὥστε ἔλεγεν, ὅτι ἦτο προστεταγμένον τοῦτο εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν πεποιθήσιν ταύτην ἐνίσχυσε

τὸν Σωκράτη καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν αὐτὸν *ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατον*. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Σωκράτης ἠθέλησε νὰ μάθῃ, ἂν ἦτο ἀληθές, καὶ ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ πάντα τοὺς τότε νομιζομένους σοφοὺς. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως δὲ ταύτης προέκυψεν, ὅτι οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος τις ἦτο σοφός, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν σοφοί, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν, ὁ δὲ Σωκράτης ἀνεγνώριζε τὴν ἀμάθειαν αὐτοῦ, διότι ἔλεγεν, ὅτι ἐν οἶδεν, ὅτι οὐδὲν οἶδεν. Οὕτως ὁμως ἐγεννήθη ἐν τῷ Σωκράτει ἡ τάσις τοῦ ἐξετάζειν ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους. Βίος ἀνεξέταστος, ἔλεγεν, οὐ βιωτός. Εἰς τοῦτο δ' ἐπεδόθη μετὰ μεγίστης αὐταπαρηγήσεως. Ὁθεν, ἐν ᾧ ἦτο πολὺ πτωχός· ἡ ὅλη του περιουσία μετὰ τῆς οἰκίας δὲν ὑπερέβαινε τὰς 500 δραχμὰς τῆς τότε ἐποχῆς· εἶχε δὲ γυναῖκα καὶ υἱοὺς τρεῖς, ἐδίδασκεν ὅλως δωρεάν. Καὶ σχολὴν μὲν καὶ μαθητὰς κυριολεκτικῶς δὲν εἶχε· τὴν φιλοσοφίαν ὁμως αὐτοῦ ἀνέπτυσσε διαλεγόμενος πανταχοῦ, ὅπου ἠδύνατο νὰ εὔρῃ συνηγμένους ἀνθρώπους, ἐν περιπάτοις, ἐν ἀγοραῖ, ἐν τοῖς γυμναστηρίοις. Καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὰ πολλὰ, ὅσοι δὲ ἤθελον, ἠδύναντο νὰ ἀκούωσιν αὐτοῦ. Τοῦτου δ' ἔνεκα οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλέγοντο *συνόντες*.

Εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Σωκράτης οὐδέποτε ἀνემίχθη· τὸ πρὸς τὴν πατρίδα δ' ὁμως στρατιωτικὸν καθῆκον ἐξεπλήρωσε μετὰ μεγάλης ἀνδρείας καὶ καρτερίας ἐν πολλαῖς ἐκστρατείας. Οὕτως ἐπολέμησεν ἐν Ποτειδαίᾳ τῷ 432, ἐν Δηλίῳ τῷ 424 καὶ ἐν Ἀμφιπόλει τῷ 422.

Ἀπὸ δὲ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ὄψεως ὁ Σωκράτης ἦτο εὐσεβέστατος καὶ ἠθικώτατος. Οὐδεὶς οὐδέποτε οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος αὐτοῦ εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. Ἦτο παράδειγμα καρτερίας, αὐταρκειας, σωφροσύνης, εὐσεβείας, φιλοπατρίας.

Ὁ Σωκράτης διδάσκων ἐξήταζε τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δίκαιον, τί ἄδικον καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρώτιστον δὲ πάντων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ πᾶς ἄνθρωπος *τὸ γνῶθι σαυτόν*.

Ἐπάρχουν ὁμως καὶ πράγματα, τῶν ὁποίων ἡ γνῶσις δὲν εἶναι εὐκόλος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ταῦτα κατὰ Σωκράτη ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς μαντικῆς, ἰδίᾳ δὲ διὰ τινος ὑψηλοτέρας ἐμπνεύσεως, τοῦ καλουμένου *δαιμονίου*, δηλ. διὰ τινος ζωηροῦ μὲν, ἀλλ' ἀσαφοῦς συναισθήματος τοῦ ἀναρμόστου μελλούσης πράξεως. Τοῦτο δ' ἔλεγεν ὁ Σωκράτης, ὅτι συνέβαινε μάλιστα εἰς αὐτόν, τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος ἐκάστοτε, τί ἔπρεπε καὶ τί δὲν ἔπρεπε νὰ πράττῃ.

Ἡ διδασκαλία αὕτη ἐφάνη πολὺ νεωτεριστικὴ εἰς τοὺς τότε Ἀθηναίους, ἢ περὶ δαιμονίου μάλιστα τοῦ Σωκράτους γνώμη ἐνομίσθη ὅτι προσέβαλλε τὴν πάτριον θρησκείαν. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ὄψεως ἀκόμη ὁ Σωκράτης ἐνομίσθη βλαβερός, τὸ μὲν διότι τινὲς τῶν μαθητῶν του, οἷος ὁ Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης, ἐβλαψαν τὴν πατρίδα (ὁ μὲν πρῶτος γενόμενος εἷς τῶν τριάκοντα, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τοῦ ἀλλοπροσάλλου χαρακτῆρος αὐτοῦ), τὸ δὲ διότι ἐδίδασκεν ὅτι μόνον ἡ γνῶσις παρέχει ἀξίαν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ οὕτως ἔκαμνε τοὺς μαθητάς του, ὡς ἔλεγον, ἀλαζόνας καὶ καταφρονητάς τῶν νόμων. Τούτων ἕνεκα οἱ μετὰ τοὺς τριάκοντα τὴν ἀνόρθωσιν τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἀρχαίας δόξης τῶν Ἀθηνῶν ἐπιδιώκοντες ἐθεώρησαν τὸν Σωκράτη ἐπικίνδυνον εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ἐπομένως καταδιωκτέον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἄλλων ὁ Σωκράτης εἶχε κάμει πολλοὺς ἐχθροὺς, ἐπεδόθη κατ' αὐτοῦ καταγγελία (γραφὴ) τῷ 399 π. Χ. δι' ἧς κατηγορεῖτο, ὅτι δὲν ἐπίστευε τοὺς θεοὺς, τοὺς ὁποίους ἐπίστευεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἐζήτει νὰ εἰσαγάγῃ νέαν θρησκείαν, καὶ ὅτι διέφθειρε τοὺς νέους, ἐζητήθη δ' ἡ εἰς θάνατον καταδίκη αὐτοῦ. Κατηγοροὶ αὐτοῦ ἦσαν ὁ πολιτικὸς Ἄνυτος (δημοκρατικὸς ἰσχυρὸς τῶν χρόνων ἐκείνων), ὁ Μέλητος (ἴσως ὁ υἱὸς τοῦ τότε ὁμωνύμου ποιητοῦ) καὶ ὁ ῥήτωρ Λύκων. Τὸ δικαστήριον φαίνεται ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἀθρώσῃ τὸν Σωκράτη· οὗτος ὅμως ἀπελογήθη ὑπερηφάνως, διὰ τῆς στάσεως δ' αὐτοῦ ταύτης παρώργισε πολλοὺς τῶν δικαστῶν καὶ οὕτω διὰ μικρᾶς πλειοψηφίας κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ κωνείου θάνατον.

Ὁ Σωκράτης ἤκουσε τὴν καταδίκην αὐτοῦ μετ' ἀδιαφορίας. Ἐπειδὴ δ' ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς αὐτοῦ δὲν ἔγινεν εὐθύς, ἔμεινεν οὗτος ἐπὶ 30 σχεδὸν ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ. Τὸν χρόνον τοῦτον τῆς φυλακίσεώς του ὁ Σωκράτης διήλθε φιλοσοφῶν ἀταράχως μετὰ τῶν φίλων του καὶ μαθητῶν του, οἵτινες ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν συχνοί, ἀναπτύσσων εἰς αὐτοὺς μέχρι τῶν τελευταίων του στιγμῶν διάφορα φιλοσοφικὰ ζητήματα. Μάτην προσεπάθησαν οὗτοι νὰ πείσωσιν αὐτὸν νὰ δραπετεύσῃ, ἵνα σωθῇ. Ὁ Σωκράτης ἀπέρριψε τὰς προτάσεις αὐτῶν διδάξας διὰ τοῦ παραδείγματός του, ὅτι οὔτε ἀδικεῖν δεῖ οὔτε ἀνταδικεῖν οὐδένα, πολλῶ δὲ ἦττον τὴν πατρίδα, ἧς οὐδὲν ἄλλο σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον.

Β. ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Μεταξὺ τῶν διακεκριμένων τοῦ Σωκράτους μαθητῶν ἐπισημότερος ἦτο ὁ Πλάτων. Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 429 π. Χ. ἐκ μεγάλης, πλουσίας, ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας, διότι εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Κόδρου καὶ Σόλωνος. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐλέγετο Ἀρίστων, ἡ δὲ μήτηρ Περικτιόνη, αὐτὸς δ' ὁ Πλάτων ἐλέγετο πρῶτον Ἀριστοκλῆς, τότε δὲ καὶ διατὶ ὠνομάσθη Πλάτων, ἀγνοοῦμεν. Ἐπειδὴ οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶχον ἀφθονα τὰ μέσα, ἀνέθρεψαν καὶ ἐπαίδευσαν αὐτὸν μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας. Ἐν φύσει δὲ καλλιτεχνικὸν τοῦ Πλάτωνος πνεῦμα ἐφάνη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, διότι ὥρμησεν οὗτος εἰς τὴν ποίησιν ἄλλ' εἰκοσαετῆς ἤδη κατεγοητεύθη ὑπὸ τοῦ Σωκράτους καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ἐπὶ 9 ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου τοῦ ὁ Πλάτων ἐπιθυμῶν νὰ τελειοποιηθῆ περὶ τὰς σπουδὰς του ἀπεδήμησεν εἰς Μέγαρα, ὅπου εἶχε τὴν σχολὴν τοῦ ὁ μαθηματικὸς Εὐκλείδης. Ἐκεῖ ἐσπούδασε τὰ μαθηματικά. Ἐκ Μεγάρων ἀπῆλθεν εἰς Κυρήνην τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὸν ἐπίσης μαθηματικὸν Θεόδωρον καὶ ἔπειτα εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα συναναστράφη πρὸς τοὺς σοφοὺς ἱερεῖς τῆς χώρας ἐκείνης. Ὁ Πλάτων μετέβη ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν καλουμένην μεγάλην Ἑλλάδα, δηλαδὴ τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, καὶ συνεπλήρωσε τὸ φιλοσοφικὸν του σύστημα. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἴδρυσεν σχολὴν ἐν Κολωνῷ, πλησίον τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἥρωος Ἀκαδήμου, ἣτις διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἀκαδήμεια. Ἐκεῖ ὁ Πλάτων ἐδίδαξεν ἐπὶ 40 ἔτη συστηματικῶς ὅ,τι ἐν τοῖς συγγράμμασί του παρέστησε μᾶλλον διαλογικῶς καὶ ἐντέχνως, ἐνώπιον οὐχὶ ἀσήμου μαθητῶν ἀριθμοῦ. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην διέκοψε δις μεταβὰς εἰς Σικελίαν κατὰ πρόσκλησιν πρῶτον μὲν τοῦ τυράννου Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου, εἶτα δὲ τοῦ νεωτέρου· παρ' ἀμφοτέρων ὅμως ἔλαβε πικρὰν πείραν, ὅτι οἱ τύραννοι δὲν δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, διότι περιπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτῶν, ὑπὸ μὲν τοῦ πρώτου παρεδόθη εἰς τινα Σπαρτιάτην, ἵνα πωληθῆ ὡς δοῦλος, ἐλυτρώθη δ' ἐν Αἰγίνῃ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Ἀντικέριος, ὑπὸ δὲ τοῦ δευτέρου ἐκινδύνευσεν νὰ φονευθῆ καὶ μόλις ἐσώθη ὑπὸ τῶν φίλων. Ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου ὁ Πλάτων ἔμεινε διαρκῶς ἐν Ἀθήναις διδάσκων μέχρι τέλους τοῦ βίου του, τὸ ὅποιον ἐπῆλθε τῷ 347 π. Χ.

Τὴν ἀξίαν τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου μαρτυροῦσι τὰ ἔργα του, τὰ ὁποῖα δι' ὄλων τῶν αἰῶνων μέχρι σήμερον ἐπιμελῶς διατηρήθησαν. Εἶναι δὲ ταῦτα 36, πάντα διάλογοι, πλὴν τῆς Σωκράτους ἀπολογίας, ἣτις εἶναι λόγος. Ἐν αὐτοῖς ὁ Πλάτων ἐμιμήθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους, ἐπιγράφει δ' αὐτοὺς ἀπὸ τινος τῶν διαλεγόμενων προσώπων, ἀλλ' ὁ Σωκράτης ὅμως εἶναι ὁ διευθύνων ἐν αὐτοῖς τὴν συζήτησιν.

Τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος οἱ νεώτεροι διήρθεσαν εἰς 3 εἶδη· α') εἰς προπαρασκευαστικά, β') εἰς παραστατικά καὶ γ') εἰς κατὰ περίστασιν. Καὶ προπαρασκευαστικά μὲν εἶναι οἱ διάλογοι οἱ χρησιμεύοντες ὡς εἰσαγωγικοὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος· παραστατικά δὲ ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἀναπτύσσεται τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα αὐτοῦ· κατὰ περίστασιν τέλος ὠνομάσθησαν ἐκεῖνα τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, εἰς σύνταξιν τῶν ὁποίων ἔδωκεν ἀφορμὴν περιστατικόν τι. Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀνήκουσιν ὁ Κρίτων, ἡ Ἀπολογία καὶ ἄλλα.

Ἡ δὲ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος εἶναι ἡ νέα αἰτιακή, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ οἱ πλείστοι τῶν ῥητόρων. Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Δημοσθένης ἀποτελοῦσι τὰς δύο κορυφὰς τοῦ αἰτιακοῦ λόγου, ὁ μὲν πρῶτος ἀναπτύξας τὸν κάλλιστον πανηγυρικὸν λόγον, ὁ δὲ δευτέρος τὸν κάλλιστον πολιτικόν, ἀμφότεροι δ' ὁμοῦ παριστῶσι τὸ ὕψος τοῦ ἑλληνικοῦ πεζοῦ λόγου. Διὰ τὸ κάλλος τοῦτο τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ Πλάτων ὠνομάσθη **Ὁμηρος τῶν φιλοσόφων καὶ θεῖος**.

Γ'. ΠΕΡΙ ΚΡΙΤΩΝΟΣ

Ὁ Κρίτων ἀνήκει, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, εἰς τὰ κατὰ περίστασιν συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος. Ἀφορμὴν δ' εἰς σύνταξιν αὐτοῦ ἔδωκεν ἡ ὄλιος τυχαία ἐπὶ 30 ἡμέρας φυλάκισις τοῦ Σωκράτους μετὰ τὴν καταδίκην αὐτοῦ. Συνέτεσε δηλ., ὅτε ἐδικάζετο ὁ Σωκράτης, νὰ εἶναι ἀπὸ τῆς προτεραίας ἐστεμμένη ἡ πρύμνα τοῦ ἱεροῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι κατ' ἔτος ἔστελλον εἰς Δῆλον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἐκεῖ γεννήσεως τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ Δῆλια, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο κατὰ μῆνα Θαργηλιῶνα, μεταξὺ Μαΐου καὶ Ἰουνίου. Ἡ στέψις τοῦ πλοίου ἦτο σημεῖον, ὅτι εἶχεν ἤδη ἀρχίσει ὁ χρόνος τῆς εἰς Δῆλον θεωρίας, δηλαδὴ

τῆς ἐκ μέρους τῆς πόλεως ἀποστολῆς εἰς Δῆλον ἀντιπροσωπείας κομιζούσης τὰς πρὸς τὸν θεὸν προσφορὰς αὐτῆς. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ (ὡς λέγεται) ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεσέως (εἰς ἀνάμνησιν τοῦ εἰς Κρήτην πλοῦ αὐτοῦ μετὰ τῶν δις ἑπτὰ νέων, οὓς ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ Μινωταύρου καὶ αὐτὸς ἐσώθη) καὶ ὁ χρόνος, ὁ ἀπὸ τῆς ἐτοιμασίας τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῆς μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς ἐκ Δήλου, ἐλέγετο **θεωρία**. Ἀρχὴ δὲ τῆς θεωρίας ἐλογίζετο ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἤθελε στέψει τὴν πρύμναν τοῦ εἰς Δῆλον μέλλοντος ν' ἀποπλεύσῃ ἱεροῦ πλοίου τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θεωρίας ταύτης, ἣτις σημειωτέον πολλάκις ἐγίνετο μακρὰ μέχρι καὶ ἑνὸς μηνὸς (ὡς συνέβη καὶ κατὰ τὴν περίστασιν τοῦ Σωκράτους) ἕνεκα τῶν τότε ἀτελῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, νόμος ἦτο ἐν Ἀθήναις νὰ καθαρεύῃ ἡ πόλις, τοῦτ' ἐστὶ, νὰ μὴ ἐκτελῆται καμμία θανατικὴ ποινὴ μέχρι τῆς ἐπιούσης τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν καταδίκην τοῦ Σωκράτους συνέπεσε νὰ ἔχη ἀρχίσει ἤδη ἡ εἰς Δῆλον θεωρία, ἐδέησε ν' ἀναβληθῆ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς αὐτοῦ, νὰ μείνῃ δ' οὗτος ἐν τῇ φυλακῇ ἐπὶ 30 ἡμέρας μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους ἐφοίτων εἰς τὴν φυλακὴν καθ' ἑκάστην οἱ φίλοι καὶ μαθηταὶ τοῦ ἐπισκεπτόμενοι αὐτόν, τὸ μὲν, ἵνα μὴ στενοχωρῆται οὗτος μένων μόνος ἐν τῇ καταλαβούσῃ αὐτὸν δυστυχίᾳ, τὸ δὲ καὶ ἵνα διδάσκωνται ὑπ' αὐτοῦ. Οὗτοι κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν προέτειναν πολλάκις εἰς τὸν Σωκράτη νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ νὰ σωθῆ· εἰς τοῦτο μάλιστα προέτρεπεν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ὁ Κρίτων. Ὁ Κρίτων ἦτο πλούσιος Ἀθηναῖος ἔχων πολλὰ καὶ μεγάλα ἐν Ἀττικῇ κτήματα, συνεδέετο δὲ διὰ στενοτάτης φιλίας πρὸς τὸν Σωκράτη καὶ ἦτο συνομήλικος αὐτοῦ. Περὶ αὐτοῦ μάλιστα λέγεται καὶ ὅτι ἐβοήθει οἰκονομικῶς τὸν Σωκράτη, διότι οὗτος μὴ λαμβάνων μισθὸν διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ δὲν ἐπῆρκει εἰς τὰς οἰκιακὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Ὁ Κρίτων λοιπὸν οὗτος καὶ πρότερον πολλάκις προέτρεψε τὸν Σωκράτη νὰ δραπετεύσῃ προσφερόμενος νὰ καταβάλλῃ ἐξ ἰδίων πᾶσαν δαπάνην χρημάτων καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τι δῆποτε ἀπρητεῖτο εἰς τοῦτο, ἀλλ' ὁ Σωκράτης ἠρνεῖτο· ὅτε ὅμως ἔμαθεν, ὅτι τὸ πλοῖον ἐπιστρέφον ἔφθασεν ἤδη εἰς τὸ Σούνιον καὶ ὅτι μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας θὰ φθάσῃ εἰς Πειραιᾶ, ἔσπευσεν εἰς τὴν φυλακὴν ὄρθρου βαθέος (τῇ 20 Ἰουνίου 399 καθ' ἡμᾶς) καὶ προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν Σωκράτη νὰ ὑπακούσῃ εἰς

τάς προτροπάς του, διότι, ἂν δὲν ἐπειθέτο καὶ τώρα, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄλλος καιρός. Ὁ Σωκράτης συνηθισμένος νὰ μὴ πράττη τίποτε, χωρὶς νὰ σκεφθῆ αὐτὸ καλῶς πρότερον καὶ χωρὶς ν' ἀναμετρήσῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς πράξεως καὶ τὰ ποτελέσματα, τὰ ὁποῖα αὕτη ἠδύνατο νὰ φέρῃ, προέτεινε νὰ συζητήσῃσι τὸ πρᾶγμα καὶ ἂν εὔρωσιν ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ, νὰ κάμωσιν αὐτό, εἰ δὲ μὴ, νὰ μὴ κάμωσι. Τὴν συζήτησιν ταύτην **περὶ τοῦ πρακτέου** ἐδέχθη κατ' ἀνάγκην ὁ Κρίτων, τὰ δὲ κατ' αὐτὴν μεταξὺ Σωκράτους καὶ Κρίτωνος λεχθέντα ἀνέγραψεν ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον αὐτοῦ τὸν ἐπιγραφόμενον ἐκ τούτου **Κρίτωνα**. Ἐπειδὴ δ' αἱ κατὰ τὴν συζήτησιν ἐκφρασθεῖσαι γνώμαι περὶ πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων τοῦ πολίτου εἶναι σπουδαιόταται καὶ λαμπρόταται, ὁ **Κρίτων** τοῦ Πλάτωνος εἶναι τρόπον τινὰ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἕκαστος διδάσκεται, ποῖα τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντα.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

[ἢ περὶ τοῦ πρακτείου, ἠθικός.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΚΡΙΤΩΝ

Ι. Σω. Τί τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρό ἔτι ἐστίν;

Κρ. Πάνυ μὲν οὖν.

Σω. Πηνίκα μάλιστα;

Κρ. Ὁρθρος βαθύς.

Σω. Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμωτηρίου ἰφύλαξ ὑπακοῦσαι.

Κρ. Εὐνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καί τι καὶ εὐηργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

Σω. Ἄρτι δὲ ἤκεις ἢ πάλαι;

Κρ. Ἐπεικῶς πάλαι.

Σω. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι;

Κρ. Οὐ μὲν τὸν Δί', ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθελον ἐν τῷ αὐτῷ τε ἀγρυπνία καὶ λύπη εἶναι· ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αἰσθανόμενος ὡς ἠδέως καθεύδεις· καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἠγειρον, ἵνα ὡς ἠδιστα διάγῃς. Καὶ πολλάκις μὲν δῆ]σε^α καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἠὲ δαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστῶσιν ξυμφορᾷ, ὡς ξαδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις.

Σω. Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἶη ἀγανακτεῖν τηλικούτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

Κρ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἢ ἡλικία τοῦ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ.

Σω. Ἔστι ταῦτα. Ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφίξαι;

Κρ. Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγὼ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

Σω. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίχται ἐκ Δήλου, οὐ δεῖ ἀφικομένου τεθάναι με;

Κρ. Οὐ τοι δὴ ἀφίχται, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἤξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσι ἦκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγελιῶν, ὅτι ἤξει τήμερον καὶ ἀνάγκη δὴ ἐς αὔριον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

II. Σω. Ἀλλ', ὦ Κρίτων, τύχῃ ἀγαθῇ. Εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω. Οὐ μέντοι οἶμαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

Κρ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρει;

Σω. Ἐγὼ σοι ἐρῶ. Τῇ γάρ που ὑστεραία δεῖ με ἀποθνήσκειν ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

Κρ. Φασὶ γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

Σω. Οὐ ταίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἤξειν, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας. Τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἐόρακα ὀλίγον πρότερον, ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγειραί με.

Κρ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;

Σω. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· ὦ Σώκρατες, ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιο.

Κρ. Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἐναργές μὲν οὖν, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Κρίτων.

III. Κρ. Λίαν γε, ὡς ἔοικεν. Ἄλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πιθοῦ καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐ μία ξυμφορά ἐστίν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐστερῆσθαι τοιοῦτου ἐπιτηδείου, ὅσον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὐρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοὶς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ καλῶς ἴσασιν, ὡς οἴός τ' ὦν σε σφίξειν, εἴ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελήσαι. Καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἶη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε, ἡμῶν προθυμουμένων.

Σω. Ἄλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπεικίστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπραχθαι, ὥσπερ ἂν πραχθῆ.

Κρ. Ἄλλ' ὄρθς δὴ, ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. Αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἰοί τ' εἶσιν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ μικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ.

Σω. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα καὶ καλῶς ἂν εἶχε· νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅ,τι ἂν τύχωσιν.

IV. Κρ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεὶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα ἢ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γάρ τι τριοῦτον φοβεῖ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν· ἡμεῖς γάρ που δίκαιοί ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καί, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω· ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

Σω. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά.

Κρ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τἀργύριον ἔστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαι σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. Ἐπειτα οὐχ ὄραξ τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν· εἰς δὲ καὶ κηκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμίας ὁ Θηβαῖος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. Ὡστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι μήτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῇ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελεθῶν ὅτι χρῆσθαι σαυτῷ· πολλοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν ἀφίκη, ἀγαπήσουσί σε· ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν. ✕

V. Ἐτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σεαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευταν, σὲ διαφθεῖραι βουλόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὓς σοὶ ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦναι οἰχθήσει καταλιπὼν καὶ τὸ σὸν μέρος, ὅτι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσι· τεύξονται δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων, οἷάπερ εἴωθε γίνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. Ἡ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παιδᾶς ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ βραθυμότατα αἰρεῖσθαι· χρὴ δέ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι· ὡς ἐγώ γε καὶ ὑπὲρ σου καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδεῖων αἰσχύνομαι, μὴ δόξη ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρία τινί, τῇ ἡμετέρᾳ, πεπράχθαι, καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς εἰσῆλθεν,

ἔξῃν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν, ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευ-
ταῖον δὴ τοῦτι, ὡσπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακίᾳ τινὶ καὶ
ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε
οὐχὶ ἐσώσαμεν, οὐδὲ σὺ σαυτὸν, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν, εἴ τι
καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. Ταῦτ' οὖν, ὦ Σώκρατες, ὄρα, μὴ
ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσυχρᾷ ἢ σοὶ τε καὶ ἡμῖν. Ἀλλὰ βουλεύου,
μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὄρα, ἀλλὰ βεβουλεύεσθαι. Μία
δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπράχθαι.
Εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε. Ἀλλὰ
παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖ.

VI. Σω. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ
μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μὴ, ὅσῳ μείζων, τοσοῦτῳ χαλε-
πωτέρα. Σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μὴ·
ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μη-
δενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὅς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος
φαίνεται. Τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ
δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ μοι ἤδη ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ
σχεδὸν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ
τιμῶ, οὓσπερ καὶ πρότερον· ὦν ἐὰν μὴ βελτίῳ ἔχωμεν λέγειν ἐν
τῷ παρόντι, εὐ ἴσθι, ὅτι οὐ μὴ σοὶ ξυγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω
τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναμις ὡσπερ παιδᾶς ἡμᾶς
μορμολύττηται δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων
ἀφαιρέσεις. Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποῖμεθα αὐτὰ ; εἰ πρώ-
τον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὄν σὺ λέγεις περὶ τῶν
δοξῶν, πρότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάστοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ
τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ· ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν
ἀποθνήσκειν καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι
ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀλη-
θῆς ; ἐπιθυμῶ δ' ἐγώ γε ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ,
εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ
ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. Ἐλέγετο δὲ πως, ὡς ἐγῶμαι,

ἐκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὡς περ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν, ἃς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι, θεοὶ τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μὴ. Τοῦτο πρὸς θεῶν, ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι ; σὺ γάρ, ὅσα γε ἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἰ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον καὶ οὐκ ἂν σε παρακρούοι ἢ παρούσα ξυμφορὰ· σκόπει δὴ· οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν ; ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὐ ; οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ ; τί φής ; ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται ;

Κρ. Καλῶς.

Σω. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ ;

Κρ. Ναί.

Σω. Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων ;

Κρ. Πῶς δ' οὐ ;

VII. Σω. Φέρε δὴ, πῶς αὐτὰ τοιαῦτα ἐλέγετο ; γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῃ καὶ φόγῃ καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου, ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρέβης ὢν ;

Κρ. Ἐνὸς μόνου.

Σω. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς φόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.

Κρ. Δῆλα δὴ.

Σω. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ἣ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαίοντι, μᾶλλον ἢ ἣ ξύμπασιν τοῖς ἄλλοις.

Κρ. Ἔστι ταῦτα.

Σω. Εἴεν ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μηδὲν ἐπαίωντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται ;

Κρ. Πῶς γὰρ οὐ ;

Σω. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο καὶ ποῖ τείνει καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος ;

Κρ. Δῆλον, ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.

Σω. Καλῶς λέγεις. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὦ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διώμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχυρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή ἡμῖν ἐστι, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἔπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῇ τοῦ ενός, εἴ τίς ἐστὶν ἐπαίων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους ; ἢ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωθησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. Ἡ οὐδέν ἐστι τοῦτο ;

Κρ. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

VIII. Σω. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν, πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαίωντων δόξῃ, ἄρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ διεφθαρμένου αὐτοῦ ; ἔστι δέ που τοῦτο τὸ σῶμα· ἢ οὐχί ;

Κρ. Ναί.

Σω. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος ;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Ἄλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ὃ τὸ ἀδικον μὲν λωθᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν ; ἢ φαυλότερον ἡγνούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὅ,τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν ;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Ἄλλὰ τιμιώτερον ;

Κρ. Πολύ γε.

Σω. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἐπαίων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὃ εἰς, καὶ αὐτὴ ἢ ἀλήθεια. Ὅστε πρῶτον μὲν ταύτη

οὐκ ὀρθῶς εἰσῆγει, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὲν δῆ, φαίη γ' ἂν τις, οἷοί τ' εἰσὶν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτινύναι.

Κρ. Φαίη γάρ ἂν, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὁμοίος εἶναι καὶ πρότερον καὶ τόνδε αὐ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

Κρ. Ἀλλὰ μένει.

Σω. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταῦτόν ἐστι, μένει ἢ οὐ μένει;

Κρ. Μένει.

ΙΧ. Σω. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρασθαι ἐξιέναι μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μὴ, ἐῷμεν. Ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παίδων τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν βράδιως ἀποκτινύντων καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ, τούτων τῶν πολλῶν. Ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἢ, ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις, τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε ἐξάξουσι, καὶ χάριτας καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν ταῦτα πάντα ποιῶντες· κἂν φαινόμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέη ὑπολογίζεσθαι οὗτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ παραμένοντας καὶ ἠσυχίαν ἄγοντας οὗτ' εἰ ἄλλο ὀτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

Κρ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὅρα δέ, τί δρώμεν.

Σω. Σκοπῶμεν, ὦ γαθέ, κοινῇ καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν,

ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε καὶ σοὶ πείσομαι· εἰ δὲ μή, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρὴ ἐν-
θένδε, ἀκόντων Ἀθηναίων, ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ
ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. Ὅρα δὲ
δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ
ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἣ ἂν μάλιστα οἴη.

Κρ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

Χ. Σω. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι ἢ τινὶ
μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὐ ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε
ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρό-
νῳ ὠμολογήθη· ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκείναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν
ταῖςδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναι εἰσὶ καὶ πάλαι, ὦ Κρί-
των, ἄρα τηλικοῖδε ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῆ διαλεγόμενοι
ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παιδῶν οὐδὲν διαφέροντες ; ἢ παντὸς
μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν, εἴτε φασὶν οἱ πολ-
λοὶ εἴτε μὴ καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν
εἴτε καὶ πραότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν
καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὃν παντὶ τρόπῳ ; φαμέν ἢ οὐ ;

Κρ. Φαμέν.

Σω. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

Κρ. Οὐ δῆτα.

Σω. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴον-
ται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.

Κρ. Οὐ φαίνεται.

Σω. Τί δὲ δῆ ; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὐ ;

Κρ. Οὐ δεῖ δῆπου, ὦ Σώκρατες.

Σω. Τί δέ ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοὶ
φασι, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον ;

Κρ. Οὐδαμῶς.

Σω. Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν
διαφέρει.

Κρ. Ἀληθῆ λέγεις.

Σω. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὀτιοῦν πάσχη ὑπ' αὐτῶν, καὶ ὅρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογήῃς. Οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. Οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὀρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλευόμενα. Σκόπει δὲ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ ξυνδοκεῖ σοὶ καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς, ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. Εἰ δὲ ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

Κρ. Ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

Σω. Λέγω δὴ αὐτὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ· πότερον, ἢ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῆ δίκαια ὄντα, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;

Κρ. Ποιητέον.

XI. Σω. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. Ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν, πότερον κακῶς τινὰς ποιοῦμεν, καὶ ταῦτα οὐς ἤκιστα δεῖ, ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν, οἷς ὁμολογήσαμεν δικαίους οὖσιν, ἢ οὐ;

Κρ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

Σω. Ἀλλ' ὥδε σκόπει. Εἰ, μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· εἶπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῆ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῆ ἔργῳ, ὃ ἐπιχειρεῖς, διανοεῖ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοὶ οἶόν τε ἔτι ἐκεῖνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ αἱ γενόμενα δίκαια μηδὲν ἰσχύουσιν,

ἀλλ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἀκυροί τε, γίγνονται καὶ διαφθείρονται ; τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα ; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. Ἡ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἠδίκηει γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε ; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν ;

Κρ. Ταῦτα νῆ Δί', ὦ Σώκρατες.

XII. Σω. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι· ὦ Σώκρατες, ἢ καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοὶ ἢ ἐμμενεῖν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ ; εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι, ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα· ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. Φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι ; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς καὶ δι' ἡμῶν ἐλάμβανε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ καὶ ἐρύττευσέν σε ; φράσον οὖν τούτοις ἡμῶν, τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφει τι ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν ; οὐ μέμφομαι, φαίην ἂν. Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ἣ καὶ οὐ ἐπαιδεύθης ; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῶ σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν ; Καλῶς, φαίην ἂν. Εἶεν. Ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δούλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι ; καὶ εἰ ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἄρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σὺ ταῦτα ἀντιποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι ; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸν δεσπότην, εἴ σοι ὦν ἐτύγχανεν, ὥστε, ἅπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ ; πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι, δίκαιον ἠγούμενοι εἶναι, καὶ

σὺ δὲ ἡμᾶς καὶ τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὁ τῆ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος; ἢ οὕτως εἰ σοφός, ὥστε λέλθῃ σε, ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπέικειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν, ἢ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάτῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι ἐάν τε δεῖσθαι ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον, οὐδ' ἀναχωρητέον, οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἢ ἂν κελεύῃ ἢ πόλις καὶ ἢ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε, βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἤττον τὴν πατρίδα; τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὐ;

Κρ. Ἐμοίγε δοκεῖ.

XIII. Σω. Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες, φαίεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι, εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν, ἢ νῦν ἐπιχειρεῖς. Ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων, ὧν οἰοί τ' ἦμεν καλῶν, σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις, ὅμως προαγορευόμεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναί. Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασθῆ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ὧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται. Καὶ οὐδεὶς ἡμῶν ἐμποδῶν ἐστίν, οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἔλθῶν, ἰέναι ἐκείσε, ὅποι ἂν βούληται, ἔχοντα τὰ αὐτοῦ. Ὅς δ' ἂν ὑμῶν παραμείνῃ ὄρων, ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν

καὶ τὰλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμέν τοῦτον ὁμολογηκέ-
 ναι ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσῃν ταῦτα καὶ τὸν
 μὴ πειθόμενον τριχῆ φαμέν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν
 οὐ πείθεται καὶ ὅτι τροφεῦσι καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι
 οὔτε πείθεται οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιῶμεν, προ-
 τιθέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν, ἃ ἂν κε-
 κεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν,
 τούτων οὐδέτερα ποιεῖ.

XIV. Ταύταις δὴ φαμέν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις
 ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις, ἃ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων
 σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. Εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι, διατί δή; ἴσως ἂν
 μου δικαίως καθάπτοιτο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθη-
 ναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν.
 Φαίεν γὰρ ἂν ὅτι, ὦ Σώκρατες, μέγала ἡμῖν τούτων τεκμήριά
 ἐστίν, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἂν ποτε
 τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις,
 εἰ μὴ σοὶ διαφερόντως ἤρῃσκε, καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ
 τῆς πόλεως ἐξήλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδα-
 μόσε, εἰ μὴ ποι στρατευσόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω
 πώποτε, ὡσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως
 οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοὶ ἱκανοὶ ἦμεν
 καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἡροῦ καὶ ὁμολόγεις
 καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι τά τε ἄλλα καὶ παιδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω,
 ὡς ἀρεσκούσης σοὶ τῆς πόλεως. Ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ
 ἐξῆν σοὶ φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καί, ὅπερ νῦν ἀκούσης
 τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. Σὺ δὲ τότε μὲν
 ἐκαλλωπιζοῦ ὡς οὐκ ἀγανακτῶν, εἰ δεοὶ τεθνάναι σε, ἀλλ' ἡροῦ,
 ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς
 λόγους αἰσχύνει οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπει, ἐπιχειρῶν δια-
 φθεῖραι, πράττεις τε, ἅπερ ἂν δούλος φαυλότατος πράξειεν, ἀπο-
 διδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας,

καθ' ἃς ἡμῖν ξυθέου πολιτεύσεσθαι. Πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὡμολογηκέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ. Τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν ;

Κρ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

Σω. Ἄλλο τι οὖν, ἂν φαίεν, ἢ ξυθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ ; καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὁμολογίης, οὐδὲ ἀπατηθεῖς, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεῖς βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἤρεσκεν ἡμεῖς, μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. Σὺ δὲ οὔτε Λακεδαιμόνα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἐκάστοτε φῆς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χωλοὶ τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροί· οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε καὶ ἡμεῖς. Τίτι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκῃ ἄνευ νόμων ; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμενεῖς τοῖς ὡμολογημένοις ; ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες ; καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσει ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

XV. Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβὰς καὶ ἐξαμαρτῶν τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδεῖους τοὺς σαυτοῦ. Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερῆθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδὸν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν, ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε — εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι — πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ καί, ὅσοι περ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέφονται σε, διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστὶ, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. Πότερον οὖν φεύξει τὰς τε εὐνομου-

μένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους ; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται ; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ ἀνασχυντήσεις διαλεγόμενος—τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες, ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι ; καὶ οὐκ οἶε ἄσχημον ὄν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα ; οἶεσθαί γε χρή. Ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἤξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία καὶ ἴσως ἂν ἠδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπεδίδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθέμενος ἢ διφθέραν λαθῶν ἢ ἄλλα, οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ, σμικροῦ χρόνου τῆ βίῃ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἶκός, ἐτόλμησας οὕτως αἰσχροῦς ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ ; ἴσως, ἂν μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσει, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ. Ὑπερχόμενος δὴ βιώσει πάντας ἀνθρώπους, καὶ δουλεύων· τί ποιῶν ; ἢ εὐωχούμενος, ὡσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκῶς εἰς Θετταλίαν ; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι, οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ποῦ ἡμῖν ἔσονται ; ἀλλὰ δὴ τῶν παιδῶν ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψῃς τε καὶ παιδεύῃς ; τί δέ ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν ; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι, σοῦ ζῶντος, βέλτιον θρέφονται καὶ παιδεύονται, μὴ ξυνόντος σου αὐτοῖς ; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. Πότερον, ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἄιδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται ; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστί, τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἶεσθαί γε χρή.

XVI. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι μήτε παιδας περὶ πλείονος ποιῶ μῆτε τὸ ζῆν μῆτε ἄλλο μῆδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄιδου ἐλθὼν ἔχῃς πάντα ταῦτα ἀπολο-

γήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοί φαίνεται ταῦτα πρᾶττοντι ἄμεινον εἶναι, οὐδὲ δικαιότερον, οὐδὲ ὀσιώτερον, οὐδὲ ἄλλω τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένη ἄμεινον ἔσται. Ἄλλὰ νῦν μὲν ἠδίκημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίης, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχροῦς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ ξυνηθείας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους, οὓς ἤκιστα ἔδει, σαυτὸν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοί, οἱ ἐν Ἄδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέχονται, εἰδότες, ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέρος. Ἄλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν, ἃ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς. X

XVII. Ταῦτα, ὦ φίλε ἐταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι, ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὡσπερ οἱ κορυθαντιῶντες τῶν αὐλῶν, καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἢ ἡχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. Ὅμως μέντοι, εἴ τι οἶει πλέον ποιήσειν, λέγε.

Κρ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

Σω. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πρᾶττωμεν ταύτη, ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται. X

ΜΕΡΟΣ Β'. ΣΧΟΛΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Α'. Γραμματικά. *τηγικάδε*: χρον. ἐπίρω = τοιαύτην ὥραν (τόσον ἐνωρίς). — ἀφίξαι: παρακ. τοῦ ἀφικνοῦμαι. — οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν: τὸ οὐ θὰ ληφθῆ μετὰ τοῦ ἔτι=οὐκέτι. — οὐκέτι ἐστίν: δὲν εἶναι πλέον. πρῶ: ἀττικ. πρωί. ἢ οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν: ἢ δὲν εἶναι πλέον πρωί, ἐπέ-
ρασε δηλ. ἢ ὥρα.

Πάνυ μὲν οὖν: τὸ πάνυ ἐν ἀποκρίσει, ὡς ἐνταῦθα, χρησιμεύει ὡς ἰσχυρὸν βεβαιωτικὸν προσλαμβάνον καὶ τὸ μὲν οὖν, ὅπερ σημαίνει τὸ βεβαίως: πάνυ μὲν οὖν=βεβαιότατα, πολὺ βέβαια (πρωί εἶναι).

Πηγίκα: ἐπίρω. χρον. σημαῖνον τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ μάλιστα=περίπου. Πηγίκα μάλιστα=τί ὥρα περίπου εἶναι;

Θαυμάζω; ἀπορῶ. — ἔπως ἠθέλησε: πλαγ. ἐρώτ = πῶς ἠθέλησε. — ὑπακούσαι: (νὰ ὑπακούσῃ) νά σου ἀνοίξῃ.

Ἐυνήθης: γνώριμος. — διὰ τὸ... φοιτᾶν: ἐπειδὴ ἔρχομαι. — εὐηργέ-
τηται: ἔχει φιλοδοξηθῆ. — τι: κάτι τι.

* Ἄρτι πρὸ μικροῦ. — πάλα; πρὸ πολλοῦ. — ἤκει; ἔχεις ἔλθει.

* Ἐπεικῶς: ἀρεκέτι.

ἐπήγειρας: ἐξύπνισας. — παρακάθησαι; κάθησαι πλησίον μου. —
σιγηῆ; σιωπηλῶς.

Οὐ μὰ τὸν Δί': ἐπὶ ὄρκου τὸ μὰ τίθεται ἐπὶ ἀρνήσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸ δὲ νῆ ἐπὶ καταφάσεως. Μὰ τὸν Δία=μὰ τὸν Θεόν· οὐ μὰ τὸν Δία: ὄχι μὰ τὸν Θεὸν (δηλ. δὲν σ' ἐξύπνισα, μὰ τὸν Θεόν). — οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθέλον; ἀντὶ αἰτιολογ. προτάσεως = (διότι) καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος (ἂν ἤμην) δὲν θὰ ἠθέλον. — οὐδέ: = οὐ καὶ δέ· τὸ μὲν δέ=καί, τὸ δὲ οὐ=ὄχι, δέν. — σοῦ... θαυμάζω: ἢ γεν. σοῦ εἶναι ἢ αἰτία τοῦ θαυμασμοῦ=διὰ σέ. — αἰσθανόμενος: διότι βλέπω. Τὸ αἰσθάνομαι ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ὄρω. — ὡς ἠδέως καθευ-
δεις: πλαγ. ἐρώτ.=πόσον γλυκὰ κοιμᾶσαι, ἡσύχως. — διάγης: περ-
νᾶς τὴν ὥραν. Τί περιεμένομεν ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς ὑποτακτ. καὶ

διατί; — ὡς ἤδιστα: τὸ ὡς ἐπιτείνει τὸ ὑπερθ. — ὅσον τὸ δυνατόν εὐχαριστότατα. — πολλάκις. . . δὴ: πολλὰς φορὰς μέχρι τοῦδε. — ἐν π. τῷ βίῳ: κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλου τοῦ βίου σου. — γυδαμονίζω: ἀόρ. τοῦ εὐδαμονίζω = ἐκαλοτύχισα. — τοῦ τρόπου: γεν. τῆς αἰτίας = διὰ τὸν τρόπον σου. — πολὺ δὲ μάλιστα: πολὺ δὲ περισσώτερον. — ἐν τῇ συμφορᾷ: κατὰ τὴν συμφορᾶν. — τῇ νῦν παρεστῶσῃ: ἡ ὁποία ἔχει παρουσιασθῆ ἰσχύει τώρα. — ὡς φέρεις: αἰτιολ. πρότασις ἐκφράζουσα τὴν αἰτίαν τοῦ γυδαμονίζω, ἣτις σημαίνεται μὲν διὰ τῆς γεν. τοῦ τρόπου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρενέπεσον ἄλλαι λέξεις ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς ὁ λέγων, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ ὡς. . . φέρεις = διότι ὑποφέρεις (αὐτήν). — ῥαδίως: ἀγογγύστως. — πρῶως: ἡσύχως.

Καὶ γὰρ ἂν. . . εἶη: ὁ καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ πλημμυλές. — εἶη ἂν. . . θὰ ἦτο. — πλημμυλές; (ἐκ τῆς πλὴν καὶ μέλος) = τὸ ἐκτὸς μέλους, παράτονον, ἀνάρμωστον. — τηλικ. ὄντα: ἐν ᾧ εἶμαι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν. Ποίαν δηλαδή; — εἰ δεῖ: πλαγ. ἐρώτησις διὰ τὸ ψυχικοῦ πάθους ἀγανακτεῖν σημαίνουσα τὴν αἰτίαν τῆς ἀγανακτήσεως = διότι πρέπει.

τηλικούτοι: τόσοι τὴν ἡλικίαν, δηλαδή; — ἀλίσκονται; περιπίπτουσιν. Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν δικτύων, ἐν οἷς ἀλίσκονται τὰ ἄγρια ζῷα. — οὐδὲν. . . ἀπολύεται: δὲν ἀπαλλάσσει, δὲν ἐμποδίζει καθόλου. — τοῦ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν: τοῦ νὰ ἀγανακτῶσιν. Αἱ δύο ἀρνήσεις ἀποτελοῦσι κατάφασιν, ἐτέθησαν δ' αὐται, διότι προηγεῖται πρότασις ἀρνητικὴ τὸ οὐδὲν ἐπιλύεται. — τῇ παρ. τύχη: δοτ. τοῦ αἰτίου = διὰ τὴν παροῦσαν δυστυχίαν. Ἡ τύχη εἶναι μέση λέξις σημαίνουσα καὶ καλὴν καὶ κακὴν τύχην. Ἐνταῦθα δηλοῦται τὸ δεύτερον.

Ἔστι ταῦτα: ἀληθῆ εἶναι ταῦτα. — οὕτω: ἐπιτατ. τοῦ πρό = τὸσον προῖ.

Ἀγγελίαν. . . φέρων χαλεπὴν: ἐννοεῖται ἀφῆγμαί = ἔχω ἔλθει φέρων, ἔχω ἔλθει καὶ σου φέρω. — ἀγγελίαν: εἶδησιν. — χαλεπὴν; δυσάρεστον. — οὐ σοί: δοτ. εἰς τὸ χαλεπὴν = ὄχι διὰ σέ. — ἐπιτηθεῖς: καὶ διὰ τοὺς φίλους σου. — ὡς ἐμοὶ δοκῶ: προσωπικῶς ἀντὶ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ = ὡς φαίνεται εἰς ἐμέ. — ἐν τοῖς: παραλείπεται τὸ βαρυτάτοις = ἐν τοῖς βαρυτάτοις, μεταξὺ τῶν βαρυτάτων. — ἂν ἐνέγκαιμι: ἀόρ. τοῦ φέρω = ἤθελον ὑποφέρει. Ἡ δύνατο νὰ τεθῆ ὁ μέλλον οἶσω, ἀλλ' ὁ Κρίτων ἐλπίζει, ὅτι δὲν θὰ συμβῆ τὸ κακόν, διὰ τοῦτο λέγει τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν, νοουμένης ὡς ὑποθέσεως τῆς φράσεως «εἰ γένοιτο τὸ ἀγγελλλόμενον».

Τίνα ταύτην: ἐννοεῖται φέρεις = ποία εἶναι ἡ εἶδησις αὕτη, τὴν

ὅποιαν φέρεις;—*ἦ*: ὁ Σωκρ. ἐνθυμεῖται ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πλοῖον καὶ διὰ τοῦτο λέγει τὸ *ἦ*.—τὸ πλοῖον: μετὰ τοῦ ἄρθρου, διότι σημαίνει τὸ γνωστὸν πλοῖον.—*οὐ ἀφικόμενος*: χρόν. μετοχ.=τὸ ὅποιον ὅταν ἔλθῃ, μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὀπίου.

Ὅ τοι *δῆ*: τὸ μὲν *οὗτοι*=τῷ ὄντι δὲν, τὸ δὲ *δὴ*=ἦδη, ὥστε *οὗ* τοι *δὴ*=τῷ ὄντι (πίστευσόν μοι) μέχρι τοῦδε δὲν (ἔχει ἔλθει).—*μὲν*: βεβαιωτ.=πράγματι.—*τήμερον*: ἄττικ.=σήμερον.—*ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν*: καθ' ἔλξιν ἀντι «ἐκ τῶν ἀγγελιῶν ἃς ἀπαγγέλλουσιν»—ἐκ τῶν εἰδήσεων, τὰς ὁποίας φέρουσι (λέγουσι).—*ἵκοντες* τινες: τινές, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἔλθει.—*καὶ καταλιπόντες*: καὶ οἱ ὅποιοι ἀφῆκαν.—*ἐς αὐριον*: μέχρι τῆς αὐριον, αὐριον.—*τὸν β. σε τελευταῖαν*: ν' ἀποθάνῃς.

Β'. Πραγματικά.—Πηγίκα μάλιστα: Ὁ Σωκράτης ἐρωτᾷ, τί ὥρα εἶναι περίπου, διότι τότε δὲν εἶχον ὥρολόγια, ἵνα ζητήσῃ νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὴν ὥραν.—*ἄρθρος βαθύς*: Οἱ παλαιοὶ διήρουν φυσικῶς τὸ ἡμερονύκτιον εἰς τὰ ἐξῆς μέρη: ὄρθρος, πρῶτ' ἢ ἔως, ἀγορὰ πλήθουσα, μεσημβρία, δείλη πρῶτα, δείλη ὀψία, ἐσπέρα, νύξ, μέσαι νύκτες, ὄρθρος βαθύς. Ὁ βαθύς ὄρθρος ἦτο ἡ ὥρα τῆς νυκτὸς ἢ πρὸ τῶν χαραγμάτων (ὄρθρου) 3—4 π. μ. Ἡ διαίρεσις τοῦ ἡμερονυκτίου εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ὥρας ἔγινε τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Ἰπάρχου περὶ τὸ 140 π. Χ.—*δεσμοτηρίου φύλαξ*: τὸ δεσμοτήριον τοῦτο οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν πρὸς τὰς σήμερον ἐν Ἀθήναις ὀπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως λεγομένης κοινῶς φυλακᾶς τοῦ Σωκράτους.—*τηλικούτων*: ἐβδομηκοντούτη. Ἰδε κεφ. XIV.—*τὸ πλοῖον*: ἡ θεωρὸς ναῦς, ἡ Δηλιάς. Περὶ τούτου λέγει αὐτὸς ὁ Πλάτων (ἐν Φαίδωνι I), ὅτι ἦτο τὸ πλοῖον, ἐν ᾧ ὁ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δις ἑπτὰ ἐκείνους ὄχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον οἱ πλείοντες τάξει (ὑποσχεθῆ) εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ὅτι, ἂν σωθῶσι, θὰ φέρωσι θεωρίαν κατ' ἔτος εἰς Δῆλον, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξετέλουν τὴν ὑπόσχεσιν (εὐχὴν) ταύτην κατ' ἔτος. Ἰδε Εἰσαγωγὴν ἐν Γ'.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Προσίμιον.—Τί τηγικάδε ἀφίξαι: Πρῶτος, ὡς βλέπομεν, ὁμιλεῖ ἐν τῷ διαλόγῳ ὁ Σωκράτης. Ἐξ ὧν λέγονται κατωτέρω, νοοῦμεν, ὅτι ὁ διάλογος γίνεται ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ ἐρώτησις δὲ πρώτου τοῦ Σωκράτους εἶναι λογικωτάτη. Θὰ ἦτο βεβαίως ἄτοπον εἰσερχόμενος νὰ ἐγείρῃ διὰ τῶν φωνῶν του ὁ Κρίτων τὸν Σ. ἀναπαυόμενον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκπληξίς τοῦ Σ. δικαιολογεῖται πληρέστατα, διότι οἱ φίλοι αὐτοῦ συνήθως ἐφοίτων πρὸς αὐτὸν

τὴν ἡμέραν, τὴν δὲ νύκτα δὲν ἐπετρέπετο ἢ εἴσοδος εἰς τὸ δεσμοτήριον. Ποία ἦτο ἢ αἰτία τῆς νυκτερινῆς ταύτης ἐπισκέψεως τοῦ Κρίτωνος καὶ πῶς ἐπετράπη εἰς αὐτὸν ἢ εἴσοδος, ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν κατωτέρω.

᾽Ω Κρίτων : κλητ. προσφώνησις. Τί χρησιμεύει ; —

᾽Η οὐ πρῶ ἔτι : ᾽Αφ' οὗ ἠρώτησε πρῶτον ὁ Σ. τὸν Κρίωνα, διατί ἦλθε τοιαύτην ὥραν, συλλογισθεῖς, ὅτι δυνατὸν νὰ ἀπατᾶται περὶ αὐτὴν (διότι πολλάκις συμβαίνει ὁ κοιμώμενος, ὅταν ἐγείρηται, νὰ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀκόμη πολὺ πρωῒ, ἐν ᾧ ἔχει παρέλθει ἢ ὥρα), ἐρωτᾷ, « μήπως δὲν εἶναι πλέον πρωῒ, δηλ. παρῆλθεν ἡ ὥρα καὶ ἐγὼ νομίζω, ὅτι εἶναι ἀκόμη πρωῒ ; » Ἡ ἐπανορθωτικὴ αὕτη ἐρώτησις εἶναι φυσικωτάτη.

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ὅλη σκηνή, τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς ζωγραφίζει ἐνταῦθα, ἵνα εἰσαγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὸν διάλογον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς σκηνῆς ταύτης, πῶς δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν αὐτὴν ἐκ τῶν λεγομένων μέχρι τοῦ παρακάθῃσαι καὶ περὶ ποῖαν ὥραν φανταζόμεθα τὰ γινόμενα ; —

Ἐυνήθης : ἡ σχέσις τῆς φιλίας καὶ τῆς ὁποσδήποτε συμπαθείας γεννᾶται τὸ μὲν ἐκ τῆς συχνῆς συναναστροφῆς, τὸ δὲ ἐξ εὐεργεσίας. ᾽Αμφοτέρω ταῦτα ἀναφέρει ἐνταῦθα ὁ Πλάτων ψυχολογικώτατα.

Εἶτα : ἐκπλήξεως καὶ ἀνυπομονησίας τοῦτο δηλωτικόν. Ὁ Κρίτων σιγῇ παρακαθήμενος εἶχε βεβαίως τὸν λόγον του· ἀλλὰ καὶ ὁ Σ. δικαιολογεῖται ἐκπληττόμενος καὶ θέλων νὰ μάθῃ αὐτόν. Ὁ λόγος οὗτος, ὡς λέγεται εὐθύς κατωτέρω, εἶναι, ὅτι ὁ Κ. δὲν ἐπεθύμει νὰ χαλάσῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Σ, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν ἔμελλε ν' ἀναγγείλῃ εἰς αὐτὸν καὶ εὐχάριστον εἶδησιν.

Ἡὺδαιμόνισα τοῦ τρόπου : τί ἐννοοῦμεν ἐκ τούτων περὶ τοῦ τρόπου τοῦ Σωκράτους ; —

Τηλικούτων ὄντα : Διατί οἱ τηλικούτοι δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτῶσι διὰ τὸν θάνατον ; — Τί ὅμως γνωρίζομεν ἡμεῖς, ὅτι εἶναι μᾶλλον φυσικόν, ἂν μάλιστα ἐνθυμηθῶμεν τὸν μῦθον « Γέρον καὶ Θάνατος ; » — Ὡστε ποῖος ἔχει περισσότερον δίκαιον, ὁ Σωκράτης λέγων ταῦτα ἢ ὁ Κρίτων τὰ κατωτέρω καὶ διατί ὁ Σ. σέπτεται οὕτω ; —

᾽Αγγελίαν κλ. : τί συναίσθημα κατέχει τὴν ψυχὴν τοῦ Κ. λέγοντος ταῦτα ; —

Τίνα ταύτην ; ἦ : Ὡς καὶ ἀνωτέρω ἦ οὐ πρῶ κλ. Ἐνθυμεῖται δηλ. ὁ Σ. ἐν τῷ μεταξύ, ὅτι περιμένεται τὸ πλοῖον καὶ δι' αὐτὸ λέγει ταῦτα.

οὔτοι δὴ: τὸ τοί σημαίνει τὴν ἐξ ὑποκειμένου βεβαίωσιν, ὃ δὲ καί, ὃ πρὸ τοῦ ἀνάγκη, δηλοῖ ἀκολουθίαν.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰρημένων συνάγομεν ἐν περιλήψει, ὅτι προοιμαζόμενος ὁ Πλάτων ζητεῖ νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ θέμα τοῦ διαλόγου καθιστῶν γνωστὰ τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα καὶ παρέχων εἰκόνα τοῦ τόπου καὶ χρόνου, ἐν ᾧ ταῦτα διαλέγονται. Μετὰ ταῦτα εἰσάγει τὸν Κρίτωνα φέροντα τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ ἱεροῦ πλοίου ἐκ Δήλου, μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὁποίου ἀνάγκη νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινὴ τοῦ Σωκράτους. Ταῦτα δύνανται νὰ συγκεφαλαιωθῶσιν ἐν τοῖς ἐξῆς:

Προσίμιον.

Ἡ σκηγὴ τοῦ διαλόγου καὶ ἡ λυπηρὰ ἀγγελία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

Α'. Γραμματικά. τύχη ἀγαθῆ: ἡ ὥρα ἢ καλή, μὲ τὸ καλόν. — τούτῃ: τροπ. ἐπίρρ. = οὔτω. — φίλον: ἀγαπητόν.

τεκμαίρει: β' ἐνικ. πρόσ. τοῦ τεκμαίρομαι = συμπεραίνω· ἐνταῦθα = συμπεραίνεις. Τὰ β' ἐνικὰ πρόσωπα τῶν μέσων καὶ παθητ. ῥημάτων ἐν τῇ Ὀριστικῇ τοῦ Ἑνεστ. καὶ Μέλλ. ἀτικῶς μὲν γράφονται πάντα δι' ἡ τὸ παλαιότερον καὶ ἔπειτα δι' εἰ, ἰωνικῶς δὲ μόνον δι' ἡ.

γάρ: βεβαιωτ. = πράγματι. — πού: ἐνδοιαστικόν = ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἴσως. — δεῖ με ἀποθνήσκειν: πρέπει ν' ἀποθάνω. — τῇ ὑστεραίᾳ: δοτ. χρονικῆ = τὴν ἐπομένην. — ἡ ἡ: ὃ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως εἰς τὸ συγκριτικὴν σημασίαν ἔχον ὑστεραίᾳ, ἰσοδύναμος πρὸς γενικὴν = τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν. — ἡ ἄν ἔλθῃ: ἀόρ. πρότασις ἰσοδύναμος σχεδὸν πρὸς Μέλλοντα = καθ' ἣν θὰ ἔλθῃ.

γέ: τοῦλάχιστον. — τοί δὴ: βεβαιωτ. = ὡς γινώσκεις βεβαίως. — κύριοι: οἱ ἔχοντες κύρος, οἱ τεταγμένοι εἰς τὰ τοιαῦτα, οἱ ἀρμόδιοι.

οὐκ οἶμαι: δὲν νομίζω. — τῆς ἐπιούσης ἡμέρας: τὴν ἐρχομένην ἡμέραν, τὴν ἡμέραν, ἢ ὁποία μᾶς ἔρχεται, ἐξημερώνει. Διατί γενικῆ; — τῆς ἐτέρας: τὴν ἄλλην, τὴν ἐπομένην. — ὀλίγον πρότερον: ὀλίγον πρὶν νὰ ἔλθῃς. — ταύτης τῆς νυκτός: αὐτὴν τὴν νύκτα. — κινδυνεύεις: κυρίως σημαίνει πλησιάζεις, ἀλλ' ἐνταῦθα καταντᾷ εἰς τὸ φαίνεσθαι ἢ φαίνεσθαι, ἀπροσώπως, διότι ὁ πλησιάζων φαίνεται. — οὐκ ἐγείραί με: ὅτι

δέν με ἐξύπνισες.—ἐν καιρῷ τινι: καιρὸς εἶναι ἢ κατάλληλος ὥρα, ἢ δ' ἄορ. ἀνωθυμία κολάζει τὴν σημασίαν τοῦ καταλλήλου, ὥστε ἐν καιρῷ τινι=εἰς κατάλληλον ὅπωςδήποτε ὥραν. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ τοῦτο τὸ κατάλληλον, ἀνάγκη δηλ. νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐξῆς: καὶ κινδυνεύεις=καὶ φαίνεσαι (ἢ φαίνεται), ἐν καιρῷ τινι=ὅτι εἰς κατάλληλον ὅπωςδήποτε ὥραν, οὐκ ἐγείραί με=δέν με ἐξύπνισες, δηλ. ὅτι καλὰ ἔκαμες καὶ δέν με ἐξύπνισες. Εἶδομεν δ' ἄνωτέρω, ὅτι ὁ Κρίτων ἐλθὼν σιγῇ παρεκάθητο, χωρὶς νὰ ἐξυπνίσῃ τὸν Σωκράτη, ὁ δὲ ἐν καταλλήλῳ ὥρᾳ πράττων τοῦτο καλὰ κάμνει.

καλῇ καὶ εὐειδῆς: ὠραία καὶ εὐμορφος.—καλέσαι με: μ' ἐκάλεσε, μ' ἐφώναξε μὲ τὸ ὄνομά μου.

ἡματι: δοτ. χρον. ἡμαρ' ἰων=ἡ ἡμέρα.—τριτάτῳ: ποιητικῶς ἀντὶ τρίτῳ. ἡματι τριτάτῳ=τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μετὰ δύο ἡμέρας.—ἔκοιό κεν: ἰων. ἀντὶ τοῦ ἔκοιο ἄν=δύνασαι νὰ φθιάσῃς, θὰ φθιάσῃς.—ἐρίθωλον: (ἐκ τοῦ ἐρι τοῦ ἐπιτατικοῦ καὶ βῶλος)=εὐφορον.—Φθίην: ἰωνικῶς ἀντὶ Φθίαν=Φθιώτιδα. Ἡ ἀπλῆ αἰτιατ. ποιητικῶς ἀντὶ τῆς μετὰ τῆς προθέσεως εἰς=εἰς τὴν εὐφορον Φθιώτιδα.

*Ατοπον=παράδοξον, ἀλλόκοτον.

*Ἐναργές μὲν οὖν: τὸ μὲν ἐναργές=ὀλοφάνερον, τὸ δὲ μὲν οὖν ἔχει ἀντιθετικὴν τινα σημασίαν καὶ ἐπανορθωτικὴν τῶν προειρημένων ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ἡμέτερον «δὲν λέγεις καλύτερα ὅτι». Τὸ ἐναργές μὲν οὖν ἄρα ἐξηγητέον: (τί λέγεις παράδοξον;) δὲν λέγεις καλύτερα, ὅτι εἶναι ὀλοφάνερον; ἢ συντομώτερον: ἀλλ' ὅμως ὀλοφάνερον.

Β'. Πραγματικά. Οἱ τούτων κύριοι: Τοιοῦτοι ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἑνδεκα. Ἦσαν δ' οὗτοι ἄρχοντες (δέκα μεθ' ἑνὸς γραμματέως) προσομοιάζοντες πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν Ἀστυνομίαν. Προΐσταντο τῶν φυλακῶν καὶ ἐφρόντιζον περὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἐπιβαλλομένων ποινῶν.—ἡματί κεν τριτάτῳ: ἐκ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὅμηρου (I, 363). Ὁ Πλάτων μετέβαλε μόνον τὸ πρόσωπον τοῦ ὀρίματος.—*Ατοπον: διατί ἄρα γε;—

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. (Μέρος β' τοῦ προοιμίου). τύχη ἀγαθῆ: Διὰ τῶν λέξεων τούτων δηλοῦται ἡ ψυχικὴ γαλήνη καὶ ἀταραξία τοῦ Σωκράτους. Τὸ αὐτὸ δηλοῖ καὶ ἡ ἐπαναφορὰ τοῦ ταύτη-ταύτη μετὰ τῆς Προστακτικῆς.

τῇ γάρ που: τὸ βεβαιωτικὸν γὰρ κολάζεται διὰ τοῦ πού, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐνδοιαστικόν.

ἐνύπνιον : Ἡ ἐκλογὴ τοῦ λεγομένου ἐνυπνίου παρὰ πολὺ ἐπιτυχίς, διότι καὶ σήμερον οἱ Ἕλληνες τὸν θάνατον παρομοιάζομεν πρὸς ταξείδιον καὶ ἡ ὄψις ἐνυπνίου παριστῶντος ἀναχωροῦντα ἢ μέλλοντα ν' ἀναχωρήσῃ τὸν ἄρρωστον νομίζεται κακὸν προμήνυμα. Ἐπιτυχεσιότης καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ὁμηρικοῦ σίχον, δι' οὗ καθίσταται τὸ ἐνύπνιον ἐναργέστατον. Τὸ β' ἄρα μέρος τοῦ προοιμίου εἶναι :

Ἡ ἀταραξία καὶ τὸ ὄνειρον τοῦ Σωκράτους.

Οὕτως ἐν τῷ προοιμίῳ μετὰ τὸν προσανατολισμόν, οὕτως εἰπεῖν, ἡμῶν τῶν ἀναγνωστῶν ὡς πρὸς τὸν τόπον καὶ χρόνον, ἐν ᾧ γίνεται ὁ διάλογος, τὰ λοιπὰ χρησιμεύουσιν εἰς ζωηρὸν εὐθύς χαρακτηρισμόν τῶν διαλεγομένων προσώπων. Καὶ πῶς μὲν ἐκάτερον χαρακτηρίζεται, εὐκόλον εἶναι νὰ νοηθῇ, ἢ δ' ἀντίθεσις τῶν χαρακτήρων συντείνει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ζωηρότητα τῆς εἰκόνας καὶ δεικνύει ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦ καλλιτέχνου τὴν δύναμιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III.

Α'. Γραμματικά. Λίαν γε : πολὺ πράγματι (ἐναργές).—ὡς ἔοικεν : πρkm. τοῦ εἶκω=ὀμοιάζω, φαίνομαι, ἔξ οὗ καὶ ἡ εἰκὼν.—δαμῶνι : εὐλογημένε.—ἔτι καὶ νῦν=ἀκόμη καὶ τώρα (τὴν τελευταίαν δηλ. ὥραν).—πίθοσ' : (ἀόρ. β'. τοῦ πείθομαι) ἄκουσόν μου.—ὡς : διότι. χωρίς : πλήν, ἐκτὸς τοῦ...—ἔστεργῆσαι : ἰσοδυναμεῖ πρὸς μετ' ὀλίγον Μέλλοντα=τοῦ ὅτι θὰ ἔχω στερηθῆ.—οὐδένα μήποτε εὐρήσω : οὐ μὴ εὐρήσω τινά ποτε=δὲν θὰ εὔρω ποτὲ κανένα ἄλλον.—δόξω : θὰ φανῶ.—οἱ... μὴ καλῶς ἴσασιν : ἂν μερικοὶ δὲν γνωρίζουν καλῶς, ὅσοι δὲν γνωρίζουν καλῶς.—ὡς : ὅτι δῆθεν.—οἰός τ' ὄν : ἐναντ. μετοχ.=ἐν ᾧ ἠδυνάμην.—ἀναλίσκεν : νὰ ἐξοδεύω.—ἀμελῆσαι : ἐν ᾧ προηγουμένως ἐτέθη ὡς καὶ περιεμένομεν πρότασιν ἐιδικὴν (ὡς ἡμέλησα λ.χ.), αἰφνιδίως ἐτέθη Ἀπαρέμφατον. Τοῦτο συνέβη, διότι παρεπέπεσον ἄλλα ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀπειμακρόνθη ὁ λέγων τοῦ ὡς, ὥστε λησιμονήσας αὐτό, ἐνθυμούμενος ὅμως τὸ ῥῆμα δόξω, εἶπε τὸ ἐιδικὸν Ἀπαρέμφατον ἀμελῆσαι, ὡς ἂν νὰ ἔλεγεν ἀπλῶς δόξω ἀμελῆσαι=θὰ φανῶ ὅτι ἡμέλησα. Οὕτω καὶ ἐν Ξενοφ. Κύρου Παιδείᾳ I, 6, 8 καὶ Πλάτ. Φαίδ. 108, E.—καὶ τοι : καὶ τῇ ἀληθείᾳ—αἰσχίων : χειροτέρα.—δόξα : φήμη.—ἢ δοκεῖν : ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως διὰ τὸ αἰσχίων εἶναι τὸ ταύτης, τὸ δὲ ἢ δοκεῖν, τὸ ὅποιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς γενικὴν (τοῦ δοκεῖν), εἶναι ἐπεξήγησις

τοῦ β' ὄρου τοῦτου—τοῦ νὰ φαίνομαι δηλαδή.—περὶ πλείονος ποιεῖσθαι : ὅτι προτιμῶ.—οὐ . πείσονται : δὲν θὰ πιστεύσουν.—οἱ πολλοί : ὁ κόσμος.—ἡμῶν προθυμουμένων : ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐδεικνύομεν προθυμίαν.

* Ἀλλὰ τί ἡμῖν . . . μέλει : ἀλλὰ τί μᾶς μέλει.—μακάριε : καλότυχε.—οὕτω : τόσον.—τῆς τῶν πολλῶν δόξης : διὰ τὴν γνώμην τοῦ κόσμου.—οἱ . . . ἐπεικέστατοι : ὅσοι εἶναι παρὰ πολὺ ὅπως πρέπει, οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι.—φροντίζειν : νὰ φροντίζωμεν.—ἡγήσονται : μέλλ. τοῦ ἡγοῦμαι=θὰ νομίσωσιν.—οὕτω πεπραχῆθαι : τὸ οὕτω ἐπὶ ἠθικῆς σημασίας=ὅτι οὕτως ἔχουσι πραχθῆ (δηλ. καλῶς ἢ κακῶς).—ὥσπερ ἂν πραχθῆ : ἀόριστος πρότασις=ὅπως ἀκριβῶς πραχθῶσι, δηλ. ἂν καλῶς, καλὰ· εἰ δὲ μή, κακὰ).

* Ἀλλ' ἔρξῃ δὴ : ἀλλὰ βλέπεις ἤδη.—καὶ τῆς τ. π. δ. μέλλειν : νὰ φροντίζωμεν καὶ περὶ τῆς γνώμης τοῦ κόσμου.—νοῦνι : τώρα δά.—οἱοί τ' εἰσίν : εἶναι ἱκανοί.—ἐξεργάζεσθαι : νὰ κάμνωσιν.—ἐάν τις διαβεβλημένος ἦ : ἂν ἔχη διαβληθῆ κανεῖς.—ἐν αὐτοῖς : μεταξὺ αὐτῶν.

Εἰ γὰρ ὠφέλον : εὐχῆ ἀνεκτέλεστος=εἶθε τῷ ὄντι.—ἔνα οἱοί τ' ἦσαν : τελ. πρότ. καθ' Ὀριστ. ἱστορικοῦ χρόνου, διότι σημαίνει τὸ ἀνεκτέλεστον ἢ ἀπραγματοποιήτον=διὰ νὰ ἦσαν ἱκανοί.—αὐ : ἐξ ἄλλου, ἀφ' ἑτέρου.—καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα : ἐννοεῖται ἐξεργάζεσθαι.—καλῶς ἂν εἶχε : δυνατ. λόγος δι' ἱστορικοῦ χρόνου Ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἂν, διότι σημαίνει καὶ οὗτος τὸ ἀπραγματοποιήτον=καὶ καλῶς θὰ εἶχε (τὸ πράγμα), θὰ ἐπῆγαινε καλὰ.—νοῦν δέ : τώρα ὁμως.—οὐδέτερα : οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο.—φρόνιμον . . . ἄφρονα : ἀρσ. ἐννοεῖται ἄνθρωπον.—ὅ τι ἂν τύχωσιν : ἀόρ. πρότ.=ὅ,τι τύχωσιν (ὅ,τι τύχη).

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου.—ἀλλ' ὦ δ. Σώκρατες : διὰ μὲν τοῦ ἀλλὰ προτρέπει ὁ Κ. τὸν Σ. εἰς ἐκτέλεσιν τῆς προτάσεώς του (πιθοῦ καὶ σώθητι), διὰ δὲ τῆς προσφωνήσεως (ὦ δ. Σ.) δεικνύει τὴν ἄκραν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν. ἔτι καὶ νοῦν : τὸ μὲν νοῦν θέλει νὰ δεῖξῃ τὴν τελευταίαν στιγμήν, τὸ δὲ καὶ ἐλαττωτικὸν ὄν σημαίνει, ὅτι, ἂν δὲν ἐπέισθη ἄλλοτε προηγουμένως ὁ Σ. παρακαλούμενος, τώρα τοῦλάχιστον τὴν τελευταίαν στιγμήν ἀνάγκη νὰ πεισθῆ.

ὡς ἐμοί . . . ἔτι δὲ . . . δόξω : τὸ ἀνακόλουθον τοῦ λόγου ἐνταῦθα δεικνύει τὸ κατέχον τὴν ψυχὴν τοῦ Κ. συναίσθημα. Καὶ τὸ οὐδένα δὲ κατὰ πρόληψιν τιθέμενον λαμβάνει τόνον καὶ δύναμιν.

χρήματα ἢ φίλους : οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον αἰσχρὸν νὰ προτιμᾷ κανεῖς

τὰ χροῖματα παρὰ τοὺς φίλους, διότι πράγματι τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ πιστοῦ φίλου οὐδὲν πολυτιμότερον, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν διὰ τοῦτο σπανιότερον, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν φιλικῶς πρὸς ἡμᾶς φερομένων εἶναι συνήθως διπλοῖ φίλοι καὶ ὄχι φίλοι Ὁ Κρίτων ὡς ἀληθῆς φίλος αἰσχύνεται νὰ λεχθῆ περὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶναι πιστὸς καὶ εἰλικρινής.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων βλέπομεν, ὅτι ὁ Κρίτων πρῶτον μὲν προτείνει εἰς τὸν Σ. νὰ φύγῃ, ἔπειτα δὲ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ αὐτὸν εἰς τοῦτο φέρον ὡς ἐπιχείρημα τὴν κακὴν φήμην, ἣτις θὰ διαχυθῆ περὶ αὐτοῦ ὡς φιλαργύρου μᾶλλον ἢ φίλου. Ἐκ τούτων ἄρα δῆλον, ὅτι ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ θέμα τοῦ διαλόγου διὰ τῆς δηλώσεως τοῦ σκοποῦ. Τὸ τοιοῦτο λέγεται τεχνικῶς εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου. Καὶ ἡ μὲν δῆλωσις τοῦ σκοποῦ εἶναι ἡ πρότασις τοῦ Κρίτωνος, αἱ δὲ καταβαλλόμεναι διὰ συλλογισμῶν προσπάθειαι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα. Ἐνταῦθα λοιπὸν εἶναι :

Ἡ πρότασις τοῦ Κρίτωνος καὶ τὸ α' ἐπιχείρημα.

Ποῖον εἶναι τοῦτο ; —

Μετὰ ταῦτα ἔρχεται :

Ἡ ἀπόκρισις τοῦ Σωκράτους.

Τίς αὕτη καὶ διατί τοιαῦτα φρονεῖ ὁ Σωκράτης ; — Κατὰ πόσον συμφωνεῖ πρὸς τὸν Σ. ὁ Κρίτων ; —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV.

Α'. **Γραμματικά.** δὴ : λοιπόν. — ἐχέτω : ἄτικ. σύνταξις = ἄς εἶναι. — μή : μήπως. — προμηθεῖ : β' ἐνικ. πρόσ. τοῦ προμηθεῖν = προνοῶ, φοβοῦμαι. — πράγματα παρέχωσιν : προσενῶσιν ἐνοχλήσεις. — ὡς... ἐκκλέψασι : αἰτιολ. μετοχ. = διότι κρυφίως σὲ ἐξηγάγομεν. — οὐσίαν : τὴν περιουσίαν. — ἀποβαλεῖν : νὰ χάσωμεν. — συχνά : πολλά. — εἰ γὰρ : βεβαιωτ. ὁ γὰρ = πράγματι. — φοβεῖ : φοβεῖσαι. — ἕασον : Ἄορ. Πρῶστ. τοῦ ἕαω = ἄφες· ἕω χείρειν : ἀφήνω τι καὶ δὲν φροντίζω περὶ αὐτοῦ, ἀφήνω νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν, ὡς λέγομεν κοινῶς· ἕασον αὐτὸ χείρειν : ἄς το νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν. — δίκαιοί ἐσμεν : προσωπικῶς ἀντὶ δίκαιόν ἐστιν : δίκαιον εἶναι. — κινδυνεύειν τούτον τὸν κίνδυνον : νὰ διατρέχωμεν τοῦτον τὸν κίνδυνον. — σώσαντές σε : χροον.

μετ.—ἀφ' οὗ σε σώσωμεν. — ἐὰν δέη : ἐὰν εἶναι ἀνάγκη.—ἐμοὶ πείθου : πείθου εἰς ἐμέ, ἀκούέ μου. — καὶ μὴ ποίει : ἀπαγόρευσις μετὰ τοῦ μὴ καὶ Προστακτικῆς Διατί δὲν ἔχει Ὑποτακτικὴν ; —

Μήτε ταῦτα : διατί ἐτέθη τὸ μήτε καὶ ὄχι τὸ οὐτε ; — τοῖνον : λοιπόν. — καὶ γάρ : τὸ καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀργύριον = διότι καὶ τὸ ἀργύριον, τὰ χορήματα. Αἱ λέξεις ἀργύριον καὶ χρυσίον σημαίνουν τὸ χρῆμα ἢ τὰ χορήματα (ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ), ὃ δὲ πληθύνει. αὐτῶν ἀργύρια καὶ χρυσία δηλοῖ τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ κοσμήματα. — ὅ... λαβόντες τινές : τὸ ὅποιον (χορήμα) ἀφ' οὗ λάβωσί τινες. — ἐξαγαγεῖν : νά σε ὀδηγήσουν ἔξω τῶν ὁρίων.—ἐνθένδε : ἀπ' ἐδῶ, τῆς Ἀττικῆς. — ὡς εὐτελεῖς : τὸ ὡς προσδιορίζει τὸ ἐπίθετον = πόσον εἶναι μικροπραεῖς, πρόστυχοι. — οὐδὲν ἂν θέοι : καμμία ἀνάγκη δὲν ἤθελεν εἶναι. Τὸ οὐδὲν σύστοιχον τοῦ θέοι ἂν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐπίρρημα. Τὸ θέοι διατί μετὰ γενικῆς ; — σοὶ δὲ ὑπάρχει : σὺ δὲ ἔχεις. — ὡς ἐγῶμαι : κοῦσις = ὡς ἐγὼ οἶμαι = ὡς ἐγὼ νομίζω — εἰ... οὐκ οἶει : ἂν δὲν νομίζεις, ἂν ἀρνήσαι. — τὰμά : τὰ ἐμὰ (χορήματα). — κηδόμενός τι ἐμοῦ : φροντίζων ὅπως δῆποτε περὶ ἐμοῦ, λυπούμενος ὅπως δῆποτε τὴν παρουσίαν μου. — ξένοι οὗτοι ἐνθάδε : ἰδοὺ ἐδῶ ξένοι, φίλοι ἐξ ἄλλης πόλεως.—ἐπ' αὐτὸ τοῦτο : πρὸς τὸν σκοπὸν ἀκριβῶς τοῦτον. — Σιμίας : ἐκ τοῦ Σίμος.—πολλοὶ πάνυ : παρὰ πολλοί. — ὅπερ λέγω : ἰσοῦται πρὸς τὸ ὅσπερ λέγω = ὡς ἀκριβῶς λέγω.—ἀποκάμης : διατάσης, δειλιύσης.—δυσχερές σοι γενέσθω : νά σοι γίνῃ ἐμπόδιον.—ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις : ἐπεξ. τοῦ ὃ ἐλεγες = ὅτι δὲν θὰ ἤξευρες. — ἔ, τι χρῆσ σαυτῷ : πλαγ. ἐρωτ. = τί νά κάμης τὸν ἑαυτὸν σου, πῶς νά ζήσης.—ἐξελθὼν : ἂν ἐξήρχεσο, ἂν ἔφευγες ἔξω τῆς Ἀττικῆς εἰς ξένην χώραν —πολλαχού... καὶ ἄλλοσε : καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη. — ἀγαπήσουσί σε : θὰ σε δεχθῶσι μετὰ στοργῆς. Τὸ ἀγαπῶ ἐπὶ προσώπων σημαίνει δέχομαι τινα μετ' ἐνδείξεων ἀγάπης, στοργῆς : ἐπὶ πραγμάτων δηλοῖ τὸ μένω εὐχαριστημένος. — εἰσὶν ἐμοί : ἔχω ἐγώ. — σὲ περὶ πολλοῦ ποιήσονται : θὰ σε περικουηθοῦν πολύ. Τὸ περὶ πολλοῦ ποιῶμαι σημαίνει φροντίζω πολὺ περὶ τινος. — παρέξονται : θὰ παράσχωσιν.—σὲ μηδένα λυπεῖν : νά μὴ σε ἐνοχλῇ κανεῖς. — τῶν κατὰ Θετταλίαν : τῶν καθ' ὅλην τὴν Θεσσαλίαν κατοικούντων.

Β'. Πραγματικά. Οἱ συγκοφάντα : Οὕτως ἐλέγοντο τὸ πρῶτον οἱ καταγγέλλοντες τοὺς συλλέγοντας τοὺς καρπούς τῶν ἱερῶν συκῶν, τῶν ἐντὸς τῶν εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν ἀφιερωμένων κτημάτων (τεμενῶν). Ἡ συγκομιδὴ αὕτη τῶν καρπῶν καὶ οἰκειοποίησις αὐτῶν ὑπὸ μὴ δι-

καιουμένων εἰς τοῦτο ἦτο φυσικῶς ἀπηγορευμένη καὶ κολάσιμος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ καταγγέλλοντο οἱ τὴν ἱεροσυλίαν ταύτην διαπραττοντες, οἱ δὲ καταγγέλλοντες αὐτοὺς ἐλέγοντο, ὡς προείπομεν, *συκοφάνται* (ἐκ τοῦ *σῦκα-φαίνω* = φανερόνω τὰ κλοπιμαῖα *σῦκα*). Ἐπειδὴ ὁμοῦς πολλὰ-κις ἐγένετο κατάχρησις τῆς καταγγελίας ταύτης, καταγγελλομένων καὶ ἀθῶων, ἐπεκράτησεν ὕστερον νὰ καλῆται *συκοφάντης* ὁ ψευδῶς καταγγέλλων τινὰ καὶ μάλιστα, ἵνα λάβῃ παρ' αὐτοῦ χρήματα, ἐπὶ Σωκράτους δὲ εἶχε παραγίνει τὸ κακὸν τοῦτο καὶ πολλοὶ ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἀπὸ *συκοφαντίας* ζῶντες.

Ξένοι: οὕτως ἐλέγοντο οἱ ἐξ ἄλλης πόλεως φίλοι. Ἐπειδὴ δηλ. ξενοδοχεῖα τότε σχεδὸν δὲν ὑπῆρχον, οἱ μεταβαίνοντες ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ καταφεύγωσιν εἰς φιλικὰς οἰκίας, ἵνα καταλύωσιν ἐν αὐταῖς φιλοξενούμενοι. Ἡ ξενία μάλιστα ἦτο παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς γνωστόν, ἱερὰ ὑποχρέωσις καὶ οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο ἱεροὶ καὶ ἀπαραβίαστοι προστατευόμενοι ὑπὸ τοῦ ξενίου Διός. Ἄν δὲ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἀποδημοῦντες δὲν εἶχον ἐν αὐτῇ κανένα γνωστόν, κατέφευγον καὶ εἰς τὰς οἰκίας ἀγνώστων ἢ παρελαμβάνοντο προθύμως ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐφιλοξενοῦντο φιλοφρονέστατα. Οὕτως ὁ φιλοξενῶν καὶ ὁ φιλοξενούμενος συνεδέοντο διὰ τῆς φιλοξενίας ταύτης καὶ ἐλέγοντο πρὸς ἀλλήλους *ξένοι*, εἰς ἀνάμνησιν δ' αὐτῆς ἔδιδον καὶ δῶρα ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον (ὄπλα, ποτήρια κλπ.), τὰ ὁποῖα ἐφυλάττοντο ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ὡς *κειμήλια*, καλούμενα *ξένια* (ξενίηα).

Σμίας: (ἐκ τοῦ Σίμος) πλούσιος Θηβαῖος καὶ φιλόμουσος, ὡς καὶ ὁ κατωτέρω Κέβης, ἀμρότεροι ἀφωσιωμένοι φίλοι καὶ ὀπαδοὶ τοῦ Σωκράτους. — ὁ ἔλεγε ἐν τῷ δικαστηρίῳ: Ἐν τῇ ἀπολογία αὐτοῦ πράγματι ὁ Σ. εἶπε ταῦτα, προκειμένου νὰ ὀρίσῃ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν νόμον ὡς κατηγορούμενος μετὰ τὴν καταδίκην του τὸ εἶδος τῆς ποιότητος. Ἰδὲ κεφ. XIV.

Γ'. Δογικά, αισθητικά, ἠθικά. Πρόσδος τῆς εἰσβολῆς. Τὸ β' ἐπιχείρημα. — Ὑποχωρήσας πὺς ὁ Κρίτων εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Σ. περὶ τῆς κοινῆς γνώμης λεγόμενα, ἐρωτᾷ αὐτόν, μήπως ἀρνεῖται νὰ ἐξέλθῃ, διότι φοβεῖται, μὴ πάθωσιν οἱ φίλοι του. Διὰ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης δίδεται εἰς αὐτὸν λαβὴ δευτέρου ἐπιχειρήματος, τοῦ κινδύνου τῶν φίλων. Φυσικὸν ἦτο βεβαίως νὰ ἐκινδύνευον οὗτοι ἐν οἵῳδῆποτε πόλει καὶ ὑπὸ οἵονδῆποτε πολιτεύματι ταυῦτα πράττοντες, ἀλλ' ἐν Ἀθήναις διέτρεχον πολὺ μεγαλύτερον κίνδυνον διὰ τὸ πλῆθος τῶν *συκοφαντῶν* καὶ ἡ ὑπό-

νοια τοῦ Κρίτωνος περὶ τοῦ φόβου τοῦ Σ. εἶναι λογικωτάτη· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόκρισις αὐτοῦ εἰς τὸν φόβον τοῦ φίλου του εἶναι πολὺ λογική. Ποῖα εἶναι αὕτη καὶ διατί εἶναι πολὺ λογική; —

ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμά: Πῶς χαρακτηρίζεται διὰ τούτων ὁ Κρίτων καὶ οἱ ἄλλοι; —

ἀγαπήσουσί σε: διατί ἄρά γε; —

ποιήσονται καὶ παρέξονται: Ἐκ τούτων πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Κρίτων; —

Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι:

Τὸ β' ἐπιχείρημα τοῦ Κρίτωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V.

Α'. Γραμματικά — οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν, π.: καὶ δίκαιον πρᾶγμα μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν ἐπιχειρεῖς.—προδοῦναι: νὰ προδώσης, ν' ἀφήσης νὰ χαθῆ.—ἐξόν: αἰτιατ. ἀπόλυτος—ἐν ᾧ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. Διατί αἰτιατική; — καὶ σπεύδεις: καὶ βιάζεις, ἀναγκάζεις.—περὶ σεαυτόν: ὡς πρὸς τὸν ἑαυτόν σου.—ἄπερ ἂν... σπεύσαιεν: ὅποια, ὅσα ἀκριβῶς θὰ ἠδύναντο νὰ βιάσῃσι νὰ γίνωσι.—βουλόμενοι: αἰτιολ. Μετοχή—ἐπειδὴ ἤθελον.—σὲ διαφθεῖραι: νὰ σε καταστρέψουν.—τοὺς υἱεῖς: τοὺς υἰούς.—προδιδόναι: ὅτι ἀφήνεις νὰ χαθοῦν.—ἐκθρέψαι: ἀδφ. τοῦ ἐκτρέφω—νὰ τοὺς ἀναθρέψης.—οἰχήσει καταλιπών: ὅταν εἶναι τὸ οἶχημα: μετὰ μετοχῆς, τὴν κυρίαν ἔννοιαν ἔχει ἡ μετοχή—θ' ἀφήσης καὶ θὰ φύγῃ, θὰ φύγῃ καὶ θ' ἀφήσης.—τὸ σὸν μέρος: ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σοῦ.—πράξουσι: ἀμετάβατον—θὰ γίνωσι.—τεύξονται: Μέλλ. τοῦ τυγχάνω—θὰ τύχῃσι, θὰ πάθῃσι.—εἰκός: φυσικόν.—εἴθετε γίγνεσθαι: συνηθίζουσι νὰ γίνωνται.—ἐν ταῖς ὀρφανίαις: κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀρφανίας των.—περὶ τοὺς ὀρφανούς: (ἐν σχέσει) πρὸς τοὺς ὀρφανούς.—ἦ... σὺ χρῆ: ἦ δὲν πρέπει.—ποιεῖσθαι παιδας: νὰ κάμνῃ κανεῖς παιδιά.—ξυνδιαταλαιπωρεῖν: νὰ ταλαιπωρῆ, νὰ κακοπερῶ διαρκῶς μαζί μ' αὐτά.—καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα: κατηγ. καὶ σημαίνουσι τὸν τρόπον—καὶ ἀνατρέφων καὶ ἐκπαιδύων, προσπαθῶν καὶ νὰ τὰ ἀναθρέψῃ καὶ νὰ τὰ ἐκπαιδέψῃ.—τὰ βραθυμότατα: τὰ ἀναπαντικώτατα, εὐκολώτατα.—χρῆ δὲ... ταῦτα ἀρεῖσθαι: πρέπει δὲ ταῦτα νὰ προτιμᾶς.—ἄπερ: ὅσα ἀκριβῶς.—ἔλοιτο ἂν: ἤθελε προτιμή-

σει. — φάσκοντά γε δή: Μετοχή τοῦ φημί=ὄταν μάλιστα ἰσχυρίζησαι. — ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι: ὅτι φροντίζεις περὶ ἀρετῆς. — διὰ παντός τοῦ βίου: καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς σου. — ὡς ἔγωγε: ἐπειδὴ ἐγὼ τοῦλάχιστον. — καὶ ὑπὲρ σοῦ: καὶ διὰ λογαριασμὸν ἰδικόν σου. — καὶ ὑπὲρ... τῶν σ. ἐπιτηδείων: καὶ διὰ λ/σμὸν ἡμῶν τῶν φίλων σου. — ἅπαν τὸ πρᾶγμα: ὅλη ἡ ὑπόθεσις. — τὸ περὶ σέ: ἡ ἀναφερομένη εἰς σέ, ἡ ἰδική σου. — ἀνανδρία τινί: ἕνεκα ἀνανδρίας τινός. — τῇ ἡμετέρᾳ: τῆς ἰδικῆς μας, ἡμῶν. — ἡ εἴσοδος: ἡ εἰσαγωγή. — ὡς εἰσῆλθεν: εἰδικ. πρῶτ.=ὅτι εἰσῆχθη. — ἐξόν: ἐν ᾧ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν. — ἔργων: ἡ δίκη. — ὡς ἐγένετο: πλαγ. ἐρώτ.=ὅπως ἔγινε. — τουτί: τοῦτο δά. — κατάγελως: γελοῖον τέλος. — δοκεῖν: νὰ φαίνεται. — κακία τινί: ἐξ αἰτίας κακίας (δειλίας τινός). — οἶόν τε ὄν: αἰτιατ. ἀπόλ.=ἐν ᾧ ἦτο κατορθωτόν. — εἰ... ἦν: ἂν ὑπῆρχε. — καὶ σμικρόν τι ὄφελος: καὶ μικρά τις ὄφέλεια. — ἡμῶν: ἀπὸ ἡμᾶς' δηλ. ἂν εἶχομεν καὶ μικράν τινα ἱκανότητα. — ὄρα: πρόσεχε. — μὴ ἤ: μήπως εἶναι. — αἰσχρά: ἐντροπή. — ἅμα τῷ κακῷ: ἐκτὸς τοῦ κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἔχουν, πλὴν τοῦ ὅτι εἶναι κακά. — μάλλον δέ: ἐπανορθωτικὸν=ἢ (διὰ νὰ εἴπω) καλύτερον. — οὐδὲ ἔτι: δὲν εἶναι πλέον. — βεβουλευσθαι: νὰ ἔχωμεν σκεφθῆ, νὰ ἔχωμεν λάβει ἀπόφασιν. — βουλή: σκέψις, ἀπόφασις' ἐννοεῖται τὸ ἐστί. — τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτός: τὴν ἐρχομένην δηλαδὴ νύκτα. — πεπραχθαι: νὰ εἶναι καμωμένα. — τί: ὀλίγον. — οὐκέτι οἶόν τε: δὲν εἶναι πλέον κατορθωτόν. — καὶ μῆδ. ἄλλως ποιεῖ: καὶ μὴ κάμνης καθόλου κατ' ἄλλον τρόπον. Διατί ἡ Προστακτικῆ; —

Β'. Πραγματικά υἱεῖς: Ὁ Σωκράτης εἶχε 3 υἱούς, ὡς λέγει ὁ ἴδιος ἐν Ἀπολογία (XXIII), ὧν ὁ εἷς ἦτο μειράκιον, οἱ δὲ δύο παιδιά.

Γ'. Δογματά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς εἰσβολῆς. Ἄλλα ἐπιχειρήματα. — Διὰ τοῦ ἔτι δὲ εἰς τὸ ἀνωτέρω ἐπιχείρημα προστίθεται καὶ τρίτον, τὸ τοῦ δικαίου, δι' ὃ καὶ προτιάσσεται ἡ λέξις δίκαιον χάριν ἐμφάσεως.

προδοῦναι — σωθῆναι: τὰ ἀντίθετα πρὸς ἀνάδειξιν μεῖζονα τῆς ἐννοίας. Εἰς τοῦτο συντείνει καὶ ἡ χρῆσις τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων, τὸ πολυσύνδετον.

πρὸς δὲ τούτοις: Διὰ τούτων εἰσάγεται δ' ἐπιχείρημα. Ποῖον εἶναι τοῦτο; —

ἐν ταῖς ὀρφανίαις: μεγαλύτερον τῆς ὀρφανίας δυστύχημα πράγματι δὲν ὑπάρχει καὶ μόνον ὁ ἀναλογισμὸς αὐτοῦ ἀρκεῖ νὰ συνταράξῃ τὴν

ψυχὴν τῶν γονέων. Τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Πλάτων μεταχειρίζεται τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ὡς ψυχολόγος δεινὸς θέτων αὐτὸ εἰς τὸ στόμα τοῦ Κρίτωνος. Καὶ τὸ ἐπόμενον δὲ ἦ γὰρ οὐ χρὴ κ. λ. παροιμιῶδες καταστάν ἔρχεται ὡς βαρὺ, οὕτως εἰπεῖν, πυροβολικόν, νὰ κατακεραυνώσῃ τὴν γνώμην τοῦ Σωκράτους, προστιθεμένης καὶ τῆς μετ' αὐτὸ λεπτῆς εἰρωνείας «φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι».

αἰσχύνουμι: Διὰ τούτου θέλει νὰ κινήσῃ τοῦ Σωκράτους τὴν ψυχὴν ὡς φίλου, διότι βέβαια ὁ ἀληθὴς φίλος δὲν καταδέχεται οὐδ' ἀφήνει ποτὲ νὰ κατασυνθῶσιν οἱ φίλοι. Εἰς τοῦτο συντείνει καὶ τὸ πολυσύνδετον σχῆμα, τοῦ ὁποίου γίνεται χρῆσις ἐνταῦθα διὰ τῆς πεντάκις ἐπαναλήψεως τοῦ καί.

οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν: πλεοναστικῶς χάριν μείζονος σαφηνείας. Οὕτω καὶ κατωτέρω «ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε». Ἡ Μετοχὴ κατ' αἰτιατικὴν, διότι ἡ φράσις εἶναι ἀπρόσωπος.

καὶ σμικρόν: τὸν καὶ μεταχειρίζεται ἐνταῦθα ὁ Πλάτων ὡς ἐπιδοτικὸν ἐπὶ τὸ ἔλαττον, ἰσοδυναμοῦντα πρὸς τὸ ἀκόμη καὶ ἢ πρὸς τὸ μόνον.

πέιθου καὶ μηδαμῶς ποίει: Καὶ ταῦτα πλεοναστικῶς χάριν ἐμφάσεως.

Πόσα καὶ ποῖα ἐπιχειρήματα φέρει ἐνταῦθα ὁ Κρίτων, ἵνα πείσῃ τὸν Σωκράτη; — Ποῖον τὸ δραστικώτερον; —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI.

Α'. Γραμματικά. Ὡ φίλε Κρίτων: κλητ. προσφώνησις—ἀγαπητὲ Κρίτων.—ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία: προηγείται ἡ ἀπόδοσις τῆς υποθέσεως χάριν ἐμφάσεως —πολλοῦ ἀξία: ἐννοεῖται λόγου=πολλοῦ λόγου ἀξία, πολὺ ἀξιόλογος, ἀξιέπαινος. Ῥῆμα νοεῖται τὸ εἶη ἄν, διότι καὶ ἡ ὑπόθεσις ἔχει εὐκτικὴν=θὰ ἦτο.—εἰ... εἶη: ποῖον εἶδος τῆς υποθέσεως εἶναι καὶ πῶς παρίσταται ἡ ὑπόθεσις;—μετὰ τινος ὀρθότητος: κάπως ὀρθή. εἶδὲ μή: βραχυλογία συνήθης καὶ παρ' ἡμῖν=ἄν ὅμως δὲν εἶναι ὀρθή.—ὅσῳ μείζων: ὅσῳ μεγαλυτέρα.—τοσούτῳ χλεπωτέρα: τόσῳ χειροτέρα. Ἐνταῦθα μόνον ἐννοητέον τὸ ὅημα καθ' ὀριστικὴν (ἐστί), οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, διότι μόνον ἐνταῦθα τὸ πρῶγμα εἶναι βέβαιον καὶ ἀναμφίβολον,

οὐχὶ δὲ καὶ ἐκεῖ. Ἡ προθυμία δὲν εἶναι πάντοτε ἀναντιρρήτως πολλοῦ ἀξία παρὰ μόνον ὅταν ὁ ἔχων αὐτὴν ζητῇ καὶ ὀρθὰ πράγματα.—εἶτε πρακτέον εἶτε μὴ : ἂν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα ἢ δὲν πρέπει. Ἡ πρότασις εἶναι πλαγ. ἐρώτησις.—ὡς ἐγώ : διότι ἐγώ.— τοιοῦτος : (εἰμί) = τοιοῦτος εἶμαι.—οἶος : ὥστε.—βέλτιστος : καλύτερος.— λογιζομένῳ : ὅταν συλλογίζωμαι.—ἐν τῷ ἔμπροσθεν : πρότερον.—ἐκβαλεῖν : νὰ ἀπορρίψω.— ἡ τύχη : ἡ δυστυχία, τὸ δυστύχημα. Ποῖον ; προσεβῶ : παραδέχομαι.—τιμῶ : ἐκτιμῶ.—ἐν τῷ παρόντι : εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν.— εὖ ἴσθι : Ἦροστ. τοῦ οἶδα=γνώριζε καλῶς.— οὐ μὴ σοιζυγχορήσω : δὲν θὰ συμφωνήσω μαζί σου. Τὸ οὐ μὴ μετὰ Μέλλ. Ὁρ. ἢ Ἄορ. Ὑποτ. α' προσώπου σημαίνει ἄρησιν.— οὐδ' ἄν... μορμολύττηται : καὶ ἂν μᾶς φοβερίζῃ. Τὸ μορμολύττομαι = φοβερίζω τὰ παιδιά διὰ μορμολυκείου (προσωπίδος) ἢ φωνάζων Μορμῶ (Μπαμπούλας).— πλείω : περισσότερον. Κυρίως τοῦτο εἶναι σύστοιχον ἀντικ. τοῦ ῥήματος, ἀλλ' ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐπίρρημα.— τῶν πολλῶν : τοῦ κόσμου.— ἐπιπέμπουσα : πέμπουσα καθ' ἡμῶν.— δεσμούς : ὁ πληθ.= διάφορα εἶδη δεσμῶν (φυλακίσεων).—θανάτους : διάφορα εἶδη θανάτων, διαφόρους θανατώσεις.— ἀφαίρέσεις : στερήσεις, δημεύσεις.— πῶς οὖν ἄν... σκοποῖμεθα : πῶς λοιπὸν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν.—μετριώτατα : ὀρθότατα.—εἰ... ἀναλάβομεν : ἂν ἠθέλομεν λάβει (ἐξετάσει) ἐξ ἀρχῆς.— τῶν δοξῶν : τῶν γνωμῶν.— πότερον : ποῖον ἐκ τῶν δύο. Διπλῆ ἐρώτησις διὰ τοῦ πότερον-ἤ.—ἐκάστοτε : κάθε φορῶν.— οὐ : διατί τονίζεται ; —ταῖς μὲν τῶν δοξῶν : εἰς ἄλλας μὲν τῶν γνωμῶν.—προσέχειν τὸν νοῦν : νὰ δίδωμεν προσοχήν. Δύναται νὰ εἶναι καὶ ἄνευ τοῦ τὸν νοῦν. Τότε μεταφράζομεν καὶ ἡμεῖς μονολεκτικῶς «νὰ προσέχωμεν».— οὐ : οὐ δεῖ=δὲν πρέπει.—πρίν... δεῖν : πρίν νὰ γίνῃ ἀνάγκη, πρίν νὰ καταδικασθῶ ἐγὼ εἰς θάνατον.— γυν.. δέ : τώρα ὁμως.— ἄρα : ὡς φαίνεται.—κατάδηλος... ἐγένετο : ἰσοδυναμεῖ πρὸς οὐδέτερον = ἔγινε πολὺ φανερόν.— ἄλλως : ἀπλῶς.— ἔνεκα λόγου : τελικ. αἴτιον= διὰ νὰ γίνηται λόγος.—παιδιά : παιγνίδιον, ἀστεῖσμός.—ὡς ἀληθῶς : πραγματικῶς.— ἐπισκέψασθαι : νὰ ἐξετάσω.— κοινῇ : ἀπὸ κοινοῦ.— εἰ... φανείται : πλαγ. ἐρωτ.=ἂν θὰ φανῇ, μήπως φανῇ.—τί : κατὰ τι.—ἀλλοιότερος : διαφορετικώτερος.—ἔχω : ἀμετάβ.= εὐρίσκομαι εἰς κατὰστασιν.—ἐάσομεν χαίρειν : θ' ἀφήσωμεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ καλόν, θ' ἀδιαφορήσω μεν περὶ αὐτοῦ.— πῶς : συναπτέον τῷ ὥδε = κατὰ τὸν ἐξῆς περίπου τρόπον.—ὡς ἐγῶμαι : ὡς ἐγὼ οἶμαι=ὡς ἐγὼ νομίζω.—οἰομένων : τῶν

νομιζόντων. — τί : σπουδαῖόν τι. — γυν δὴ : πρὸ ὀλίγου. — δοξάζουσι : ἔχουσι. — δεοί : πρέπει. Διατί Εὐκτική ; — περὶ πολλοῦ ποιουμαί τι : πολὺ φροντίζω περὶ τίνος. — τάς μέν : περὶ ἄλλων μὲν (ὅτι πρέπει πολὺ νὰ φροντίζωμεν). — τάς δὲ μή : περὶ ἄλλων δὲ νὰ μὴ φροντίζωμεν. — πρὸς θεῶν : δι' ἀγάπην τῶν θεῶν. — ὅσα γε τάνθρωπεια : ὅσον τοῦλάχιστον δύναται νὰ κρίνῃ ἄνθρωπος. — ἐκτὸς εἰ : εἶσαι ἔξω, εἶσαι ἀπηλλαγμένος. — τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν : τοῦ νὰ μέλλῃς ν' ἀποθάνῃς. Τὸ μέλλω συντάσσεται μετὰ Μέλλοντος ἢ Ἐνεστώτος Ἀπαρεμφάτου, ὡς ἐδῶ, σπανίως μετ' Ἀορίστου. — παρακρούω : ἐξαπατῶ. οὐκ ἂν σε παρακρούοι : δυνητ. λόγος = δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σ' ἐξαπατᾷ. — σκόπει δὴ : συλλογίζου λοιπόν. — ἰκανῶς : ὀρθῶς. — τιμᾶν : νὰ τιμῶμεν, νὰ παραδεχόμεθα. — τάς μέν, τάς δ' οὐ : ἄλλας μὲν νὰ παραδεχόμεθα, ἄλλας δ' ὄχι. — πάντων : ὅλων τῶν ἀνθρώπων. — χρηστάς : ὀρθάς. — πονηράς : κακάς, ἐσφαλιμένας. — οὐχ αἰ τῶν φρονίμων : δὲν εἶναι αἰ γινῶμαι τῶν φρονίμων ; — τῶν ἀφρόνων : τῶν ἀνοήτων.

Πῶς δ' οὐ ; Πῶς ὄχι ;

Β'. Πραγματικά. ὡσπερ παιδας : Συνήθως ἐφοβέριζον τὰ παιδία διὰ μορμολυκεῖων (προσωπίδων) ἢ δι' ἐπιφωνήσεων λέγοντες Ἴππος, Μορμῶ (Μπαμπούλας) κλ. — παρακρούοι : ἀπὸ τῶν πωλούντων, οἵτινες κρούοντες τὸν ζυγὸν ἐξαπατῶσι τοὺς ἀγοραστάς. Ἄλλὰ καὶ οἱ παλαισταὶ κρούοντες τὸν ἀντίπαλον διὰ τοῦ ποδὸς δολίως ἔρριπτον αὐτὸν κατὰ γῆς.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Πλοκὴ τοῦ διαλόγου. Ἡ περὶ δοξῶν συζήτησις. — Ὡ φίλε Κρίτων : Μεγάλῃς ἀταραξίας δηλωτικὴ ἢ προσφώνησις αὐτῆ ! Ἄν ἔλειπε τὸ ὦ, θὰ εἶχε τὴν αὐτὴν δύναμιν ἢ προσφώνησις ; —

ὅσῳ . . . τοσούτῳ : διατί Δοτικά ; —

Ὁ Σωκράτης ὅλως ἀταράχως προτείνει συζήτησιν τοῦ πράγματος, ἵνα δὲ δώσῃ ζωὴν εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην, μεταχειρίζεται τὴν ὑποφορὰν καὶ ἀνθυποφορὰν « πῶς οὖν . . . σκοποῦμεθα αὐτά : εἰ πρῶτον μὲν κλ. » Οὕτω πλέκεται βαθμηδὸν ὁ διάλογος. —

ὡς ἐγώ : Διὰ τούτων αἰτιολογεῖται ἡ συζήτησις τοῦ πράγματος. Ὁ Σωκράτης λέγει, ὅτι εἶναι τοιοῦτος, ὥστε μόνον εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον νὰ πείθεται καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο, ἐπομένως καὶ τὸ ὑπὸ Κρίτωνος προτεινόμενον ἀνάγκη νὰ συζητηθῇ καὶ κριθῇ συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦτον τοῦ Σ. Ἐκ τούτου ὁ Σ. καταφαίνεται ἄνθρωπος

ἠθικῶν ἀρχῶν, χαρακτήρ σταθερὸς καὶ ἀδαμάντινος, ὃν οὐδὲν δύναται νὰ πτοίῃσῃ καὶ ἐξαναγκάσῃ εἰς παράβασιν τοῦ καθήκοντος.

πῶς οὖν: πάλιν ἐνταῦθα γίνεται χοῆσις τῆς ὑποφορᾶς καὶ ἀνθυποφορᾶς χάριν ζωηρότητος τοῦ λόγου.

ἀλλοιότερος: ἄνευ β' ὄρου. Πότε παραλείπεται οὗτος; —

περὶ τῶν δοξῶν: Ἡ συζήτησις λοιπὸν ἄρχεται ἀπὸ τούτου τοῦ λόγου, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν προσοχὴν εἰς πάσας τὰς γνώμας ἢ εἰς τὰς γνώμας πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἔσα γε τὰνθρώπεια: Διὰ τούτου κολάζεται ἡ βεβαιότης τοῦ ὅτι ὁ Κρίτων εἶναι ἐκτὸς κινδύνου, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ προΐδῃ καὶ τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον.

οὐχ ἱκανῶς: Ἀπὸ τούτου ἄρχεται ἡ σωκρατικὴ λεγομένη μέθοδος, καθ' ἣν δι' ἐπιτηδείων ἐρωτήσεων καὶ σχετικῶν πρὸς αὐτὰς ἀποκρίσεων τοῦ ἀντιπάλου καταλήγομεν εἰς εὐνοϊκὰ πρὸς τὴν γνώμην ἡμῶν συμπεράσματα. Κύριον τῆς μεθόδου ταύτης στοιχεῖον εἶναι ἡ ἀπὸ παραδειγμάτων καὶ συγκεκριμένων πραγμάτων μετάβασις εἰς ἀφηρημένα καὶ γενικὰ διὰ συλλογισμοῦ, ὅστις διὰ τοῦτο λέγεται ἐπαγωγικὸς ἢ ἐπαγωγῆ, ὅθεν καὶ ἡ μέθοδος ἐπαγωγικὴ καλεῖται. Περὶ τὴν μέθοδον ταύτην εἶχε μεγάλην ὁ Σ. δεινότητα καὶ δι' αὐτῆς ἀπεδείκνυεν ἀμαθεῖς τοὺς τότε νομιζομένους σοφοὺς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII.

Α'. Γραμματικά. Φέρε δῆ: ἡ Προστ. ἰσοδυναμεῖ πρὸς παρακλευματικὸν μόριον=ἐμπρὸς λοιπόν, ἃς ἴδωμεν λοιπόν.—αὐ: πάλιν.—ἀνήρ: ἄνθρωπος.—γυμναζόμενος: ὁ ὁποῖος γυμνάζεται —καί. . πράττων: καὶ ὅστις καταγίνεται εἰς αὐτό, δηλ. καθ' ἣν ὥραν καταγίνεται εἰς τοῦτο (γυμνάζεται).—ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ καὶ δόξῃ: εἰς τὸν ἔπαινον καὶ τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν γνώμην.—ὅς ἂν τυγχάνῃ: ἀφο. πρότ.=ὁποῖοσδήποτε τυγχάνει.—ῶν: νὰ εἶναι.—παιδοτρέτης: διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς.

Οὐχοῦν: λοιπόν.—ἀσπάζεσθαι: νὰ δέχεται.—ἀλλὰ μή: ἀλλ' ὅχι.—

Δῆλα δῆ: εἶναι φανερὸν βέβαια (ὅτι τούτου τοῦ ἐνὸς πρέπει νὰ δέχεται τοὺς ἐπαινούς κλ.).

Ταύτῃ: ἐπίρρ. τρόπου=οὕτω, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.—ἄρα:

λοιπόν. Τὸ ἄρα τοῦτο οὐδέποτε τίθεται ἐν ἀρχῇ λόγου, ὡς καὶ τὸ γάρ, ἀλλὰ μετὰ μίαν ἢ δύο λέξεις, εἶναι δὲ συλλογιστικὸν κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἐρωτηματικοῦ, τὸ ὁποῖον περισπᾶται. — αὐτῷ πρακτέον: ἡ δοτ. αὐτῷ εἶναι τὸ ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ῥηματικὸν πρακτέον=πρέπει νὰ πραχθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Δυνάμεθα ὅμως καλύτερον νὰ τρέψωμεν τὴν σύνταξιν εἰς ἐνεργητικὴν καὶ τότε τὸ ποιητ. αἴτιον θὰ γίνῃ ὑποκειμ. ὥστε τότε θὰ ἐρμηνευθῇ=πρέπει νὰ πράττῃ οὗτος. — γυμναστέον: ἐπίσης θὰ τρέψωμεν αὐτὸ εἰς ἐνεργητικὸν=πρέπει νὰ γυμνᾷξῃ ἑαυτὸν, νὰ γυμνᾷξῃται. — ἐδεστέον: νὰ τρώγῃ. — ποτέον: νὰ πίνῃ. — γέ: βέβαια. — ῥ: ἡ ἀπόδοσις τοῦ ταύτη=ὄπως. — ῥ ἂν δοκῇ: ὅπως φαίνεται καλόν. — τῷ ἐπιστάτῃ: εἰς τὸν ἐπιστήμονα. Ἰδὲ καὶ Πρωταγ. IV, Δ καὶ Γοργ. V. — ἐπαύοντι: Μετοχ. τοῦ ἐπαύω=ἐννοῶ, καταλαμβάνω. — ῥ ῥ: ἡ ὄπως. Ἔστι ταῦτα: μάλιστα.

Εἶεν: ἔχει καλῶς. — ἀπειθήσας δέ: ἂν δὲ ἀπειθήσῃ, δὲν ὑπακούσῃ. — ἀτιμάσας: (καὶ) ἂν περιφρονήσῃ. — τὴν δόξαν: τὴν γνώμην. — τιμήσας δέ: ἂν παραδεχθῇ δέ. — μηδὲν ἐπαύοντων: μηδὲν ἐννοούντων. — ἄρα: ἀρά γε. — πείσεται: Μέλλ. τοῦ πάσχω=θὰ πάθῃ.

Πῶς γὰρ οὐ; πῶς βέβαια ὄχι; (θὰ πάθῃ βέβαια).

Τί: ποῖον. — ποῖ: ποῦ. — τείνει: ἀναφέρεται. — εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος: εἰς τί πράγμα τοῦ μὴ ὑπακούοντος;

Δῆλον: εἶναι φανερόν. — ὅτι: νοεῖται τείνει. —

διόλλυσι: τελείως καταστρέφει. Τὸ α' πρόσ. διόλλυμι (διὰ ὄλλυμι).

δίωμεν: Ὑποτ. Ἐνεστ. τοῦ διέρχομαι=διερχόμεθα — καὶ δῆ: καὶ μάλιστα. — αἰσχρά: τὰ ἄσχημα. — καλά: τὰ ὠραῖα. — ἀγαθὰ: τὰ καλὰ. — ἡ βουλή: ἡ σκέψις. — νῦν ἡ βουλή ἡμῶν ἐστι: ἡμεῖς τώρα σκεπτόμεθα. — δεῖ ἡμᾶς ἔπεσθαι: πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν ἡμεῖς. — εἰ τίς ἐστιν ἐπαύων: ἂν ὑπάρχῃ κανεὶς, ὁ ὁποῖος νὰ ἐννοῇ, νὰ καταλαμβάνῃ. — ξύμπαντας: ὅλους μαζί. — ᾧ: τὸν ὁποῖον. — διαφθεροῦμεν: θὰ καταστρέψωμεν. — λωδησόμεθα: Μέλλ. τοῦ λωθάομαι-ῶμαι=βλάπτω. — τῷ μὲν δίκαιῳ: διὰ τῆς δικαιοσύνης. — τῷ ἀδίκῳ: διὰ τῆς ἀδικίας. — ῥ οὐδέν ἐστι τοῦτο: ἡ μήπως τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε;

ἔγω γε: ἐγὼ τοῦλάχιστον. Πῶς συμπληροῦται ἡ φράσις; —

Β'. Πραγματικά. ἱατρος: Παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ γυμναστήρια (γυμνάσια τότε καλούμενα) εἶχον ἴδιον ἱατρόν· ἐκανόνιζον δ' οἱ ἱατροὶ οὗτοι τὴν δίαιταν τῶν γυμναζομένων· παιδοτρίας δ' ἐλέγετο ὁ διδά-

σκαλος τῆς γυμναστικῆς τῶν παίδων, ἐν ᾧ ὁ γυμνάζων τοὺς ἀθλητὰς ἐλέγετο γυμναστής.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς περὶ δοξῶν συζητήσεως.—γυμναζόμενος: Τοῦτο εἶναι τὸ συγκεκριμένον παράδειγμα καὶ μερικόν, ἀφ' οὗ ὀρμώμενος ὁ Σ. ἀποδεικνύει τὸ γενικόν, ὅτι οὐ πάσας χρῆ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VIII.

Α'. Γραμματικά.—Φέρε δὴ: Ἰδὲ κεφ. VII ἐν ἀρχῇ—ἄς ἐξακολουθήσωμεν ἤδη.—ὑπὸ τοῦ υγιεινοῦ: ὑπὸ τῆς υγιείας.—τὸ γινόμενον βέλτιον: τὸ γινόμενον καλύτερον.—ὑπὸ τοῦ νοσώδους: ὑπὸ τῆς νόσου.—διαφθειρόμενον: καταστρεφόμενον.—διολέσωμεν: εἰς τοῦτο ἀναφέρεται τὸ ἐὰν=ἐὰν καταστρέψωμεν καθ' ὀλοκληρίαν.—πειθόμενοι μὴ: μὴ ὑπακούοντες.—βιωτὸν ἡμῖν ἐστίν: Τὰ εἰς τὰς ὠηματικά σημαίνουσι τὸ δυνατόν, τὸ δὲ ἡμῖν εἶναι τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ βιωτόν, ὥστε ἐρμηνευτέον: εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν;—διεφθαρμένου αὐτοῦ: Γεν. ἀπόλ.=ὅταν αὐτὸ εἶναι κατεστραμμένον;

μετὰ μοχθηροῦ: μετὰ κακοπαθημένου, ἀθλίου (ἐκ τοῦ μόχθος=κόπος).

Οὐδαμῶς: κατ' οὐδένα τρόπον.

τὸ ἀδικον: ἢ ἀδικία.—λωθᾶται: βλίπτει.—τὸ δίκαιον: ἢ δικαιοσύνη.—ὀνίνησιν: ὠφελεῖ. Ὁ Ἐνεστ. ὀνίγημι.—φαυλότερον: χειρότερον, εὐτελέστερον.—ὅ,τι ποτ' ἐστί: ὅ,τι δῆποτε εἶναι.—τῶν ἡμετέρων: Γεν. διαιο.=ἐκ τῶν ἰδικῶν μας πραγμάτων.—περὶ ὅ... ἐστίν: εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται.

τιμώτερον: ποτυτιμώτερον.

πολύ γε: πολὺ βέβαια.

βέλτιστε: φίλτατε.—οὐκ ἄρα φροντιστέον: δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίζωμεν.—πάνυ οὕτω: τόσον πολὺ.—τί ἐροῦσιν ἡμᾶς: τί θὰ εἴπωσι περὶ ἡμῶν.—οἱ πολλοί: ὁ κόσμος.—ἀλλ' ὅ,τι: ἀλλὰ τί.—καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια: καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἀλήθεια.—εἰσηγεῖ: β' πρός. τοῦ εἰσηγοῦμαι=συμβουλεύεις.—εἰσηγούμενος: ὅταν συμβουλεύης.—ἀλλὰ μὲν δὴ: ἀλλ' ὅμως πράγματι.—φκὴ γ' ἂν τις: θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ.—ἀποκτιγγύναι: Ἀπαρέμφ. Ἐνεστ. τοῦ ἀποκτιγγύμι=φονεύω, ἀποκτείνω.

Φαίη γάρ ἄν: θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ εἶπη (αὐτό).

θαυμάσιε: καλέ μου ἄνθρωπε. — ὅν διεληλύθαμεν: τὸν ὁποῖον ἔχομεν διέλθει, ἐξετάσει. — ἔμοι γε: εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον. — ἕμοιος... καὶ πρότερον: ὅμοιος μὲ τὸν πρότερον. Τὰ ὁμοιότητος σημαντικὰ δέχονται ἀντὶ Δοτικῆς προσδιορισμὸν διὰ τοῦ καί. Οὕτω καὶ τὰ ταυτότητος. — τόνδε: τὸν ἐξῆς. — σκόπει: ἐξετάζει. — εἰ ἔτι: πλαγ. ἐρώτ. = ἂν ἀκόμη. μένει: μένει σταθερός, ἀμετάβλητος, ἂν παραδεχόμεθα ἀκόμη αὐτόν.—περὶ πλείστου ποιητέον: πρέπει παρὰ πολὺ νὰ φροντίζωμεν. Τὸ περὶ πλείστου ποιούμαι=παρὰ πολὺ φροντίζω, τὸ δὲ περὶ πλείονος ποιούμαι=περισσότερον φροντίζω καὶ τὸ περὶ πολλοῦ ποιούμαι = πολὺ φροντίζω. —τὸ ζῆν: τὴν ζωὴν. —τὸ εὖ ζῆν: τὴν καλὴν ζωὴν, τὸ καλῶς ζῆν, τὸ ζῆν καθὼς πρέπει.

Ἐλλὰ μένει: ἀλλὰ μένει ἀμετάβλητον, δηλ. παραδεχόμεθα.

εὖ=καλῶς.—καλῶς=ὥραϊα.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἀποτέλεσμα τῆς παραβάσεως τῆς τεθείσης ἀρχῆς καὶ συμπέρασμα. Δεύτερον ζήτημα τὸ ζῆν καὶ δευτέρα ἠθικὴ ἀρχή.—Ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ: Πάλιν ἀπὸ τοῦ συγκεκριμένου ὁ Σ. βαίνει πρὸς τὸ ἀφηρημένον. Ποῖα ταῦτα;—

φαιλότερον: εἰρωνικῶς· διορθώνει δὲ τὴν εἰρωνείαν διὰ τοῦ κατωτέρω τιμώτερον. Ἐξαιρομένης οὕτω τῆς σπουδαιότητος τῆς ψυχῆς, ἐξαιρεται καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ φροντίζειν περὶ τῆς γνώμης τῶν ἐπαϊόντων τὰ δίκαια, ὡς συμπέρασμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΧ.

Α'. Γραμματικά.—Οὐκοῦν: λοιπόν.—ἐκ τῶν ὁμολογουμένων: μεθ' ὅσα παραδεχόμεθα, ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ, τὰ ὁποῖα παραδεχόμεθα.—δίκαιον... πειρᾶσθαι: ἐμέ: δίκαιον εἶναι νὰ προσπαθῶ ἐγώ.—μὴ ἀφιέντων: χωρὶς νὰ με ἀφίηθουν οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων.—πειρώμεθα: ὡς προσπαθῶμεν.—ἐώμεν: ὡς τάφηγομεν.—Ἄς δέ... τὰς σκέψεις: αἱ δὲ σκέψεις, ὡς σὺ λέγεις (ἔλξεις).—ἀναλώσεως: δαπάνης.—τροφῆς: ἀνατροφῆς.—μῆ: μήπως. Πρὸ αὐτοῦ ἐννοεῖται φοβοῦμαι.—ὡς ἀληθῶς: πραγματικῶς.—σκέμματα: σκέψεις, θεωρίαι.—ἀποκτινύντων: εἰς θάνατον καταδικαζόντων καὶ φονεούντων.

των.—ἀναδιωσκομένων γ' ἄν: δυνατ. πρότ. διότι ἡ Μετοχή μετὰ τοῦ ἄν ἰσοδυναμεῖ ἐνταῦθα πρὸς Ὅριστ. ἱστορ. χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἕνεκα τοῦ ὑποθετικοῦ εἰ οἰοί τ' ἦσαν=ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔδιδον πάλιν ζωὴν (εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν φονευομένους), θὰ ἀνέστηνον. οὐδενὶ ξὺν νῶ: ἄνευ οὐδενὸς λόγου, ἀνοήτως.—αἰρεῖ: πείθει.—μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτόν ἤ: μήπως δὲν πρέπει νὰ σκεπτόμεθα τίποτε ἄλλο.—νῦν δὲ: πρὸ ὀλίγου.—τελοῦντες: πληρῶντες.—τοῖς... ἐξάξουσιν: οἵτινες θὰ με ἐξαγάγῃσι.—καὶ χάριτας: ἐννοεῖται ὁμολογοῦντες. Τὸ δὲ χάριτας ὁμολογῶ=εὐγνωμονῶ, χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην.—καὶ αὐτοί: καὶ ἡμεῖς.—ἀδικήσομεν: θὰ πράξωμεν ἀδίκημα.—ἐργαζόμενοι: ὅτι αὐτά, τὰ ὁποῖα πράττομεν, εἶναι ἀδίκαια.—μὴ οὐδέῃ: ἐννοεῖται φοβοῦμαι=μήπως δὲν θὰ εἶναι ἀνάγκη—ὑπολογίζεσθαι: νὰ λογαριάζωμεν—παραμένοντας: μένοντας ἐδῶ.—ἡσυχίαν ἄγοντας: περιφρ.=ἡσυχάζοντες.—ἐπιού: ὁσιδῆποτε.—πρὸ τοῦ ἀδικεῖν: ἀπέναντι τῆς ἀδικίας, ἀντὶ τῆς ἀδικίας.

ὅρα δέ: πρόσεχε δὲ (νὰ ἴδῃς).—τί δρωμεν: πλαγ. ἐρώτ. ἀπορίας==τί νὰ κάμνωμεν (εἰ πρέπει νὰ κάμνωμεν)

Σκοπόμεν: ἃς σκεπτόμεθα, ἃς ἐξετάζωμεν.—ὦ γαθέ: φίλτατε.—εἰ πῆ ἔχεις ἀντιλέγειν: εἰ ἔχεις ἀντιλέγειν πῆ=ἄν δύνασαι νὰ ἀντιλέγῃς κάπου, ὅπου δύνασαι νὰ ἀντιλέγῃς.—ἐμοῦ λέγοντος: γεν. ἀπόλ.=ὅταν ἐγὼ λέγω. Πότε τίθεται γεν. ἀπόλ. εἰς τὸν λόγον;—μακάρει: καλότυχε.—παῦσαι... λέγων: παῦσαι νὰ μου λέγῃς.—ὡς χρῆ: ἐπέξ. τοῦ λόγου=ὅτι δῆθεν πρέπει.—ἀκόντων Ἄθ.: παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων.—ἐμὲ ἀπιέναι: νὰ φύγω ἐγὼ—ὡς ἐγὼ: διότι ἐγὼ.—πέισας σε: ἀρ' οὐ σε πείσω.—ἀλλὰ μὴ ἄκοντος: καὶ ὄχι παρὰ τὴν θέλησίν σου—δὴ: ἤδη.—ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται: πλαγ. ἐρώτ.=ἄν σοι φαίνεται ὅτι λέγεται ὀρθῶς—πειρῶ: β'. ἐνικ. τῆς Προστ. τοῦ πειράσμαι—ὦμι: προσπάθει.—τὸ ἐρωτώμενον: εἰς ὃ, τι ἐρωτᾶσαι, εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν,—ἤ: ὅπως.—ἄν... οἶη: θὰ νομίζῃς.—μάλιστα: καλύτερον.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Πρώτασις τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Κρίτων.—Δεκτοῦ γενομένου ἀμέσως ἀνωτέρω, ὅτι πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὸ εὐ ζῆν, δηλ. τὸ καλῶς καὶ δικαίως ζῆν, ἀντὶ τοῦ ζῆν, προτείνεται ἐνταῦθα νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον εἶναι δίκαιον τὸ νὰ δολεπετεύσῃ ὁ Σωκρ. ἐκ τῆς φυλακῆς· καὶ ἄν μὲν εἶναι δίκαιον, καλῶς, εἰ δὲ μή, νὰ παραιτηθῶσι πάσης τοιαύτης ἐνεργείας, διότι ἄλλως θὰ φανῶσι προτιμῶντες τὸ ζῆν ἀντὶ τοῦ εὐ ζῆν. Ἡ πρότασις τῆς ἐξετάσεως ταύτης εἶναι πραγματικὸν συμπέρασμα τῆς προηγουμένης ἀρχῆς,

διὰ τοῦτο καὶ ἄρχεται διὰ τοῦ οὐχοῦν καὶ τοῦ εἰς τέον ἠηματικοῦ. Μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ διπλῆ σύνθετος ἐρώτησις (διὰ τοῦ πότερον ἢ) καὶ προτροπαὶ (διὰ τοῦ πειρώμεθα καὶ ἔωμεν).

μη . . . ἤ : πλαγ. ἐρώτησις, διότι ἐννοεῖται ἤμα φόβου σημαντικόν. Ὁσαύτως καὶ κατωτέρω, μη οὐδὲν ἄλλο σκεπτόν ἤ.

ἄλλο : Ἐπειδὴ ἔχει ἐννοίαν διαφορᾶς δέχεται β' ὄρον συγκρίσεως ποῖος εἶναι ;—

ὦ μακάριε : Διὰ τούτου δηλοῦται ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν συναισθάνεται ὁ Κ. πρὸς τὸν Σ.

ἔρα . . καὶ πειρῶ : προτροπαὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ προκειμένου ζητήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Χ.

Α'. Γραμματικά. Οὐδενὶ τρόπῳ : κατ' οὐδένα τρόπον.—φαμέν : ἰσχυριζόμεθα.—ἀδικητέον εἶναι : ὅτι πρέπει νὰ ἀδικῶμεν.—τινὶ μὲν . . . τρόπῳ : κατὰ τινὰ μὲν τρόπον, ἄλλοτε μὲν.—ἀδικητέον : πρέπει νὰ ἀδικῶμεν.—τινὶ δὲ οὐ : —κατ' ἄλλον δέ, ἄλλοτε δὲ ὄχι ;—οὐδαμῶς : κατ' οὐδένα τρόπον.—τό γε ἀδικεῖν : ἡ ἀδικία βέβαια.—ἀγαθόν : καλὸν πράγμα.—καλόν : ὠραῖον.—ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ : κατὰ τὸν προηγούμενον (τὸν παρελθόντα) χρόνον, πρότερον.—ἡμῖν . . ὠμολογήθη : συνεφωνήθη ὑφ' ἡμῶν, συνεφωνήσαμεν (παρεδέχθημεν) ἡμεῖς.—αὶ πρόσθεν : τὸ ἄρθρον καθιστᾷ ἐπίθετον τὸ ἐπίρρημα ἕνεκα τῆς ἐπιθετοποιῶντος τοῦ δυνάμεως=αὶ προτεριναί.—ὁμολογία : συμφωνία.—ἐν ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις : κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀλίγων (τούτων) ἡμερῶν, ἐντὸς κ. λ. Ἡ ἐν μετὰ Δοτ. δηλοῖ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι.—ἡμῖν . . ἐκχευόμεναι εἰσί : ἔχουσι λησμονηθῆ ὑφ' ἡμῶν. Τὸ ἐκχέομαι ἐνταῦθα=χέομαι ἔξω τῆς μνήμης, λησμονοῦμαι. Τὸ ποιητ. αἴτιον διατί κατὰ Δοτικὴν : —ἔρα : καθὼς φαίνεται. —τηλικοῖδε : τοιαύτης ἡλικίας (γέροντες). — διαλεγόμενοι σπουδῇ : σπουδαίως ὁμιλοῦντες, σπουδαιολογοῦντες, ἐν ᾧ ἐσπουδαιολογοῦμεν.—ἐλάθομεν κ. λ. : δὲν διεφέρομεν (ἀπὸ παιδία), χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν. Τὸ διαφέροντες εἶναι κατηγορ. τοῦ ἐλάθομεν. Τὸ λαμβάνω τινὰ κυρίως=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, ἐπομένως πράττω τι ἀνεπαισθήτως.—παντὸς μᾶλλον : περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα.—οὕτως ἔχει : ἔτσι εἶναι.—ἐλέγετο ἡμῖν : ἐλέγετο ὑφ' ἡμῶν.—

ψαίν: παραδέχονται.— εἶτε μή: εἶτε δὲν παραδέχονται.— ἔτι χαλεπώτερα: ἀκόμη χειρότερα.— πρότερα: ἐλαφρότερα.— τῶνδε: ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως=τούτων ἐδῶ.— τό γε ἀδικεῖν: ἡ ἀδικία πράγματι.— ἀισχρόν: ἐντροπή.— τυγχάνει ὄν: περίφρ. τοῦ ἐστί=εἶναι.— παντὶ τρόπῳ: κατὰ πάντα τρόπον, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν.— φαρμέν: παραδεχόμεθα.

Οὐδαμῶς ἄρα: κατ' οὐδένα τρόπον λοιπόν.

Οὐ δῆτα: βεβαιωτ.=ὄχι βέβαια.

Οὐδὲ ἀδικούμενον: οὐδὲ ὅταν ἀδικῆται κανεῖς, ὅταν βλάπτηται.— ἀνταδικεῖν (δεῖ): πρέπει νὰ ἀνταδικῆ, νὰ ἀδικῆ καὶ αὐτός.— ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται: ὡς φρονοῦσιν ὁ κόσμος.— ἐπειδὴ γε: ἀφ' οὗ βέβαια.

Οὐ φαίνεται: δὲν φαίνεται (ὅτι πρέπει νὰ ἀνταδικῆ κανεῖς, ὅταν ἀδικῆται).

Τί δὲ δῆ: τί δὲ ἔπειτα.— κακουργεῖν δεῖ: πρέπει νὰ κακουργῆ κανεῖς: (νὰ διαπράττῃ δηλ. κακούργημα;)

ἀντικακουργεῖν: νὰ ἀντικακουργῆ, δηλ. νὰ κακουργῆ καὶ αὐτός.— κακῶς πάσχοντα: ὅταν κακοποιῆται.

Τὸ γάρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους: διότι, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ κακοποιεῖν ἀνθρώπους.— οὐδὲν διαφέρει: δὲν διαφέρει καθόλου.

Οὕτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ: Λοιπὸν οὔτε νὰ ἀνταδικῆ πρέπει κανεῖς.— οὐδένα ἀνθρώπων: κανένα ἐκ τῶν ἀνθρώπων.— ὅτι οὖν: ὅτιδῆποτε.— καθομολογῶν: ὅταν παραδέχῃσαι ταῦτα.— ἔπως μή: μήπως.— παρὰ δόξαν: παρὰ τὴν γνώμην σου, χωρὶς δηλ. νὰ τὸ πιστεύῃς.— καὶ δοκεῖ καὶ δόξει: καὶ φαίνονται ὀρθὰ καὶ θὰ φανῶσιν.— οἷς οὖν: εἰς ὅσους λοιπόν.— οὕτω δέδοκται: ἔχει σχηματισθῆ τοιαύτη γνώμη.— καὶ οἷς μή: καὶ εἰς ὅσους δὲν ἔχει σχηματισθῆ (τοιαύτη γνώμη).— Τὸ μὴ ἐτέθη, διότι ἡ πρότασις περιέχει ὑποθετ. ἔννοιαν=εἴ τισιν οὕτω δέδοκται καὶ εἴ τισι μὴ δέδοκται.— τούτοις: μεταξὺ τούτων. Συγκεκριλαιωτικὸν τοῦ οἷς οὖν καὶ οἷς μή.— οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή: δὲν ὑπάρχει κοινὴ σκέψις, ὁμοφροσύνη, ὁμογνωμία.— τούτους: οὗτοι. Ὑποκ. τοῦ κατιφρονεῖν.— ἀλλήλων καταφρονεῖν: νὰ περιφροῦσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον.— ὄρωντας: ὅταν βλέπωσι.— τὰ βουλευόμενα: τὰς σκέψεις, τοὺς συλλογισμούς.— σκόπει... οὖν: συλλογίζου λοιπόν.— δῆ: ἦδη.— εὐ μάλα: πολὺ καλὰ.— κοινωνεῖς (τῆς ἀρχῆς): μετέχεις τῆς γνώμης, παραδέχῃσαι;— ξυνοδοκεῖ σοι: φαίνεται καὶ εἰς σὲ ὀρθόν, συμφωνεῖς;— ἀρχόμεθα: νὰ κίμωμεν ἀρχήν.— βουλευόμενοι: κατηγορ. τοῦ ἀρχόμεθα=νὰ σκεπτῶ-

μεθα.— ἐντεῦθεν : ἀπὸ τούτου.— ὥς : ἔλεξ. τοῦ ἐντεῦθεν=ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν.— οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντας : οὐδέποτε ἔχει ὀρθῶς.— ὥς . . . οὐδέποτε ἔχοντας : τὸ ὥς ἀπὸ τροπικοῦ μεταπίπτει ἀνεπαισθήτως εἰς εἰδικόν.— οὔτε τοῦ ἀδικεῖν : οὔτε ἡ ἀδικία.— οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν : οὔτε ἡ ἐκδίκησις —οὔτε κακῶς πάσχοντα : οὔτε ὅταν κακοποιῆται κανεῖς.— ἀμύνεσθαι : νὰ ὑπερασπίζη τὸν ἑαυτὸν του.— ἀντιδρῶντα κακῶς : κακοποιῶν καὶ αὐτός.— ἀφίστασαι : ἀπομακρύνεσαι, διαφωνεῖς.— σὺ κοινονεῖς τῆς ἀρχῆς : δὲν συμφωνεῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην.— καὶ πάλα . . . καὶ νῦν : καὶ πρὸ πολλοῦ . . . καὶ τώρα.— σοί . . . εἴ πῃ ἄλλῃ δέδοκται : σοὶ εἰ δέδοκται ἄλλῃ πῃ=σὺ ἂν ἔχῃς σχηματίσει καμμίαν ἄλλην γνώμην.— εἰ . . . ἐμμένεις : ἂν μένῃς σταθερός.— τοῖς πρόσθεν : εἰς τὰ προηγούμενα.— τὸ μετὰ τοῦτο : τὸ κατόπιν.

ἐμμένω : μένω σταθερός.— ξυγδοκεῖ μοι : ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ.

δῆ : λοιπόν.— μάλλον δέ : ἢ, διὰ νὰ εἶπω καλύτερον, ἐρωτῶ.— ἃ ἂν τις ἐμολογήσῃ τῷ : ἀόρ. πρὸτ.=ὅσα συμφωνήσῃ κανεῖς μετὰ τινος.— ὄντα : ὅτι εἶναι. Τὸ ἐμολογῶ ἐνταῦθα μετὰ κατηγορ. Μετοχῆς (ὄντια) ἀντὶ Ἀπαρεμφάτου.— ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον : πρέπει νὰ τὰ ἐκτελεῖ, ἢ νὰ τὸν ἐξαπατῇ :

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἡ ἐξέτασις τοῦ δικαίου τῆς δραπετεύσεως (X—XVI).— Διὰ συνεχῶν ἐρωτήσεων ὁ Σ. ζητεῖ νὰ μάθῃ, ἂν εἶναι ὀρθὸν τὸ ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀδικῇ τις.

τηλικοῖδε . . . παίδων : Ἡ ἀντίθεσις αὐτῇ ἀναδεικνύει ἔτι μᾶλλον τὸ ἄτοπον τῆς ὑποτιθεμένης πράξεως, τοῦ παίζειν ἀντὶ σπουδάζειν. Διὰ τῶν εἶτε—εἶτε δεικνύεται ἡ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὰ δι' αὐτῶν ἀναφερόμενα.

Δεκτοῦ γενομένου, ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει ν' ἀδικῶμεν, κατ' ἀνάγκην συμπεραίνεται, ὅτι οὐδὲ νὰ ἀνταδικῶμεν ἢ νὰ ἀντικακουργῶμεν πρέπει, εἰάν ποτε ἀδικηθῶμεν. Πόσον ὑψηλὸν τὸ δόγμα τοῦτο καὶ πόσον πλησιάζει πρὸς τὸ χριστιανικόν, δι' οὗ κηρύσσεται ἡ ἀνεξικακία καὶ τὸ ἀμνησίκακον !

Τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀρχῆς τοῦ μηδαιμῶς ἀδικεῖν τονίζων ὁ Σ. καθιστᾷ προσεκτικὸν τὸν Κ. λέγων : «καὶ ὄρα, ὦ Κρίτων, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογήῃς»· διότι φοβεῖται μήπως ὁ Κρίτων συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸν παρὰ τὴν γνώμην του ἐκ σεβασμοῦ μᾶλλον καὶ ἀγάπης πρὸς αὐτόν.

Οἶδα γάρ: Διὰ τῆς αἰτιολογίας ταύτης ἐκφέρεται μεγίστη ἀλήθεια, διότι πράγματι ὁ κόσμος μνησίκακος ὢν καὶ φιλέκδικος δὲν τηρεῖ τὸ παράγγελμα τοῦτο καὶ σήμερον ἔτι (παρὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ) πλὴν ὀλίγων.

οἷς οὖν: Διὰ τοῦ οὖν ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐκ τῆς παρεμπροσούσης προτάσεως διακοπεῖσα ἐκθεσις τῆς γνώμης τοῦ Σ. Διὰ δὲ τοῦ κατωτέρω σκόπει δὴ οὖν ἐκφέρεται τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ διὰ προτροπῆς πρὸς τὸν Κρίτονα πρὸς ἐξέτασιν ἑαυτοῦ, ἂν εἶναι σύμφωνος ἢ ὄχι πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Σωκράτους, διότι μόνον οὕτω δύναται νὰ προχωρήσῃ ἢ συζητήσῃ. Ἐνταῦθα δὲ μετεχειρίσθη πάλιν ὁ Πλάτων τὸ πολυσύνδετον καὶ - καί, οὔτε - οὔτε - οὔτε.

καὶ πάλαι — καὶ νῦν: ὥσπερ πάλαι, οὕτω καὶ νῦν. Ὁ καὶ δηλ. ἐπαναλαμβανόμενος δίδει ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον.

ἀλλὰ λέγε: προτρεπτικὸς ἢ παρακλευσματικὸς ὁ ἀλλά.

Ὁ Σ. προχωρῶν εἰς τὴν συζήτησιν λέγει, ὅτι θὰ εἶπῃ τὸ μετὰ τοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος λέγω δὲν ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτοῦ ἀκριβῆς, ἐπανορθοῖ τὸ ῥήθην διὰ τοῦ ἐπανορθωτικοῦ μᾶλλον δ' ἐρωτῶ, διότι κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀποκρίσιν γίνεται ὁ διάλογος.

ποιητέον: Τοῦτο τίθεται ὡς δευτέρα βάσις τῆς συζητήσεως. Μετὰ τὴν παραδοχὴν τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν, γίνεται δεκτὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀρχή, ὅτι εἰς τὰς συμφωνίας ἡμῶν καὶ ὑποσχέσεις πρέπει νὰ μένομεν πιστοὶ καὶ νὰ μὴ παραβαίνομεν αὐτάς.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἄρα καταφαίνεται, ὅτι ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ καταβάλλονται αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ ἢ βάσεις, εἰς ἃς θὰ στηριχθῇ ἡ ἐξέτασις τοῦ δικαίου ἢ ἀδίκου τῆς δραπετεύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XI.

Α'. Γραμματικά. Ἐκ τούτων: μετὰ ταῦτα.— ἀθρεῖ: Προστ. τοῦ ἀθρέω = βλέπω.— ἀπιόντες: ἂν ἀναχωρήσωμεν ἡμεῖς.— μὴ πείσαντες: χωρὶς νὰ πείσωμεν.— τὴν πόλιν: τὴν πατρίδα.— κακῶς τινας ποιούμεν: βλάπτομεν κανένα. — καὶ ταῦτα: ἐπιτατ. = καὶ μάλιστα.— οὓς ἤκριστα δεῖ: αὐτούς, τοὺς ὁποίους καθόλου δὲν πρέπει (νὰ βλάψωμεν). — ἐμμένονεν: μένομεν πιστοί. — οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίαις οὖσιν: πρὸς ὅσα συνεφωνήσαμεν, ὅτι εἶναι δίκαια.

Οὐκ ἔχω... ἀποκρίνασθαι: δὲν δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ. — πρὸς ὃ ἐρωτᾷς: πρὸς αὐτό, τὸ ὁποῖον μ' ἐρωτᾷς, πρὸς τὴν ἐρώτησίν σου.

ὧδε σκόπει: συλλογίζου ὡς ἐξῆς. — μέλλουσιν ἡμῖν: ὅταν ἡμεῖς μέλλωμεν. — εἶτε ἀποδιδράσκειν: εἶτε νὰ δραπετεύσωμεν. — εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο: εἶτε ὅπως δήποτε πρέπει νὰ τὸ ὀνομάσωμεν. — εἶτε εἶτε: ταῦτα σημαίνουσιν ἀδιαφορίαν. — ἐλθόντες: ἀφ' οὗ ἔλθωσιν. — οἱ Νόμοι: προσωποποιήσεις. — καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως: καὶ αἱ ἀρχαὶ τῆς πόλεως, ἢ πόλις. — ἐπιστάντες: σταθέντες πλησίον ἡμῶν. — εἰ... ἔροιντο: ἂν ἤθελον ἐρωτήσῃ ἡμᾶς. Τὸ ἔροιντο Ἀόρ. τοῦ ἐρωτῶ. — ἐν γῆ ἔχεις: ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου, διανοεῖσαι, σκέπτεσαι. — ἄλλο τι ἢ διαγοεῖ: ἄλλο τι (πράξεις) ἢ σκέπτεσαι, τί ἄλλο σκέπτεσαι παρὰ. — ἀπολέσαι: νὰ καταστρέψῃς. — τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς: διὰ τούτου τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπιχειρεῖς, μέλλεις νὰ κάμῃς. Τὸ ἐπιχειρῶ μετὰ Δοτ. κυρίως σημαίνει βάλλω χέρι εἰς τι, ἐπομένως ἀρχίζω νὰ κάμω, μέλλω. — ζύμπασαν τὴν πόλιν: ὄλην ὁμοῦ τὴν πατρίδα. — οἶόν τε (εἶναι): ὅτι εἶναι δυνατόν. — ἔτι: ἀκόμη, πλέον. — εἶναι: νὰ ὑπάρχη. — μὴ ἀνατετράφθαι: Προκμ. τοῦ ἀνατρέπομαι = νὰ μὴ ἀναποδογυρίσῃ, νὰ μὴ ἔχη γυρίσει ἄνω κάτω. — αἱ γενόμεναι δίκαι: ὅσαι δίκαι γίνουσι, ὅσαι δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκδοθῶσιν. — μηδὲν ἰσχύουσιν: δὲν ἔχουσι κανὲν κῦρος, καμμίαν δύναμιν. — ἰδιωτῶν: ἀπλῶν πολιτῶν. Τὸ ἰδιώτης εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἄρχων καὶ δηλοῖ τὸν μὴ ἄρχοντα, ἐπομένως τὸν ἀπλοῦν πολίτην. — ἄκυροί τε γίνονται: ἀκυροῦνται. — διαφθείρονται: καταστρέφονται, καταπατοῦνται. — πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι: διότι πολλὰ θὰ ἠδύνατό τις, θὰ εἶχε. — ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου: πρὸς ὑπεράσπισιν τούτου τοῦ νόμου. — ἀπολυμένου: ὁ ὁποῖος καταστρέφεται, καταπατεῖται. — ὅς προστάττει κυρίας εἶναι: ὁ ὁποῖος προστάττει νὰ ἔχωσι κῦρος, νὰ εἶναι ἔγκυροι. — τὰς δίκας: ὑποκ. = αἱ δίκαι. — τὰς δικασθείσας: αἱ δικασθεῖσαι, ὅσαι δίκαι ἐδικάσθησαν, ὅσαι ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων ἐξεδόθησαν. — ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ: καὶ μάλιστα ἂν εἶναι ῥήτωρ (ὁ τοιοῦτος). — ἔτι ἠδίκει γάρ: ἐν ᾧ ἐτέθη τὸ ἔτι καὶ ἡ πρότασις ἐξεφέρετο πлагίως, μετετράπη εἰς εὐθεϊαν, προστεθέντος τοῦ γάρ. Οὕτω μετὰ τὸ ἔτι νοητέον τὸ «διανοοῦμεθα ταῦτα ποιῆσαι». Τοῦτο αἰτιολογεῖ ἔπειτα τὸ ἠδίκει γάρ κ.λ. Ὡστε ἐρμηνευτέον ὡς ἐξῆς: "Ἡ θὰ εἴπωμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι διανοοῦμεθα νὰ κάμωμεν ταῦτα, διότι ἠδίκει ἡμᾶς ἢ πόλις κ.λ.

γῆ Δί': ναι μὰ τὸν Θεόν. Τὸ γῆ Δία εἶναι τύπος ὄρκου καὶ τίθεται ἐπὶ καταφάσεως ὡς ἐνταῦθα, ἐπὶ ἀρνήσεως δὲ τίθεται τὸ μὰ Δία,

ὥστε τὸ μὲν νῆ Δία=ναὶ μὰ τὸν Θεόν, τὸ δὲ μὰ Δία=ὄχι μὰ τὸν Θεόν. Δύναται ὁμως νὰ τεθῆ τὸ μὰ Δία καὶ μετὰ τοῦ ναί, ναί μὰ Δία, καὶ τότε καὶ τοῦτο σημαίνει ναί μὰ τὸν Θεόν. Ἴδὲ καὶ κεφ. I.

Β'. Πραγματικά. ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ: Ἐν Ἀθήναις, ἂν ποτε προυτείνεται ἢ κατάργησις ἢ μεταρρυθμίσις νόμου τινός, ὠρίζοντο ῥήτορες συνήγοροι τοῦ νόμου τούτου, οἵτινες δημοσίᾳ ἀγορεύοντες ὑπερήσπιζον αὐτὸν ἐνώπιον τῶν νομοθετῶν, τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ἐξέλεγεν ἐπὶ τούτῳ κατ' ἔτος.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἡ προσωποποίησις τῶν νόμων. 1) Τὸ μέγεθος καὶ ἡ αἰτιολογία τῆς πράξεως.—Ὁ Σ. ἐρωτῶν, ἂν διὰ τῆς δραπετεύσεως ἀδικουσί τινα καὶ ἂν παραβαίνουνσι συμφωνίας τινὰς συνωμολογημένας ἤδη ὑπ' αὐτῶν, φέρει τὸν Κρίτωνα εἰς δυσχερῆ θέσιν, δι' ὃ καὶ δὲν ἀποκρίνεται οὗτος λέγων, ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν ἐρώτησιν.

Ταῦτα ἐκφέρονται διὰ τῆς ὑποθετ. Μετοχῆς ἀπίοντες, τῆς κατηγορ. μὴ πείσαντες καὶ διὰ τῆς συνθέτου ἐρωτήσεως πότερον κακῶς . . ποιούμεν ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν ἢ οὐ; Ἡ ἀπόκρισις δὲ τοῦ Κ. δι' ἀρνητικῆς ἐκφέρεται προτάσεως καὶ αἰτιολογίας αὐτῆς. Ποῖαι αὗται:—

εἰ μέλλουσιν ἡμῖν: Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ μεγαλοπρεπὴς προσωποποίησις τῶν νόμων τῆς πατρίδος, δι' ἣν ὄλος ὁ διάλογος ἀποβαίνει λαμπρὸς καὶ ἐξαιρετός, ἀληθῶς Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον πᾶς πολίτης καὶ μάλιστα ὁ Ἕλλην ὀφείλει νὰ ἔχη κατὰ πᾶν βῆμα πρὸ ὀφθαλμῶν. Τὸ ὅ. ἔροιτο διατί κατ' Ἐδικτικὴν;—

ἄλλο τι ἦ: Ἐπειδὴ τὸ ἄλλο σημαίνει διαφορὰν, δέχεται β' ὄρον συγκρίσεως διὰ τοῦ ἦ.

ἀνατετράφθαι: Εἶναι πράγματι ἀποδεδειγμένον, ὅτι, ὅπου ἀναρχία καὶ ἀκολασία καὶ ὅπου αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν καθίσταται δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἐκεῖ οὐδεμία ἐλπίς προόδου ὑπάρχει, τοῦναντίον μάλιστα τὰ τοιαῦτα κράτη καταρρέουσιν. Διατί ὁμως λέγει ταῦτα ὁ Σ. ἐνταῦθα;—

ἠδίκει γάρ: Πρόχειρος ἢ τοιαύτη ἀπόκρισις εἰς πάντας τοὺς εἰς τοὺς νόμους ἀπειθοῦντας, διὰ τοῦτο καὶ ἀρέσκει εἰς τὸν Κρίτωνα. Ὅστε ἐν τῇ προσωποποίησει τῶν νόμων ταύτῃ ἔχομεν αὐτοὺς ἐρωτῶντας τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρουμένης πράξεως καὶ τὴν αἰτιολογίαν τοῦ Σωκράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XII.

Α΄. Γραμματικά. ἦ : ἄρα γε. — ταῦτα ὁμολόγητο : αὐται αἱ συμφωνίαι εἶχον γίνεαι. — ἡμῶν τε καὶ σοί : τὸ ποιητ. αἴτιον τοῦ ὁμολόγητος = ὅφ' ἡμῶν καὶ ὑπὸ σοῦ, μεταξὺ ἡμῶν καὶ σοῦ. Διὰ τὴν κατὰ Δοτικὴν ; — ἡ ἔμμενοι : ἡ ὅτι θὰ μένης πιστός. — τὰς δίκας : εἰς τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις. — αἷς ἂν δικάζῃ : ἔλξῃς = ὅσας δικάζει, ὅσας ἐκδίδει ἡ πατρις. — εἰ . . . θαυμάζομεν : ἂν ἠθέλομεν ἀπορεῖ. — αὐτῶν . . . λεγόντων : γεν. τῆς αἰτίας = δι' αὐτούς, ὅτι λέγουσι (ταῦτα). Τὸ θαυμάζω συντάσσεται μετὰ Γεν. ἢ Αἰτ. Καὶ μετ' Αἰτιατ. μὲν συνήθως σημαίνει προγματι θαυμάζω τι ὡς καλὸν καὶ ἀποδέχομαι αὐτὸ μετὰ Γενικ. ὅμως σημαίνει παραξενεύομαι, ἀπορῶ διὰ τι, ἐπομένως δὲν παραδέχομαι αὐτὸ ὡς ὀρθόν. — ἴσως ἂν εἴποιεν : ἴσως ἠθέλον εἰπεῖ. — μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα. Ἡ Αἰτιατ. σημαίνει ἐνταῦθα τὸ αἴτιον μὴ ἀπορῆς, μὴ παραξενεύεσαι διὰ τὰ λεγόμενα — ἐπειδὴ καὶ εἴωθας : ἀφ' οὗ καὶ σὺ συνηθίζεις, ἀφ' οὗ μάλιστα συνηθίζεις. Ὁ καὶ ἐπιτατικός. — χρῆσθαι : νὰ κίμνης χρῆσιν. — τῷ ἐρωτῶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι : ὄνοματ. Ἀπαρέμφ. = τῆς ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως. — φέρε γάρ : τὸ γάρ ἐπέξηγ. = εἰπέ δηλαδή. Τὸ φέρε παρακελευσματικὸν ὃν ὑπονοεῖ τὸ εἰπέ. ὡς καὶ τὸ ἄγε. Πολλάκις λέγονται καὶ τὰ δύο ἄγε εἰπέ, ἄλλοτε δὲ μόνον τὸ ἄγε ἢ φέρε. — τί ἐγχαλῶν : τί παράπονον ἔχων. — ἡμῶν : καθ' ἡμῶν. — καὶ τῇ πόλει : καὶ κατὰ τῆς πατρίδος. — πρῶτον μὲν οὐ σε ἐγεννήσαμεν : πρῶτον μὲν δὲν σε ἐγεννήσαμεν. — καὶ ἐφύτευσέν σε : καὶ σε ἔκαμε. — φράσον οὖν : εἰπέ λοιπόν. τούτοις ἡμῶν : κατὰ τούτων ἐξ ἡμῶν. — τοῖς περὶ τοὺς γάμους : τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς γάμους, τῶν κανονιζόντων τὰ τῶν γάμων. — μέμφει τι : ἔχεις καμμίαν μομφήν, ἔχεις νὰ κατηγορήσης τίποτε. — ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν : Μετοχή ὅτι δὲν ἔχουσι καλῶς, ὅτι δὲν εἶναι καλοί. — οὐ μέμφομαι : δὲν ἔχω καμμίαν μομφήν νὰ εἴπω δὲν ἔχω νὰ εἴπω τίποτε. — τοῖς περὶ τὴν . . . τροφήν : κατὰ τῶν κανονιζόντων τὴν ἀνατροφήν. — τοῦ γενομένου : τοῦ γεννηθέντος, τοῦ τέκνου, τοῦ παιδίου. — ἡ : ἄρα γε. — ἡμῶν : Γεν. διαιρ. εἰς τὸ τεταγμένοι οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι ἡμῶν, ὅσοι ἐξ ἡμῶν εἶναι τεταγμένοι (ὄρισμένοι) δι' αὐτά. — ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ : διὰ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς, κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα. — ἐπειδὴ . . . ἐγένου : ἀφ' οὗ ἐγεννήθης. — ἐξετράφης : ἀνετράφης. — ἔχουσι ἂν : θὰ ἠδύνασο. — ὡς οὐχί . . . ἦσθα : ὅτι δὲν ἦσο. — ἔχουσι : υἱός. — αὐτός τε : καὶ σὺ ὁ ἴδιος. — εἰ τοῦθ' οὕτως

ἔχει: ἂν εἶναι ἔτσι τοῦτο.—ἀρ' . . . οἶει: ἄρα γε νομίζεις —εἶναι σοι τὸ δίκαιον ἐξ Ἰσου: ὅτι εἶναι εἰς σέ, ὅτι ἔχεις ἴσα δικαιώματα.—καὶ ἡμῖν: καὶ εἰς ἡμᾶς: ὅτι δηλ. ἔχεις ἴσα δικαιώματα πρὸς ἡμᾶς.—ἄττα: ἄτινα=ὄσα.—ἄττ' ἂν ἐπιχειρῶμεν: ὄσα ἐπιχειροῦμεν, ὄσα ζητοῦμεν.—σέ ποιεῖν: νὰ κάμνωμεν εἰς σέ.—καὶ σὺ ταῦτα ἀντιποιεῖν: νὰ κάμνης καὶ σὺ ταῦτα εἰς ἡμᾶς.—ἀρα: ὡς φαίνεται —σοὶ οὐκ ἐξ Ἰσου ἦν τὸ δίκαιον: δὲν εἶχες ἴσα δικαιώματα.—δεσπότην: τὸν κύριον.—εἴ σοι ὦν ἐτύγγανεν: ἂν ἐτύγγανε νὰ ἔχης (τοιοῦτον).—ἄπερ πάσχοις: ὄσα ἀκριβῶς ἤθελες πάσχει. Ἐναφορ. ὑποθετ. πρότασις.—ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν: ταῦτα νὰ κάμνης καὶ σὺ εἰς αὐτούς.—οὔτε ἀντιλέγειν (κακῶς): οὔτε νὰ ἀνθυβοῦζης, νὰ ὑβρίζης καὶ σὺ αὐτούς.—κακῶς ἀκούοντα: κακολογούμενος, ὑβριζόμενος, ἂν ὑβρίζεσο.—οὔτε ἀντιτύπτειν: οὔτε νὰ κτυπᾶς καὶ σὺ αὐτούς.—τυπτόμενον: ἂν ἐκτυπᾶσο, ἂν ἐδέρονεσο.—ἐξέσται σοι: ἀσυνδέτως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ οἶει=νομίζεις ὅτι θὰ σοι εἶναι ἐπιτεταγμένον.—ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι: ἐὰν θέλωμεν ἡμεῖς νὰ σε καταστρέψωμεν.—ἡγούμενοι: ἐπειδὴ νομίζομεν —καὶ σὺ δέ: καὶ σὺ τότε. Ὁ δὲ ἔχει χρον. σημασίαν.—ἀνταπολλύναι: νὰ καταστρέψης ἐκδικούμενος.—ψήσεις: θὰ ἰσχυρισθῆς —ταῦτα ποιῶν: ὅταν κάμνης ταῦτα —ὁ ἐπιμελόμενος: σὺ, ὁ ὁποῖος φροντίζεις.—τῇ ἀληθείᾳ: πραγματικῶς.—οὕτως εἰ σοφός: τόσον (τοιοῦτος) σοφός εἶσαι.—λέληθές σε: ἔχει διαφύγει τὴν προσοχὴν σου.—τιμώτερον: πολυτιμότερον (πρᾶγμα).—ἀπάντων: ὅλων ἐν γένει.—σεμνότερον: σεβαστότερον.—ἐν μείζονι μοίρᾳ: ἐν ἀνωτέρῳ θέσει, ἀνώτερον.—παρὰ θεοῖς: κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεῶν.—παρ' ἀνθρώποις: κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων.—τοῖς νοῦν ἔχουσι: τῶν ἐχόντων νοῦν, τῶν φρονίμων.—σέβεσθαι: νὰ σεβώμεθα αὐτήν.—καὶ . . . ὑπέκειν: καὶ νὰ ὑποχωρῶμεν, νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτήν.—καὶ θωπεύειν: καὶ νὰ θωπεύωμεν (χαϊδεύωμεν).—πατρίδα μᾶλλον: τὴν πατρίδα περισσότερον.—ἢ πατέρα: ὁ β' ὄρος συγκρ. εἰς τὸ μᾶλλον=(περισσότερον) παρὰ τὸν πατέρα ἡμῶν.—χαλεπαίνουσαν: ὅταν ὀργίζεται.—ἢ πείθειν: ἢ νὰ προσπαθῶμεν νὰ πείσωμεν αὐτήν.—ἃ ἂν κελεύῃ: ὄσα προστάττει.—καὶ πάσχειν: καὶ νὰ πάσχη κανεῖς (πρόπει).—παθεῖν τι: νὰ πάθῃ τίποτε.—ἡσυχίαν ἄγοντα: ἡσυχάζων, ἡσύχως.—ἐάν τε τύπτεσθαι: ἐννοεῖται προστάττει =καὶ εἴτε νὰ κτυπώμεθα (προστάττει).—ἐάν τε δεῖσθαι: εἴτε νὰ φυλακίζώμεθα. Τὸ δεῖσθαι εἶναι Ἐπαρέμφ. τοῦ δέομαι-δοῦμαι=δένομαι, φυλακίζομαι, τὸ δὲ ἐάν τε ἐάν τε σημαίνει ἀδιαφορίαν· εἴτε τοῦτο δηλ.

εἶτε ἐκεῖνο προστάττει, ἀδιάφορον, ἡμεῖς πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν. — ἐὰν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ· εἴτε εἰς πόλεμον ὀδηγῆι (τὸν ἄνθρωπον, τὸν πολίτην). — τρωθῆρομένον : νὰ πληγωθῆ. — ἀποθανούμενον : νὰ φονευθῆ. Διατί αἱ Μετοχαὶ κατὰ Μέλλοντα; — ποιητέον ταῦτα: πρέπει νὰ κάμνωμεν ταῦτα. — οὕτως ἔχει: αὐτὸ εἶναι. — οὐχὶ ὑπεικτέον: δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρῶμεν, δηλ. νὰ θέλωμεν νὰ ἀπαλλαγῶμεν (τῶν ὑποχρεώσεων). — οὐδ' ἀναχωρητέον: οὐδὲ νὰ ἀποφεύγωμεν. — οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν: οὐδὲ νὰ λιποτακτῶμεν. — ἂ ἄν κελεύῃ: ὅσα διατάσσει. — ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς: ἡ πολιτεία (τὸ κράτος) καὶ ἡ πατρίς — ἢ πείθειν: ἢ νὰ πείθωμεν αὐτήν. — ἢ πῶς. — πέφυκε: ἔχει, εἶναι ἐκ φύσεως. — βιάζεσθαι: νὰ μεταχειριζόμεθα βίην. — οὐχ ὅσιον: δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον. — πολὺ δέ... ἔτι ἤττον: πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀκόμη. — λέγειν: ὅτι λέγουσιν. — τοὺς Νόμους: οἱ Νόμοι —

Ἔμοιγε δοκεῖ: εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται (ὅτι πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ Νόμοι λέγουσιν ἀληθῆ).

Β'. Πραγματικά. τοῖς περὶ τοὺς γάμους: Ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον, ἡ νομοθεσία ὥριζε καὶ τὰ τῶν γάμων, πότε δηλ. εἶναι ἔγκυροι οὗτοι ἢ ἄκυροι καὶ ποῖα τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὰ γεννώμενα τέκνα, τίνα τούτων εἶναι γνήσια καὶ τίνα νόθα καὶ ποῖα τὰ δικαιώματα αὐτῶν.

τροφήν τε καὶ παιδείαν: Καὶ ταῦτα ἦσαν διὰ νόμων ὀρισμένα παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα ἀναπτύσσηται ἀρμονικῶς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παίδων. Ὅς δὲ κατωτέρω λέγεται, ἐπαιδεύοντο οἱ παῖδες τῶν Ἀθηναίων ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ. Καὶ ἐν μὲν τῇ μουσικῇ περιλαμβάνοντο πάντα τὰ εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ εἰς διάπλασιν τῆς καρδίας συντείνοντα μαθήματα (λ. χ. γραμματικά, λογοτεχνία, ἀπαγγελία ποιημάτων, φιλοσοφία, ἠθροική, μαθηματικά, κ. θάρισις, καθαροδία κ. λ.) ἐν οἷς σπουδαιοτάτην εἶχε θέσιν ἡ μουσική· διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς ἐδηλοῦντο πάντα τὰ εἰς τὴν ὑγίειαν καὶ εὐφροσύνην καὶ κανονικὴν ῥύθμισιν τοῦ σώματος ἀναφερόμενα, τὰ ὁποῖα ἐδιδάσκοντο, ἵνα οἱ νέοι τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ.

δεσπότην: οὕτως ἐλέγετο ὁ κύριος ὑπὸ τῶν δούλων ὡς δεσπόζων αὐτῶν, ἡ δὲ κυρία ἐλέγετο δέσποινα ἢ κεκτημένη.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως. — Ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω ἀπόκρισις ἐφάνη ἱκανοποιητικὴ εἰς τὸν Κρίτωνα, ὁ Σ. θέλων ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τοιαύτην ἀποκρι-

σιν εἰς τοὺς ἐρωτῶντας Νόμους, οὐδὲ συγχωρεῖται αὐτῇ, ἐπιφέρει δευτέραν ἐρώτησιν περὶ τῶν μεταξὺ Σωκράτους καὶ Νόμων γενομένων συμφωνιῶν. Αἱ συμφωνίαι αὗται ἀνάγονται εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἑθικῆς καλουμένας σιωπηρὰς συμφωνίας, τὰς ὁποίας ἀνάγκη νὰ τηρῇ ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης αὐστηρῶς, ὡς ἀκριβῶς καὶ τὰς ῥητὰς ἢ γραπτὰς, τὰ κοινῶς λεγόμενα συμβόλαια.

ἤ : Διὰ τοῦτου εἰσάγεται ἡ ἐρώτησις.

οὐ πρῶτον : διὰ τῆς ἀρνητικῆς ἐρωτήσεως προκαλεῖται καταφατικὴ ἀπόκρισις.

ἐγεννήσαμεν : Οἱ Νόμοι θεωροῦντες ἑαυτοὺς γονεῖς τῶν πολιτῶν μεταχειρίζονται καὶ τὸ οἰκεῖον πρὸς τοῦτο ὄημα ἐγεννήσαμεν.

ἐφύτρευσεν : Μεταφορικῶς. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λέγομεν μέχρι σήμερον καὶ τὴν γενεάν ὀνομάζομεν καὶ φύτραν.

Διὰ τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν οἱ Νόμοι καταδεικνύουσιν, ὅτι ὁ πολίτης (Σωκράτης) εἶναι ὑποδεέστερος αὐτῶν. Παρομοιάζεται οὗτος πρὸς υἱὸν καὶ δοῦλον τῶν Νόμων, ὡς δ' οὗτοι δὲν ἔχουσιν ἴσα πρὸς τοὺς γονεῖς ἢ τὸν δεσπότην αὐτῶν δικαιώματα, οὕτω καὶ ὁ πολίτης πρὸς τοὺς Νόμους.

πρὸς δὲ τὴν πατρίδα : Παραβάλλεται ἡ πατρίς πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ προγόνους καὶ κηρύττεται πολυτιμότερα καὶ περισσότερον σεβαστὴ τούτων διὰ τοῦ περιφήμου καταστάντος «μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς κ. λ.» Τῆς εἰκόνης ταύτης τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡμῖν ὁ Πλάτων ἐνταῦθα, οὐδὲν ὑπάρχει λαμπρότερον. Τὰ λεγόμενα γίνονται δεκτὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος ὡς ὀρθά, ἀναγνωρίζοντος οὕτω :

Τὸ πολύτιμον καὶ σεβαστὸν τῆς πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIII.

Α'. Γραμματικά. Σκόπει τοίνυν : συλλογίζου λοιπόν. — φαίεν ἂν ἴσως : ἴσως ἤθελον εἰπεῖ.—εἰ ἡμεῖς : ἂν ἡμεῖς. Πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ σκόπει.—ὅτι ἐπιχειρεῖς : ἐπεξ.—δρᾶν ἡμᾶς : νὰ κάμῃς εἰς ἡμᾶς.—ἂ νῦν ἐπιχειρεῖς : ὅσα τῶρα ζητεῖς· ὅτι, ὅσα τῶρα ζητεῖς νὰ κάμῃς εἰς ἡμᾶς, δὲν εἶναι δίκαια. — ἡμεῖς γάρ : ἀφηγηματικὸν τὸ γάρ=ἡμεῖς

δηλαδή.— γεννήσαντες : ἂν καὶ σε ἐγεννήσαμεν.— ἐχθρέψαντες : ἂν καὶ σε ἀνεθρέψαμεν.— παιδεύσαντες : ἂν καὶ σε ἐπαιδεύσαμεν.— μεταδόντες : ὄν καὶ ἐδώκαμεν (ἐξ ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν καλῶν).— ὦν οἱοί τε ἡμεῖν : ὅσα ἠδυνάμεθα. Ἐλξίς. σοί : εἰς σέ.— προαγορεύομεν : προλέγομεν (ὅμως).— τῷ ἐξουσίαν πεποιηθέντι : Δοτ. τροπικὴ καταλήγουσα εἰς αἰτιολογ.—διὰ τῆς δόσεως δικαιομάτου, ἐπειδὴ ἔχομεν δώσει δικαίωμα.— τῷ βουλομένῳ : εἰς τὸν ἐπιθυμοῦντα.— ἐπειδὴν δοκιμασθῆ : ἀφ' οὗ δοκιμασθῆ, ἐξετασθῆ.— ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν : ἀορ. πρῶτ. ἰσοδύναμος πρὸς ὑπόθεσιν· «ἐὰν μὴ ἀρέσκωμέν τινι»=ἐὰν δὲν ἀρέσκωμεν εἰς τινα, εἰς ὅποιον δὲν ἀρέσκωμεν.— ἐξεῖνα : ἐκ τοῦ προαγορεύομεν=ὅτι ἐπιτρέπεται.— λαθόντα τὰ αὐτοῦ : ἀφ' οὗ λάβη τὰ πράγματά του. Ἡ αὐτοπαθὴς αὐτοῦ, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως, ἧς ἀποτελεῖ μέρος. Πῶς λέγεται τοῦτο καὶ ποῖον τὸ ὑποκείμενον καὶ τί σχῆμα εἶναι;— ἀπιέναι : ν' ἀναχωρήσῃ.— ὅποι ἂν βούληται : ὅπου θέλει.— Ἐὶς ἐπι κινήσεως, τὸ δὲ ἔπη καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως.— ἐμποδῶν ἐστίν : εἶναι ἐμποδῶν, ἐμποδίζει αὐτόν.— ἐάν τε ἐάν τε : εἴτε εἴτε.— ἐάν τε τις ὅμων βούληται εἰς ἀποικίαν ἵεναι=εἴτε εἰς ἀποικίαν ἐπιθυμεῖ νὰ ὑπάγῃ κανεὶς ἐξ ὅμων.— εἰ μὴ ἀρέσκωμεν : Ποῖον εἶδος τῆς ὑποθέσεως εἶναι καὶ πῶς παρίσταται ἡ ὑπόθεσις;— ἐάν τε μετοικεῖν : ἐννοεῖται βούληται=εἴτε νὰ μετοικήσῃ ἐπιθυμεῖ, δηλ. νὰ κατοικήσῃ εἰς ἄλλην πόλιν.— ἐλθῶν : χρόν.=ἀφ' οὗ ὑπάγῃ.— ἄλλοσέ ποι : εἰς κανὲν ἄλλο μέρος.— ἵεναι : ἐκ τοῦ ἀπαγορεύει.— ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται : ἐκεῖ, ὅπου θέλει, εἰς ὅ, τι μέρος θέλει.— ἔχοντα : κατηγορ.=ἔχων τὰ (πράγματά του).— ὅς δ' ἂν ὅμων παραμείνῃ : ὅστις δ' ἐξ ἡμῶν παραμείνη, μείνη ἐδῶ.— ὄν τρόπον : πλαγ. ἐρωτ.— κατὰ ποῖον τρόπον.— τάλλα : κατὰ τὰ ἄλλα.— φαμέν : ἰσχυρίζομεθα.— ὁμολογηθέντι τούτου : ὅτι οὗτος ἔχει ὑποσχεθῆ.— ἔργῳ : πράγματι.— ποιήσῃ ταῦτα : ὅτι θὰ κάμῃ ταῦτα.— ἂν ἂν . . . κελεύομεν : ὅσα διατάσσομεν.— τὸν μὴ πειθόμενον : ὑποκ. τοῦ ἀδικεῖν=ὁ μὴ ὑπακούων, ὅστις δὲν ὑπακούει.— ἀδικεῖν : ἐκ τοῦ φαμέν=ὅτι πράττει ἀδικον, βλάπτει.— τριχῆ : ἐπίρρ. τροπ.=κατὰ τρεῖς τρόπους.— ἔτι : ἐπεξ. τοῦ τριχῆ=διότι.— οὐ πείθεται : δὲν ὑπακούει.— γεννητὰς οὖσιν : ἐν ᾧ εἴμεθα γονεὶς του.— καὶ ἔτι : καὶ διότι.— τροφεῦσι : ἐννοεῖται τὸ οὐ πείθεται ἡμῖν οὖσι τροφεῦσι=δὲν ὑπακούει (εἰς ἡμᾶς), ἐν ᾧ ἀνεθρέψαμεν αὐτόν.— ὁμολογήσας : ἐν ᾧ συναφώνησε.— ἡμῖν πείθεσθαι : νὰ ὑπακούῃ εἰς ἡμᾶς.— προτιθέντων ἡμῶν : ἐν ᾧ ἡμεῖς προβάλλομεν, προτείνομεν εἰς αὐτόν νὰ ἐκλέξῃ.— καὶ οὐκ ἐπιταττόντων :

καὶ δὲν προστάσσομεν. — ἂν κελεύωμεν: ὅσα διατάσσομεν. — ἀλλὰ ἐφιέντων: ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπιτρέπομεν. — δυσὶν θάτερα: τὸ ἐν ἑκ τῶν δύο. — οὐδέτερα: οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο.

Β'. Πραγματικά. τῷ ἐξουσίαν πεποιγμέναι: Κατὰ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην διέφερον πράγματι οἱ Ἀθηναῖοι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τῶν Σπαρτιατῶν, παρ' οἷς οἱ νόμοι ἦσαν δεσποτικοὶ καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου λίαν περιοριστικοί.

δοκιμασθῆ: ἡ δοκιμασία αὕτη ἦτο ἡ ἐξῆς: αἱ ἀρχαὶ ἐξήταζον τὴν ἡλικίαν τοῦ δοκιμαζομένου, ἂν ἦτο οὗτος 18 ἐτῶν, ἔπειτα δὲ ἂν ἦτο ἐλεύθερος καὶ γνήσιος Ἀθηναῖος, ἂν ἦτο δηλαδή ἐκ γονέων ἀστῶν (Ἀθηναίων) ἀμφοτέρων, μεθ' ὃ ἐνεγράφετο οὗτος εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, δηλ. εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐφήβων τοῦ δήμου (δημοτῶν) καὶ ἐγένετο κύριος τῆς περιουσίας του (ἄρχων τῆς λήξεως). Μετὰ ταῦτα ἐδοκίμαζε τοὺς ἐγγραφέντας ἢ βουλή καὶ ἂν εὔρισκεν αὐτοὺς νεωτέρους τῶν 18 ἐτῶν, ἐξήμιον τοὺς δημότας τοὺς ἐγγράφοντας.

Γ. Δογικά, αἰσθητικά. ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως. — Ἐπειδὴ ὁ Κρίτων ἀνωτέρω παρεδέχθη τὰ ὑπὲρ τοῦ Σωκράτους διὰ τῶν Νόμων λεγόμενα ὡς ἀληθῆ, ἄνευ ὅμως ἀποδείξεως, ὁ Σωκράτης νομίζει ἀναγκαῖον νὰ φέρῃ ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τούτων καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ ἀμάρτημα, τὸ ὁποῖον διαπράττει ὁ εἰς τοὺς Νόμους τῆς πατρίδος ἀπειθῶν, φανταζόμενος πάλιν, ὅτι ὅσα λέγει, λέγουσιν αὐτοὶ οἱ Νόμοι.

γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες: ἀσύνδετον χάριν ἐμφάσεως.

ἐξεῖναι λαθεῖν: διὰ τούτων θέλει νὰ δηλώσῃ ὁ Πλάτων τὴν ἐν Ἀθήναις ὑπάρχουσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν.

φαρὲν τοῦτο ὁμολογητέον: Αὕτη εἶναι ἡ σιωπηρὰ λεγομένη ὁμολογία, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν. Ὁ παραβαίνων τὰ ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν Νόμων λεγόμενα, διαπράττει ἀληθῶς τοιολήν παρανομίαν, διότι ἀσεβεῖ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς πρὸς μητέρα, ὡς πρὸς τροφὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἕτερον τῶν συμβληθέντων προσώπων, καθιστῶν οὕτω τὸ συνομολογηθὲν συμβόλαιον ἑτεροβαρές, ὅπερ ἄδικον. Τοιοῦτο:

Τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀπειθοῦντος εἰς τοὺς νόμους
τῆς Πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIV

Α'. Γραμματικά. Ταύταις . . ταῖς αἰτίαις : εἰς τὰς κατηγορίας ταύτας. — φαρμέν : ἰσχυρίζομεθα. — καὶ σέ . . ἐνέξεσθαι : ὅτι καὶ σὺ θὰ ἐνοχοποιηθῆς. Τὸ ἐνέξεσθαι εἶναι Μέλλων τοῦ ἐνέχομαι = γίνομαι ἢ εἶμαι ἐνοχος, ἐνοχοποιοῦμαι. — ἐπινσεῖς : ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου, μελετᾷς. — οὐχ ἦκιστα : ὄχι ὀλιγώτερον. — Ἀθηγαίων : τῶν ἄλλων Ἀθηναίων. — σέ : σύ. — ἐν τοῖς μάλιστα : παρὰ πολὺ. Ἰδὲ κεφ. VII. — διατί δῆ : διατί δά : — καθάπτουτο ἄν μου : θά με προσέβαλλον, θὰ ἐπετίθεντο κατ' ἐμοῦ. — ὠμολογηκῶς τυγχάνω : τυγχάνω νὰ ἔχω δώσει (ταύτην) τὴν ὑπόσχεσιν. — φαιεν γὰρ ἄν : ὁ γὰρ ἐπεξ. = θὰ ἔλεγον δηλαδή. — διαφερόντως . . τῶν ἄλλων Ἀθηγαίων ἀπάντων : περισσότερον ὄλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων. — οὐχ ἄν ἐπεδήμεις : δὲν θὰ ἔμενες. — εἰ μὴ σοὶ διαφερόντως ἤρεσκε : ἄν δὲν σοὶ ἤρεσκεν ὑπερβολικά. — ἐπὶ θεωρίαν : τελ αἷτιον = διὰ νὰ θεωρήσης, νὰ ἴδῃς τοὺς ἀγῶνας. — πῶποτε : ποτὲ μέχρῃ τοῦδε. — ἐξῆλθες : ἀνεχώρησας, ἀπεδήμησας. — ὅτι μὴ : πλὴν. Τὸ ὅτι μὴ παριστᾷ τὸ λεγόμενον ὡς ἀνάξιον λόγου. — ἄλλοσε οὐδαμῶσε : εἰς κανὲν ἄλλο μέρος. — εἰ μὴ ποι : ἐκτὸς ἄν ὑπῆγες κάπου. — στρατευσόμενος : διὰ νὰ πολεμήσης ὡς στρατιώτης. Διατί χρόνον Μέλλοντος ; — οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω : περιφρ. = οὔτε εἰς ἄλλο μέρος ἀπεδήμησας, ἢ (ὅπως λέγομεν κοινῶς) οὔτε κανὲν ἄλλο ταξειδί ἔκαμες — ἔλαβε : σὲ κατέλαβε, σοῦ ἦλθε. σοὶ ἱκανοὶ ἦμεν : σοὶ ἤμεθα ἱκανοί, σὲ ἠδύχαριστοῦμεν. — οὔτω σφόδρα : τόσον πολὺ. — ἤρωδ' : προετίμας. — ὠμολόγεις : ὑπισχνεῖσο, ἔλεγες. — πολιτεύσεσθαι : ὅτι ὡς πολίτης θὰ ζήσης. — καθ' ἡμᾶς : συμφώνως πρὸς ἡμᾶς, ὅπως διατάσσομεν ἡμεῖς. — ὡς ἀρεσκούσης : διότι σοῦ ἤρεσκεν. — ἔτι τοίνυν : τὸ τοίνυν ἐνταῦθα εἶναι μεταβατικὸν ἴσον πρὸς τὸν δέ, ὥστε = ἀκόμη δέ. — ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ : κατὰ τὴν ὥραν τῆς δίκης, καθ' ὃν χρόνον πράγματι ἐγίνετο ἡ δίκη. — ἐξῆν σοὶ : ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν σου. — τιμήσασθαι : νὰ προτείνης ὡς ποινήν. — φυγῆς : φυγὴν, ἐξουσίαν. Ἡ Γεν. διότι τὸ τιμήσασθαι εἶναι τιμήματος σημαντικόν. — ἕπερ : αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον — ἀκούσης τῆς πατρίδος : ἄνευ τῆς θέλησεως τῆς πατρίδος. — ἐκούσης : μετὰ τὴν θέλησίν της. — ἐκαλλωπίξου : ἐκαμάρωνες. — ὡς οὐχ ἀγανακτῶν : προσποιούμενος ὅτι δὲν ὠργίζεσο. — εἰ δέοι : πλάγ. ἐρώτησις, διότι τὸ ἀγανακτῶ εἶναι ψυχικοῦ πάθους ση-

μιντικόν=διότι ἔπρεπε (ν' ἀποθάνης). Διὰ τὴν Εὐκτικὴν τὸ δέος;—
 ἤροῦ: Πρωτ. β' προσ. τοῦ αἰροῦμαι (προτιμῶ)=προετίμας.—
 ἔφυγη: Πρωτ. β' προσ. τοῦ φημί=ἔλεγεσ.—πρὸ τῆς φυγῆς: ἀντὶ τῆς
 ἐξορίας—ἀισχύνοι: ἐντρέπεσαι.—ἐντρέπει: φροντίζεις. Τὸ ἐντρέπομαι
 παρὰ παλαιοῖς ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζω.—διαφθεῖραι: ἐννοεῖται
 ἡμᾶς=νά μας καταστρέψης.—ἄπερ ἂν πράξειεν: ὅσα ἀκριβῶς θὰ ἠδύ-
 ναντο νὰ πράξῃ.—φυλοτάτος: ὁ χειρότερος.—ἀποδιδράσκω: δραπε-
 τεύω, φεύγω κρυφίως.—ξυνήγκας: συμφωνίας.—ὁμολογίας: ὑπο-
 σχέσεις.—ξυθέου: 'Αόρ. β' τοῦ ξυτίθεμαι=συνεφώνησας.—πολιτεύ-
 σεσθαι: ὅτι θὰ ζήῃς ὡς πολίτης.—ἡμῖν.. ἀπόκρισαι: ἀποκρίθητι, δός
 ἀπόκρισιν εἰς ἡμᾶς.—τοῦτ' αὐτό: ἀκριβῶς τὸ ἐξῆς, τὴν ἐξῆς.—
 φάσκοντες: ὅταν ἰσχυρίζώμεθα. Μετοχ. τοῦ φημί.—ἔργω, ἀλλ' οὐ λόγῳ:
 εἰς τὸ ὁμολογηθέναι=ὅτι ἔχεις ὑποσχεθῆ ἔμπροκτως οὐχὶ διὰ λόγου.—
 ἢ οὐκ ἀληθῆ. Ἐννοεῖται λέγομεν.—τί φῶμεν: Ὑποτ. ἀπορίας=τί νὰ
 εἴπωμεν;—ὁμολογῶμεν: νὰ παραδεχθῶμεν;—'Ἄλλο τι οὖν: ἐννοεῖται
 ποιεῖς.—ἂν φαιεν: θὰ ἠδύναντο νὰ εἴπωσιν.—οὐκ ὁμολογήσας: τὰς
 ὁποίας ἔκαμες (παρεδέχθης) ὄχι ἀναγκασθεῖς.—ἐν.. ἐβδομήκοντα: ἐν
 διαστήματι 70 ἔτων.—ἐν οἷς: κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων.—αἱ ὁμο-
 λογίαι: αἱ συμφωνίαι.—προηροῦ: προετίμας.—ἄς δῆ: τὰς ὁποίας ὡς
 γνωστόν.—ἐκάστοτε: κάθε φορὰν.—ἐυνομεῖσθαι: ὅτι ἔχουσι καλοὺς
 νόμους, ὅτι διοικοῦνται καλῶς.—ἐλάττω: ὀλιγώτερον.—οὕτω... δια-
 φερόντως: τόσον ὑπερβολικά.—νῦν δὲ δῆ: τώρα λοιπόν.—οὐκ ἐμμενεῖς:
 Μέλλ. τοῦ ἐμμένω ἰσοδύναμος Πρωτακτ. 'Αορίστῳ=δὲν θὰ μείνης
 πιστός; μεῖνον πιστός.—τοῖς ὁμολογημένοις: εἰς τὰ συμπεφωνημένα,
 —ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ: ἐὰν τοῦλάχιστον πείθῃσαι εἰς ἡμᾶς, ἐὰν παραδέ-
 χῃσαι τὰς συμβουλὰς ἡμῶν (ἐννοεῖται: ἐμμενεῖς=θὰ μείνης πιστός).
 —ἐξελθών: φυγών, διὰ τῆς φυγῆς σου.

Β'. Πραγματικά. εἰς Ἴσθμόν: ὅπου, ὡς γνωστόν, ἐτελοῦντο τὰ
 Ἴσθμια. Πότε ὅμως ἀπεδήμησεν εἰς Ἴσθμόν ὁ Σωκράτης, ἄγνωστον.
 στρατεύόμενος: τὰς ὡς στρατιώτου ἀποδημίας του ἀναφέρει αὐτὸς
 ὁ Σωκράτης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ αὐτοῦ (XVII), ἦσαν δ' αὐταὶ ἢ εἰς
 Ποτειδαίαν (τῷ 432 π. Χ.), εἰς Ἀμφίπολιν (τῷ 422) καὶ παρὰ τὸ Λή-
 λιον τῆς Βοιωτίας (τῷ 424), ὅπου ἠττήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ Θηβαίων.
 ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ τιμήσασθαι: ὡς δικανικὸς ὄρος παρὰ τοῖς Ἀθη-
 ναίοις (ὡς ἐνταῦθα). Τὸ μὲν ἐνεργ. τιμῶ σημαίνει ὀρίζω τὴν ποινὴν
 τοῦ καταδικασθέντος ὡς ἐνόχου, καταδικάζω τινὰ εἰς ποινὴν τινὰ, καὶ

λέγεται ἐπὶ τῶν δικαστῶν ἢ τοῦ δικαστηρίου, ἢ δὲ ποινὴ ἐκφέρεται κατὰ γενικήν, λ. χ. θανάτου· τὸ δὲ μέσον πρῶτον τίθεται ἐπὶ τῶν δικάζων, κατηγοροῦ καὶ κατηγορουμένου, διότι κατὰ τοὺς νόμους ἐδικαιοῦτο ὁ κατηγορὸς πρῶτος νὰ ὀρίσῃ τὴν ποινὴν τὴν ἐπιβλητέαν εἰς τὸν κατηγορούμενον, ὁ δὲ κατηγορούμενος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀντικρούσῃ αὐτὴν ὀρίζων μετριωτέραν, ὅπου καὶ ἐλέγετο μάλιστα ἀντιτιμᾶσθαι ἢ ὑποτιμᾶσθαι.

ἐκκλωπίζου : ὁ Σωκράτης πράγματι ἀπελογήθη ὑπερηφάνως. Ἰδὲ Ἄπολογία XVI καὶ XVII κ. λ.

Ἀκεδαίμονα . . Κρήτην : Οἱ δωρικοὶ νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα ἦσαν αἰσθητότερα καὶ σεμνότερα τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν, γνωστὸν δ' ὅτι καὶ οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου εἶχον τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἐκ Κρήτης.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως.— Τοῦ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ κεφαλαίῳ ἀμαρτήματος ἔνοχος θὰ γίνῃ πρὸ πάντων ὁ Σωκρ. ἂν δραπετεύσῃ, ὡς ἀποδεικνύουσιν οἱ Νόμοι. Ποία εἶναι ἡ ἀπόδειξις :—

οὐχ ἤκιστα . . ἐν τοῖς μάλιστα : κατὰ πλεονασμόν, χάριν μεζονος ἀκριβείας καὶ ἐμφάσεως.

εἰ . . εἴπομι : τί εἶδος τῆς ὑποθέσεως εἶναι καὶ τί σημαίνει :— οὐ γὰρ ἄν . . ἐπεδήμεις : Ποῖον εἶδος εἶναι τοῦτο καὶ διατί προηγείται ἡ ἀπόδοσις :—οὐ γὰρ ἄν . . οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν . . οὔτε ἄλλοσε . . οὔτε ἄλλην . . οὐδ' ἐπιθυμία . . οὐδὲ νόμων : Διατί ἄρα γε ἡ σωρεία αὕτη τῶν ἀρητικῶν ;—οὐ δέ : διὰ τούτου ἐκφέρονται τὰ ἀντίθετα τῶν προηγουμένων.—ἐκκλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν . . ἀλλ' ἤροῦ : τὸ ὀμυαλὸν θὰ ἦτο οὐκ ἠγανακτεῖς . . ἀλλ' ἤροῦ.—οὔτε τε : διὰ τούτων συνδέονται ἀποφατικὸν πρὸς καταφατικόν.—ὕπ' ἀνάγκης : τὸ ἀναγκ. αἴτιον.—ἐν ἔτεσιν : τὸ χρόν. δ ἄστημα ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι.—ἐξήν σοι : ἡ Ὀριστικὴ δηλοῖ τὸ βέβαιον τοῦ πράγματος.—ἐφάνοντό σοι . . εἶναι : μετ' Ἀπαρεμφ. ἀντὶ Μετοχῆς, διότι ἐνταῦθα τὸ φάνομαί τι· ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ δοξαστικοῦ ῥήματος.—οὕτω σοι διαφερόντως : συγκεκριαλ. τῶν προηγουμένων.—γὺν δέ . . οὐκ ἐμμενεῖς : ἔντονος προτροπὴ εἰς τὴν ἐμμοιήν. Οὕτως ἐνταῦθα εἶναι :

ἢ ἀπόδειξις τῆς ἔνοχης τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ κατὰ
τῆς πατρίδος ἀμαρτήμα
καὶ προτροπὴ αὐτοῦ εἰς τήρησιν τῶν νόμων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XV.

Α'. Γραμματικά. Σκόπει γὰρ δὴ : διότι παρατήρει, συλλογίζου ἡδη.— παραβάς : ὑποθ.— ἐξαμαρτῶν τι τούτων : ἐὰν κάμης κανὲν σφάλμα ἐκ τούτων.— τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν : τί καλὸν θὰ κάμης εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. Τὸ ἀγαθὸν ἐργάζομαι τινα = εὐεργετῶ τινα, κάμνω εἰς τινα εὐεργεσίαν.— τοὺς ἐπιτηδεῖους : εἰς τοὺς φίλους. φεύγειν : νὰ γίνωσι φυγάδες, νὰ ἐξορισθῶσι.— τῆς πόλεως : τῆς πατρίδος.— αὐτὸς δέ : σὺ δὲ ὁ ἴδιος.— ἐάν . . . ἔλθῃς : ἐὰν ὑπάγῃς.— εἰς τῶν ἐγγύτατα : εἰς τινα τῶν ἐγγύτατα (τῶν Ἀθηνῶν) πόλεων.— Θήβαζε : ἐπίρρο κινήσεως=εἰς Θήβας — Μέγαρά δε : εἰς τὰ Μέγαρα. Ποίας καταλίξεις ἔχομεν σημαινούσας τὴν εἰς τόπον κίνησιν; — τῇ πολιτείᾳ : πρὸς τὸ πολίτευμα. — ὅσοι περ : ὅσοι ἀκριβῶς.— κήδονται : φροντίζουν.— ὑποβλέποντά σε : Μέλλ. τοῦ ὑποβλέπω=βλέπω ἐχθρικῶς καὶ ὑλόπτως=θά σε βλέπωσι μὲ ὑποπτον καὶ ἐχθρικὸν βλέμμα.— ἠγούμενοι : νομίζοντες, ἐπειδὴ θὰ σε νομίζωσι.— διαφθορέα : καταστροφέα. — τὴν δόξαν : τὴν γνώμην (τῶν δικαστῶν). — ὥστε δοκεῖν : ὥστε νὰ φαίνονται. — δικάσαι : ὅτι ἐδίκασαν.— ὅστις : ὅποιος.— σφόδρα : πολὺ περισσότερον.— δόξειεν ἄν : θὰ ἠδύνατο νὰ φανῇ. — φεύξει : θ' ἀποφύγῃς.— κοσμιωτάτους : φρονημοτάτους.— τοῦτο ποιοῦντι : ἄν κάμνης τοῦτο.— ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος : θὰ συζητῆς πρὸς αὐτοὺς ἀναισχύντως. — τίνας λόγους : ἐννοεῖται θὰ λέγῃς ποίας συζητήσεις θὰ κάμνης.— πλείστου ἄξιον : εἶναι πρᾶγμα πλείστου λόγου ἄξιον, ἀξιολογώτατον.— φανεῖσθαι ἔν : ὅτι θὰ φανῇ ὅτι εἶναι.— τὸ τοῦ Σ. πρᾶγμα : περιφρ.=ὁ Σωκράτης, ὁ τρόπος οὗτος τοῦ Σωκράτους.— οἶεσθαι γε χρῆ : ἀπόκρισις : πρέπει βέβαια (νὰ τὸ νομίζῃς). Τί; — ἀπαρεῖς : Μέλλ. τοῦ ἀπαίρω (φεύγω)=θ' ἀναχωρήσῃς, θὰ φύγῃς.— ἤξει : θὰ ὑπάγῃς.— παρὰ τοὺς ξένους : πρὸς τοὺς φίλους.— δὴ : ὡς γνωστόν.— ἀκούοιεν ἄν σου : θὰ ἠδύναντο νὰ σε ἀκούωσιν.— ὡς . . . ἀπεδίδρασκες : πλαγ. ἐρώτησις. Νοεῖται ἢ μετοχὴ διηγουμένου=πῶς ἐδραπέτευες γελοίως.— σκευὴν τινα : στολὴν τινα ξένην.— περιθέμενος : θέμενος περὶ σεαυτὸν=φορέσας.— διφθέραν : προβειάν, κάπαν ἀπὸ προβειάν.— οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι : ὁποῖα, ὡς γνωστόν, συνηθίζουν νὰ φοροῦν ὅπως, ὡς γνωστόν, συνηθίζουν νὰ μεταμορφώνωνται.— οἱ ἀποδιδράσκοντες : ὅσοι δραπετεύουσιν.— τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ : τὸ σχῆμά σου.— γέρων ἀνὴρ : γέρων ἄνθρωπος.— λοιποῦ ὄντος : ἐν ᾧ σοι

ὑπολείπεται.—ὡς τὸ εἶκος : ὡς εἶναι φυσικόν. — οὐδείς ὅς ἐρεῖ : δὲν ὑπάρχει κανείς, ὁ ὁποῖος θὰ εἶπη ; δὲν θὰ εἶπη κανείς ; — ἂν μὴ . . . λυπῆς : ἂν δὲν ἐνοχλῆς.— ἀκούσει : θ' ἀκούσης. — βιώσει : Μέλλον β' προσ. τοῦ ζῶ=θὰ ζήσης. — ὑπερχόμενος : κατηγορ. Μετοχὴ=κολακεύων.—δουλεύων : φερόμενος ὡς δούλος.—ἢ εὐωχούμενος : ἢ βιώσει εὐωχούμενος=ἢ μήπως θὰ ζήσης διασκεδάζων.— ὡσπερ . . . ἀποδεδημηκώς : ὡσὰν ἀκριβῶς νὰ ἔχῃς ἀποδημήσει (διὰ δειπνον).— ἀλλὰ δῆ : ἀλλὰ δά, ἀλλὰ δῆθεν. — τῶν παιδῶν ἕνεκα : χάριν τῶν παιδιῶν, τῶν υἱῶν σου.— ἴνα . . . θρέψῃς : διὰ νὰ τοὺς ἀναθρέψῃς.— ἀγαγών : ἀφ' οὗ τοὺς ὀδηγήσης (εἰς Θεσσαλίαν). — ξένους ποιήσας : ἀφ' οὗ κάμῃς αὐτοὺς ξένους (ἐν ᾧ εἶναι Ἀθηναῖοι πολῖται). — οὐ : ὄχι (δὲν θὰ κάμῃς). — αὐτοῦ : ἐδῶ, ἐν Ἀθήναις. — σοῦ ζῶντος : ἐὰν σὺ εἶσαι ἐν τῇ ζωῇ.— βέλτιον : καλύτερον.— θρέφονται : θ' ἀνατραφῶσιν.— παιδεύονται : θὰ ἐκπαιδευθῶσιν.— μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς : καθ' ὃν χρόνον σὺ δὲν θὰ εἶσαι μετ' αὐτῶν, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ σου.— ἐπιμελήσονται : θὰ φροντίσουν. — εἰς Ἄδου : εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἄδου, εἰς τὸν Ἄδην. — οἴεσθαί γε χρῆ : πρέπει τοῦλάχιστον νὰ νομίζωμεν (ὅτι θὰ φροντίσουν).— εἰπερ γέ τι ὄφελος . . . ἐστὶ : ἂν εἶναι πράγματι κανὲν ὄφελος ἀπ' αὐτούς, δηλ. ἂν ἔχουν οὗτοι πράγματι καμμίαν ἀξίαν.— τῶν φασκόντων : ἀπ' αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται.— ἐπιτηδείων σοι εἶναι : ὅτι εἶναι φίλοι σου.

Β'. Πραγματικά. κινδυνεύουσι : διότι οἱ ὑποβοηθοῦντες εἰς τὴν δραπέτευσίν τινος ἐκ τῆς φυλακῆς κατεδικάζοντο εἰς πρόστιμον μέγα καὶ ἔξοριαν.

ἐνομοῦνται γάρ : Αἱ Θῆβαι ἐπὶ Σωκράτους ἐκυβερνῶντο ὀλιγαρχικῶς μὲν, ἀλλ' ἰσονόμως, διὸ καὶ ἤκμασαν ἀναδείξασαι μετ' ὀλίγον τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ Πελοπίδαν. Τὰ δὲ Μέγαρα διφκοῦντο καὶ αὐτὰ ὀλιγαρχικῶς, ἀλλ' ἠνομοῦντο, διὸ καὶ ἐμακαρίζοντο ὑπὸ τοῦ Σωκράτους.

Θετταλία : Οἱ παλαιοὶ καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐν γένει κακὴν ἰδέαν περὶ Θεσσαλῶν. Τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν εὐγενῶν καὶ ἰσχυρῶν τῆς χώρας ταύτης.

Γ'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Συνέχεια τῆς προσωποποιήσεως. — Ἀποδειχθείσης τῆς ἐνοχῆς τοῦ Σωκράτους, ἂν ἤθελε δραπετεύσει, ἔξετάζονται τὰποτελέσματα. Ἡ εἰς τοῦτο προτροπὴ ἐκφέρεται διὰ τῆς Προστ. σκόπει, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ πλαγία ἐρώτησις, τί ἀγαθὸν ἐργάσει. σαυτὸν : Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία, διότι εἶναι ἀντανάκλασις ἄμε-

σος, ἀναφέρεται δηλ. εἰς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως, ἣς ἀποτελεῖ μέρος· ὁμοίως καὶ τὸ κατωτέρω σαυτοῦ, τὸ δὲ ἀγαθὸν εἰρωνικῶς. — ὅτι μὲν γάρ : ἐπεξ. τοῦ ἀγαθόν, — αὐτὸς δέ : ἢ αὐτὸς εἶναι ὀριστική, ἵνα μετ' ἐμφάσεως παραστήσῃ τὸ πρόσωπον καὶ διαστείλῃ αὐτὸ τῶν ἄλλων. — πρῶτον μὲν : Τὰ κακά, τὰ ὁποῖα θὰ συνέβαινον εἰς τὸν Σ. δραπετεύοντα διακρίνουν οἱ Νόμοι εἰς κακά, τὰ ὁποῖα θὰ συνέβαινον εἰς αὐτόν, ἂν μετέβαινεν εἰς τινὰ τῶν ἐγγύτατα πόλεων, καὶ εἰς κακά, τὰ ὁποῖα θὰ ὑφίστατο οὗτος, ἂν ἔφευγεν εἰς Θεσσαλίαν. Ὡστε ἡ ἀντίθεσις τοῦ πρῶτον μὲν εἶναι τὸ ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς κ. λ.—ὑποβλέφονται : γραφικὴ παράστασις τοῦ τρόπου τοῦ βλέπειν τοὺς νομιζομένους ἐχθρούς. — ὥστε δοκεῖν : τὸ τελικὸν ἀποτελέσμα πάντων. — ἕστις γάρ : ἡ αἰτιολογία τοῦ ἀποτελέσματος λογικωτάτη.—πότερον οὖν : Οἱ Νόμοι μεταχειριζόμενοι τὸ ῥητορικὸν σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως ζητοῦσι νὰ μάθωσι, τί θὰ κάμῃ ὁ Σ. διὰ νὰ ζήσῃ φυγᾶς, τί ποιῶν κ. λ. ἀναιροῦσι δὲ καὶ τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Κρίτωνος, τὸ τῶν παιδῶν, δι' οὗ ἠλπίζεν οὗτος, ὅτι θὰ πείσῃ τὸν Σωκράτη, καὶ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οὐδὲν τοῦτο ὠφελεῖ. Οὗτω καταδεικνύονται ἀναπόφευκτα :

Τὰ βλαβερὰ ἀποτελέσματα τῆς μελετωμένης πράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVI.

Α'. Γραμματικά. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες : ὁ ἀλλὰ ἀποδοτέος εἰς τὸ μήτε . . ποιῶ καὶ εἶναι προτιρεπτικός. — πειθόμενος : ὑπακούων.—πρὸ τοῦ δικαίου : ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης.—ἐλθῶν : ὅταν ὑπάγῃς. — τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν : εἰς τοὺς ἐκεῖ ἄρχοντας, εἰς τὰς ἐκεῖ ἀρχάς. — ταῦτα πράττοντι : ἂν πράττῃς ταῦτα. — φαίνεται ἄμεινον σοὶ εἶναι : φαίνεται, ὅτι εἶναι καλύτερον διὰ σέ.—οὐδὲ ἄλλῃ τῶν σῶν οὐδενί : οὐδὲ εἰς κανένα ἄλλον ἐκ τῶν ἰδικῶν σου. — οὔτε ἀφικόμενος : οὔτε (εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος) ὅταν ὑπάγῃς. — ἄμεινον ἔσται : θὰ σοὶ εἶναι καλύτερον, θὰ σοὶ εἶναι περισσότερον ὠφέλιμον. — ἄπει : Μέλλον τοῦ ἀπέρχομαι = θὰ ἀπέλθῃς, θὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ (ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον). — ἐὰν ἀπίγῃς : ἐὰν ἀναχωρήσῃς, ἐὰν ἀπέλθῃς.—ἐξέλθῃς : φύγῃς.—ἀνταδικήσας : ἀφ' οὗ ἀνταδικήσῃς καὶ ἀντικακουρηγήσῃς ἀφ' οὗ ἀνταποδώσῃς τὸ ἀδίκημα

δι' ἀδικήματος καὶ τὸ κακούργημα διὰ κακούργηματος.—*παραβάς* : ἀφ' οὗ παραβῆς. Αἱ Μετοχαὶ ἀσύνδετοι, διότι ἡ μία προσδιορίζει τὴν ἄλλην.—*κακά ἔργα*, τούτους : ἀφ' οὗ κακοποιήσης τούτους. — ἤκιστα ἔδει : οὐκ ἔδει—δὲν ἔπρεπε. Τί ; — *σαυτόν τε κ. λ.* ἐπεξήγ. τοῦ τούτους.—*χαλεπανοῦμεν* : Μέλλον τοῦ χαλεπαίνω = θὰ δογισθῶμεν. — *σοί* : ἐναντίον σου. Διατί μετὰ Δοτικῆς τὸ χαλεπανοῦμεν ; — *ζῶντι* : ἐν ὄσφ ζῆς.—*ἐκεῖ* : δηλ. εἰς τὸν Ἄδην. — *οἱ . . Νόμοι* : ἐπεξήγ. τοῦ ἀδελφοί.—*οὐκ εὐμενῶς* : λιτότης—δυσμενῶς. — *ὑποδέξονται σε* : θὰ σε ὑποδεχθῶσι (θὰ σου κάμουν κακὴν ὑποδοχὴν).—*εἰδότες* : ἐπειδὴ θὰ γνωρίζουν.—*μή σε πείσῃ* : πρόσεχε μήπως σε πείσῃ, νὰ μή σε πείσῃ, νὰ μή σε καταφέρῃ—ἢ ἡμεῖς : ἢ ὅσα λέγομεν ἡμεῖς.

Β'. Δογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ὁ ἐπίλογος τῶν Νόμων. — Ἐν ἐπιλόγῳ οἱ Νόμοι ὑπενθυμίζοντες πάλιν, ὅτι εἶναι τροφεῖς αὐτοῦ, προτρέπουσι τὸν Σ. νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν προτιμῶν τὸ δίκαιον παντὸς ἄλλου ἐν τῷ κόσμῳ πολυτίμου καὶ προσφιλοῦς (παίδων, ζῶης κ. λ.). Οὕτως ἔχομεν πρῶτον τὸν παρακελευσματικὸν ἀλλά, ἔπειτα τὴν προσφώνησιν ὡς Σώκρατες καὶ τὴν Προστακτικὴν μὴ ποιῶ.—*μήτε μήτε—μήτε—μῆδέν* : Ἡ ἐπανάληψις τῶν ἀπαγορευτικῶν χάριν ἐμφάσεως. — Ἀκολουθεῖ ἔπειτα ἡ αἰτιολογία τῶν προτροπῶν οὔτε γὰρ ἐνθάδε—οὔτε ἐκεῖσε μετὰ τῆς σωρείας πάλιν τῶν ἀρνητικῶν οὔτε—οὐδὲ οὐδὲ—οὐδὲ—οὐδενι—οὔτε. — ἀλλὰ νῦν μὲν : ἢ ἀντίθεσις τῶν προσηγηθειῶν ἀρνήσεων. Ὑποδιαφεῖται δ' αὕτη εἰς δύο, νῦν μὲν—ἐὰν δέ, καὶ γίνεται χρῆσις πάλιν τοῦ πολυσυνδέτου σχήματος *σεαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς*.—ἀλλὰ μή σε : ἀνακεφαλαίωσις διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς προτροπῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XVII.

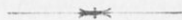
Α'. Γραμματικά. Ταῦτα : συγκεφαλαιωτικὸν τῶν προηγουμένων.—*φίλε ἐταῖρε* : ἀγαπητὲ φίλε.—*δοκῶ* : νομίζω.—*οἱ κορυθαντιῶνες* : οἱ δογιάζοντες ὡς Κορύβαντες.—*τῶν αὐλῶν* : (νομίζουσι ὅτι ἀκούουσι τὸν ἦχον) τῶν αὐλῶν.—*ἐν ἐμοί* : μέσα μου.—*ἠχῆ* : ἠχώ, ἦχος.—*βομβεῖ* : βοῦζει.—*τῶν ἄλλων* : τοὺς ἄλλους.—*ἔσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα* : ὅσον τοῦλάχιστον ἀφορᾷ τὴν τωρινὴν μου γνώμην.—*παρὰ ταῦτα* : ἄλλα παρὰ ταῦτα.—*ἔμως μέντοι* : ἀλλ' ὅμως.—*πλέον τι ποιήσεις* : ὅτι θὰ κατορθώσῃς κάτι.

Ἔα : Προστ. Ἐνεστ. τοῦ ἐάω -ἐῶ = ἄφες. — ὑφγγεῖται : ὀδηγεῖ.

Β'. Πραγματικά. κορυθαντιῶντες : Οὕτως ἐλέγοντο οἱ ὀργιάζοντες ὡς Κορύβαντες καὶ αὐτοὶ οἱ Κορύβαντες. Ἦσαν δ' οἱ Κορύβαντες ἑρεῖς τῆς θεᾶς Κυβέλης, τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, ἣς δὲν ἦτο ἄλλη ἢ αὐτὴ ἢ γῆ θεοποιηθεῖσα. Πατοῖς τῆς λατρείας ταύτης ἦτο ἢ μικρὰ Ἀσία καὶ μάλιστα ἡ Φρυγία, ἐκεῖθεν δὲ διεδόθη ἡ λατρεία τῆς γῆς (καλουμένης Ῥέας καὶ Γαίας) εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Κορύβαντες ἐλάτρευον τὴν θεὰν αὐτῶν ὀργιαστικῶς, ὀρχούμενοι μανιωδῶς ὑπὸ τὸν ἦχον αὐλῶν καὶ χάλκων μουσικῶν ὀργάνων, ἐκπέμποντες ἀγρίας φωνὰς καὶ πολλαχῶς παραφερόμενοι. Παραπλήσιόν τι πράττουσι καὶ σήμερον οἱ Δερβίσαι παρὰ τοῖς Τούρκοις.

Γ'. Λογικά, αἰσθητικά, ἠθικά. Ἐξοδος τοῦ διαλόγου. — Συγκεφαλαίων ὁ Σωκράτης τὰ ὑπὸ τῶν Νόμων ῥηθέντα δηλοῖ τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν αὐτοῦ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τοὺς Νόμους τῆς πατρίδος. Μεταχειρίζεται δὲ πλὴν τοῦ συγκεφαλαιωτικοῦ ταῦτα καὶ τῆς πλήρους ἀγάπης καὶ ἀπαθείας προσφωνήσεως (ποία εἶνε αὕτη;) μεταχειρίζεται καὶ τὴν λαμπρὴν εἰκόνα τῶν κορυθαντιῶντων, θέλων νὰ καταδείξῃ ὑπὸ πόσον ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν τήρησιν τῶν νόμων τῆς πατρίδος κατέχειται. Ἐπειδὴ ὅμως, ἂν κατέπανεν ὁ λόγος ἐνταῦθα, θὰ ἐφαίνετο ὁ τρόπος τοῦ Σ. πρὸς τὸν Κρ. ὀλίγον ἀπότομος, ὁ Πλάτων παριστᾷ τὸν Σωκράτη ἐπιτρέποντα ἀκόμη εἰς τὸν Κρίτωνα νὰ εἴπῃ, ἂν εἶχε καμμίαν ἀντίρρησην «εἶ τι οἶει πλέον ποιήσῃν, λέγε». Τούτου δὲ οὐδεμίαν ἔχοντας, ἀπορρίπτεται ἡ περὶ δραπετεύσεως πρότασις καὶ ἐπέρχεται τὸ τέλος τοῦ διαλόγου. Πάντα ταῦτα τὸν ἐπίλογον τοῦ διαλόγου ἀποτελοῦντα καλοῦνται :

Ἐξοδος τοῦ διαλόγου.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΚΡΙΤΩΝΟΣ

Α'. Προοίμιον (I—II).

- 1) Ἡ σκηνὴ τοῦ διαλόγου καὶ ἡ λυπηρὰ ἀγγελία.
- 2) Ἡ ἀταραξία τοῦ Σωκράτους καὶ τὸ ὄνειρον αὐτοῦ.

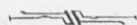
Β'. Εἰσβολὴ τοῦ διαλόγου (III—V).

- 1) Ἡ πρότασις τοῦ Κριτόνωνος καὶ τὸ α' ἐπιχείρημα (III).
- 2) Ἡ ἀπόκρισις τοῦ Σωκράτους.
- 3) Τὸ β' ἐπιχείρημα τοῦ Κριτόνωνος (IV).
- 4) Ἄλλα ἐπιχειρήματα αὐτοῦ (V).

Γ'. Πλοκὴ τοῦ διαλόγου (VI—XVI).

- I) Πρότασις τοῦ Σωκράτους περὶ συζητήσεως (VI).
- II. Ἡ περὶ δοξῶν συζήτησις (VI—VII). Ἀρχὴ αὐτῆς ἠθικῆ.
- III. Ἀποτέλεσμα τῆς παραβάσεως τῆς ἐν τῇ συζητήσει ἀρχῆς καὶ συμπεράσμα (VIII). Δεύτερον ζήτημα καὶ δευτέρω ἠθικῆ ἀρχή.
- IV. Πρότασις τοῦ Σωκράτους περὶ ἐξετάσεως τοῦ δικαίου τῆς δραπέτευσεως (IX).
- V. Αὐτὴ ἡ ἐξέτασις (X—XVI).
- α') Αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἐξετάσεως (X).
- β') Ἡ προσωποποίησις τῶν Νόμων (XI—XVI).
- 1) Ἐρωτήσεις τῶν Νόμων περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρουμένης πράξεως καὶ αἰτιολογία αὐτῆς (XI).
- 2) Τὸ πολῦτιμον καὶ σεβαστὸν τῆς πατρίδος (XII).
- 3) Τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀπειθοῦντος εἰς τοὺς Νόμους (XIII).
- 4) Ἀπόδειξις τῆς ἐνοχῆς τοῦ Σωκράτους εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦτο καὶ προτροπὴ αὐτοῦ εἰς τὴν τήρησιν τῶν Νόμων (XIV).
- 5) Τὰ ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τῆς μελετωμένης πράξεως (XV).
- 6) Ὁ ἐπίλογος τῶν Νόμων (XVI).

Δ'. Ἐξοδος τοῦ διαλόγου (XVII).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Τεύχος 11 - 1997

Επιμέλεια: Δρ. Α. Κ. ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΙΔΗΣ

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

Εκδόσεις: 1997

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ (1-15)

1. Η σημασία της μελέτης της ιστορίας
2. Η μελέτη της ιστορίας στην Ελλάδα

Β. Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (16-35)

1. Η επιστήμη της ιστορίας
2. Η μελέτη της ιστορίας στην Ελλάδα
3. Η μελέτη της ιστορίας στην Ελλάδα

Γ. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (36-100)

1. Η προϊστορία της Ελλάδας
2. Η αρχαία Ελλάδα
3. Η μεσαία Ελλάδα
4. Η νεώτερη Ελλάδα
5. Η σύγχρονη Ελλάδα

Δ. Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ (101-150)

1. Η Ελλάδα και ο κόσμος
2. Η Ελλάδα και ο κόσμος
3. Η Ελλάδα και ο κόσμος

Ε. Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ (151-200)

1. Η Ελλάδα και ο κόσμος
2. Η Ελλάδα και ο κόσμος
3. Η Ελλάδα και ο κόσμος

Σ. ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ (201-250)

ἐνοβρία καὶ ἀγάθη σου ὀσίου ἱερίων ὁμοιω
ἰσοδουνησ ἀδωὶς ὡς παρὰδωμε εἰς τὰ ζῆνα^{τα}
τῶν ἑσσομν σήμαρο εἰς ἕσσην καὶ ὀδνηρ ἀθε
ση ἰδιυῖς καὶ ἱμυῖς πορεσφαιμένους.

Ἄνωσ γοισὸν εἶναι ἔργε δια' τὸν ὀσίου δὲν
ἀρίστου' τὰ μακρῶν φησὶ, ἀποροῦ ἔξελισσω,
μαγῶ ποταὶ παρὰ βάδεσ τὰ ἴδη, τὴν ἀναρρο
γητὴ καὶ τὰ φρονημασ ἀδωῖτ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς τοὺς ἐκδότας

κ. κ. Ἰωάννην Δ. Κολλάρου καὶ Σίαν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 8 τοῦ νόμου 3438 περὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 4 τῆς 22 Μαΐου 1928 πράξιν τῆς οικείας ἐπὶ τῆς ἀναθεώρησης τῶν ἐγκαιρῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς ἐγκρίθησαν διὰ τὸ ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930 - 1931 χρονικὸν διάστημα τὰ ὑπ' ὄψει ἐκδοθῆν καὶ ὑπὸ Νικολάου Μπαζογιάννη συγγραφεὺν διδακτικῶν βιβλίων ὑπὸ τὸν τίτλον κειμήλιας Κριτικῆς χροῖν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν τετρατάξων γυμνασίων καὶ τῆς ἀντιστοίχου τῶν λοιπῶν σχολείων τῆς Μ. Ἑλλάδος ὡσεὶ ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐν μελλούσῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου ἐπιφύρητε τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀποδεικνυσάσας τροποποιήσεις.

Ὁ Υπουργὸς
Κ. Γόντικας

Ὁ Τμηματάρχης
Κ. Βαρπέρης

Ἐνεκίησθαι τῆ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1928 πράξεως τοῦ ὑπογράφου τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εὐχάριεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τῆς μεσῆς καὶ ὑψηλῆς ἐκπαίδευσεως, κατὰ 26% ἐφ' ὅσων ἐντὶ ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως ἐν ἡ ἐξεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.